24 OLDAL * ÁRA 3 DINÁR

Poštarina plaćena

BÁCSMEGYEI NAPLÓ

XXVI. évfolyam — Szubotica, VASÁRNAP 1925 október 4. — 266. szám

Megjelenik minden reggel, ünnep után és hétfőn délben
Telefon szám: Kiadóhivatal 8—58. .·. Szerkesztőség 5—10.

Előfizetési ár negyedévre 150 din.

Szerkesztőség: Aleksandrova ul. 4. (Rossia Foncière-palota)
Kiadóhivatal: Subotica, Aleksandrova ul. 1. (Lelbach-palota)

A frakkos gyilkos

Az orosz sakkgép irgalmatlan következetességgel huzza egymás után lépéseit a *világos* tábor széttörésére.

A minap az angol szakszervezetek kongresszusán tette meg az első döntő lépést Európa felé s a Macdonald mögött álló munkásság olyan ovációt rendezett ennek az első lépésnek, amilyenhez politikai vezér angol honfitársaitól nem szokhatott meg. Most Csicserin tárgyal Berlinben s Csicserin tiszteletére *dejeunnert* ad a német kancellár s az orosz külügyi népbiztost külügyminiszternek kijáró disszel és ünnepléssel fogadja Hindenburg elnök.

Kit döbbent már meg az a siker s kit zavar meg ez az ünnepi fogadtatás. Genuában kapott Csicserin szószéket, ahonnan a világ nyilvánosságához szólhatott s Lloyd Georgezsal mérkőzhetett sikerben és népszerüségben. Az orosz petróleumforrások büze tette akkor áporodottá azt a tömjénszagot, amivel a polgári társadalom nagyjai bámulták az exotikus ellenséget. Genuától Hindenburg dolgozószobájáig már nem messze az ut s amit megakadályozhatott volna a klima különbözősége, a módszerek megegyezésével enyhitett ellentétessége a világfelfogásoknak, azt azok a német generálisok hidalták keresztül, akik Ludendorff mellől jártak a vörös hadsereg s a vörös szervezőerő csudájára.

Ahogy Csicserin megjelenik a német politikának s a német kancellárnak parkettjén, frakkban s a plasztron gomblyukában szikrázó brilliánssal, ugyan jut-e még eszébe valakinek, hogy azt a politikát, nemcsak azt az uralmi rendszert, de azt az uralmat is képviseli, amelyik a Putilov-müvek ezeregyszáz mérnökét állitotta a „diadalmas forradalom" harmadik napján a halál füle mellé. Eszébe jut-e valakinek a vörös rém, amivel a háboruban megkinzott fantáziát gyötörték irásban és képben. Borzalom, vér, halál, gyilkosság, bestialitás, a kinok kertjévé varázsolták az európai ember megitélésében az orosz uralmat, az orosz politika volt a fekély, mi ellen jobban kellett védekezni, mint a bélpoklosságtól.

S most, hogy Csicserin cukorbaját megy gyógyitani a burzsuji Wiesbadenbe, külügyminiszterek és kancellárok adják egymás kezébe a ritka vendéget s megnyilnak előtte az elnök-marsal szárnyas ajtói is. Ki gondol a halottak kinjára, amikor az élők érdekeire is el lehet gondolni. Ki gondol a megolvadt vérre, mikor friss petroleummal lehet üzleteket csinálni. S kinek jut eszébe a cár kivégzett családja, amikor a cári uralom utódainak olyan megállapodást lehet kötni, amire a raszputinok biboros rabjai soha nem tudták volna magukat elszánni.

A genfi kulisszák széttolódnak s mögöttük föltakaróznak az igaz szándékok. Németországért folyik most az irtózatos birkózás: a garancia paktum Németországot az Oroszország ellen hadjárat felvonulási területére akarja lezülleszteni, Oroszország pedig Németországot Anglia s az angol világuralom elleni szándékolt politikai küzdelme etapjaivá akarja tenni. Csicserin látogatása most tiltakozás és dokumentálás. Tiltakozás az ellen a világbéke garancia ellen, mely azon a koncepción alapul, hogy ha Oroszországtól megvédik Európát, akkor megvédték a világbékét is s dokumentálása annak a lehetőségnek, mely a trotzkiji és ludendorffi mentalitás megegyezésében nyugszik.

Az európai politika elvetette magától a skrupulusokat. Hol vagyunk már attól a Clemenceautól, aki ki akarta égetni az orosz poklot? Hol vagyunk már attól a Lloyd Georgetól, aki gyilkosokkal nem akart kezet fogni? Tegnap még fegyencruhába öltöztették volna a londoni orosz nagykövetség egykori titkárát, ma frakkban sorakoznak körülötte, amerre jár s amerre néz. Ki érzi meg, ki keresi rajta a vérszagot? A világpolitika mérlegében csak az érdekek mázsáival lehet mérni; a morál és ethika gramjai meg sem billentik az óriás méretü serpenyőket.

A közlekedési politika törekvései

Radojevics miniszter nyilatkozata a Bácsmegyei Naplónak
A montecarlói látogatás — Belföldön fogják előállitani a vagonokat és lokomobilokat — Felépitik a Beograd—Pancsevo-i hidat — Allami kezelésbe veszik át a belhajózási forgalmat

A *Bácsmegyei Napló* munkatársát szombaton délelőtt fogadta *Radojevics* Ante közlekedésügyi miniszter, aki franciaországi utjáról, az aktuális politikai kérdésekről és a minisztérium legközelebbi feladatairól nyilatkozott.

— Pasics miniszterelnököt — mondotta a közlekedésügyi miniszter — *a lehető legjobb testi kondicióban találtam.* Lényeges javuláson ment át azóta, hogy Monte-Carlóban tartózkodik, mert szervezete a Monte-Carló enyhe temperaturáját nélkülözte eddig leginkább. A betegségnek nyoma sincs már a miniszterelnökön, aki a legnagyobb érdeklődéssel hallgat minden hirt, ami hazulról jön és a legnagyobb figyelemmel kiséri az ország politikai életének minden megmozdulását.

Radojevics Ante kijelentette, hogy nem felelnek meg a valóságnak azok a hiresztelések, melyek utjával kapcsolatban elterjedtek, nevezetesen, hogy *közte és a kormány tagjai között nézeteltérések merültek föl.*

— Utamnak — mondotta — kizárólag az volt a célja, hogy a reszortomba tartozó ügyekről tájékoztassam a miniszterelnököt és kikérjem véleményét azokra a kérdésekre nézve, melyek ezidőszerint törvényhozási előkészités, illetőleg rendezés alatt állanak. Pasics miniszterelnök igen nagy érdeklődést mutatott valamennyi tárgyalás alá kerülő kérdés iránt és a legnagyobb fogékonysággal kisérte azokat a reformterveket, amelyeket az ország közlekedésének megjavitása érdekében meg szeretnének valósitani. Bemutattam többek közt a miniszterelnöknek azokat a már kidolgozott terveket, melyek az ország vasuti hálózatának fejlődését célozzák és letárgyaltuk egyuttal azokat a tételeket is, melyeket a reformtervek megvalósitására a költségvetésbe fogunk felvenni.

A közlekedésügyi miniszter ezzel kapcsolatban elmondotta, hogy utját egyuttal felhasználta arra, hogy tanulmányozza a vasuti forgalmi viszonyokat. Bár az ország vasuti forgalmának most van a szezonja, mégis mindenütt arról győződött meg, hogy *elegendő kocsi, elegendő lokomotiv és elegendő személyzet áll a szállitások lebonyolitására.* Utazása alatt alkalma volt összehasonlitást tenni a jugoszláv és az olasz vasuti közlekedés között és megállapitotta, *hogy a jugoszláv vasutak már behozták annak a különbségnek a legnagyobb részét, amely a két ország vasuti közlekedése közt Jugoszlávia hátrányára eddig fennállott.*

— Tagadhatatlan — mondotta a miniszter — hogy a viszonyok konszolidálódása óta *a forgalom lényeges fejlődésen ment keresztül.* A haladás nyoma mindenütt látható. *A vasuti parkunk már kiépült, a vonatok pontosan járnak, összeütközések alig fordulnak elő,* tehát bátran mondhatjuk, hogy *a személyi és vagyonbiztonság a békenivóra emelkedett.* Az ország területén levő vaggonjavitó műhelyek is már elvégzik *a szükséges javitások legnagyobb részét.* Ezek a belföldi javitómühelyek állandóan fejlesztik üzemüket és *produkcióképességük is egyre emelkedik.* A minisztérium büszkén tekinthet vissza hatéves munkájának eredményére. Ez a munka jogosultá teszi azt a várakozást, hogy a javitási munkálatokat legközelebb már teljesen belföldi üzemek fogják elvégezni. De ezenkivül azt akarjuk, hogy *a lokomotivokat is belföldön állitsuk elő,* miután a külföldön való vásárlások igen nagy vagyoni áldozatokkal járnak. A minisztérium legf bb törekvése az, hogy *önálló vaggongyárat létesitsen, olyan fejlett üzemmel, hogy abban lokomotivokat is készithessenek.* Ha a fejlődés tempója nem csökkent, egy nemzedék munkája eléri azt, hogy mindent, amire a vasuti forgalomban szükség van, *belföldön fogjuk előállitani.* Az országnak elegendő nyersanyaga van, csak egy modern *nagy vasuti mühelyt kell létesitenünk.*

A közlekedésügyi miniszter ezután a hajóforgalomban tervezett reformokról nyilatkozott.

— A vizi szállitás terén — mondotta — szintén sok a tennivaló. Nem ujság, hogy belföldi viszonylatban a szállitás drágább, mint bárhol másutt. Ez az oka annak, hogy Beogradból Bécsbe hajón nagyobb a fuvarköltség, mint Bécsből Beogradba. Az állam tagja a hajószindikátusnak, a jövedelemből azonban eddig nem részesedett. A hajóvállalatok nemcsak a jövedelemből zárják ki az államot, de *elmulasztják amortizációs kötelezettségeiket is, holott erre őket az 1922-ben kötött konvenció kötelezi. A legfőbb törekvésünk, hogy az egész hajózási forgalmat állami kezelésbe vegyük.* Emiatt a szándékom miatt inditottak ellenem egyes lapok politikai szinezetü támadásokat, ezért akarnak engem politikailag diszkreditálni, mert az *állam érdekeit a hatalmas hajóstársaságok érdekei fölé helyezem.*

— A *Beograd—Pancsevó közti hid kiépitését* — folytatta nyilatkozatát Radojevics Ante — *már nem lehet sokáig halasztani.* Több komoly ajánlat áll már a kormány rendelkezésére, többek közt az *Armstrong*, a *Richardson* cégé, valamint több más külföldi vállalaté. Az ajánlatok között különös figyelmet érdemel *egy svájci pénzcsoporté.* Az egyik ajánlat két éven, a másik hat éven belül vállal kötelezettséget a hid kiépitésére. A kérdés mindenesetre megérett már a döntésre és a *legközelebbi minisztertanács határozni fog ebben a nagyjelentőségü kérdésben* és gondoskodik a hidépités költségeinek költségvetési fedezetéről.

Tagja-e a demokrata-pártnak a szuboticai radikálispárt-kör elnöke?

A szuboticai radikális pártszervezet néhány nap előtt elnökévé választotta meg *Gasics* Jován államvasuti osztályfőnököt. A választás a radikális klub tagjainak egy részénél nem keltett valami nagy lelkesedést. Hibáztatták a választás módján kivül azt is, hogy az uj elnököt Szuboticán nem igen ismerik s pucesnak tüntették fel megválasztását.

Nem sokkal a választás után olyan hirek terjedtek el Szuboticán, hogy a radikális klub elnöke *egyuttal titkára a beogradi demokratapártnak.*

Azok, akik Gáics választásával elégedetlenek, *nem titkolható örömmel* hallották és kolportálták a hirt, amely ha igaz, véleményük szerint, végleg kompromittálja azokat, akik Gásics megválasztása mellett kardoskodtak. A párt nagyszámu elégedetlenjének megitélése szerint ez a választás azzal a következménnyel jár, hogy a radikálispárt irányitásától távol kell maradniok azoknak, akik olyan jelöltet terjesztettek a jóhiszemü választók elé, a kiről még annyit sem tudtak, hogy valóban radikálispárti-e.

Alapjában véve merőben *házi ügye* a szuboticai radikális pártkörnek, hogy kit választ elnökévé s az a párt tagjain kivül csak kevés embert érdekelhet. Az azonban még a mai viszonyok közt is merőben szokatlan, hogy a demokratapárt egyik vezető funkcionáriusa az ellentétes elvet valló politikai pártban is vezető tisztséget vállaljon. Az érdekes hir valósága iránt tehát Beogradban érdeklődtünk, ahol a Davidovics-féle demokratapárttól azt a felvilágositást kaptuk, hogy *Gásics Jován nem titkára ugyan, de lelkes és aktiv tagja a demokratapártnak, abból nem lépett ki,* addig amig Beogradban volt, naponta bejárt a Davidovics-párt helyiségébe, a pártnak egész a legutóbbi napokig fontos szolgálatokat tett. A beogradi Davidovics-párt *meg van győződve Gásics Ján párthüségéről, nem hiszik,* hogy a szuboticai radikális pártelnök *azonos volna* a demokrata Gásics Jovánnal.

Maga Gásics Ján, aki erre a kérdésre a legautentikusabb választ tudná adni, nincs Szuboticán s igy bár azok, akik a radikális klub itteni elnökét Beogradból ismerik, váltig erősitik, hogy Gásics a legutóbbi időkig a beograd demokratapártban tevékenykedett, el kell hinnünk, amit a Davidovics-pártban mondanak, s azt kell feltételeznünk, hogy *fatális névcseréről* van szó, mert hiszen majdnem lehetetlen, hogy a hivatalos aparátus támogatásával olyan elnököt kapott volna a szuboticai radikális klub, aki a Davidovics-párt tagja.

A Pravda, a magyarság és a demokrata-párt

Irta: Grol Milán nemzetgyülési képviselő

A beogradi *Pravdá*-ban a napokban cikk jelent meg, amely a kendertermelők és gyárosok közötti konfliktust nacionalista alapon tárgyalja, elsősorban a magyarok, mint kizsákmányolók ellen. A cikk aláirással jelent meg és mint ilyen egy embernek a véleményét, illetve tévedését bizonytják. És errefelé, Beogradban nem is keltett ki nagyobb érdeklődést, mint azok a cikkek, a melyek hasonló hangnemben hébekorba itt-ott megjelennek. Éppen ezért nem kis csodálkozást keltett, amikor a magyar sajtó egy részében riadót fujtak miatta.

Én ennek még ma sem látom más magyarázatát, mint azt, hogy az egyik magyar orgánum ezt az egy, személyi jellegü támadást megkisérelte kihasználni a demokratapárt ellen — habár sem a cikk irója, sem pedig a lapnak, amelyben az megjelent, nincs köze a demokratapárthoz.

A Pravda magánvállalkozás, a melynek az élén egy demokrata áll. A lap teljesen független és, amint azt az utóbbi időben az olvasóközönség is észrevette, a tendenciája az, hogy hasábjain szabad szószéket nyisson és igy minden véleményt kifejezésre juttathasson. A demokrata vélemény az utóbbi időben a Pravdában kevesebbszer jutott szóhoz, mint mások.

A demokratapártnak a legtágabb szabadságjogok és a vajdasági kisebbségek teljes egyenjoguságáról vallott véleménye ismeretes. Speciálisan a *magyarok* bizonyitékát kapták ennek még a Davidovics-kormány rövid kormányzása alatt is. Ez a liberalizmus nem időleges taktika eredménye volt, hanem az őszinte meggyőződésé és a demokrácia programjáé.

Ami a nacionalizmusnak gazdasági kérdésekbe való bekeverését illeti, az értelmetlen kisérletezés. Az elégedetlen kendertermelők között nem csak szerbek és általában szlávok vannak, hanem magyarok is. És hogyha egyáltalában helye volna annak, hogy ebben a konfliktusban a feleket kizsákmányolókra és kizsákmányoltakra osszuk, az előbbieket nehéz volna akkor is nemzetiség szerint felismerni, — miután ez a tőke kérdése, amelyben minden nemzetiség képviselve van, éppen nálunk pedig talán minden más inkább, mint a magyar és a szerb együttvéve. Ha pedig helyénvaló, hogy a kistermelőket a kizsákmányoltak közé soroljuk, akkor is bizonyos, hogy ezen az oldalon több a magyarok száma, mint a kizsákmányolók oldalán.

Ezek szerint tehát nemcsak értelmetlenség, hanem gazság és bün is lenne a nagy magyar szegénységgel szemben — amely a magyarság több mint 80%-át teszi ki — ha anynyi baja-gondja mellett még holmi kapitálista kizsákmányolási düh terhét is a hátára rakják.

Éppen ugy, mint amikor a szuboticai kiállitás kérdéséről volt szó, most is megismételjük sajnálkozásunkat, hogy a Vajdaság gazdasági kérdéseit türelmetlenség szitásával komplikálják és nehezitik meg. Én ezt a tiltakozást *néhányszor* megtettem már az agrárpolitikában elkövetett hibákkal kapcsolatban, a melyek két szegénységet, a szerbet és a magyart, hoztak összeütközésbe, ugy az egyik, mint a másik s az egész állam kárára.

Semmiféle indokkal sem lehet igazolni, bárminő intézkedést vagy politikát, amely korlátozza a lehetőségét annak, hogy a szorgalmas polgár kezének becsületes munkájával megkeresse a kenyerét, növelje a termelést a maga, családja és ezzel az egész haza javára. Ha valami sulyosbitja a gazdasági krizist a Vajdaságban, ugy bizonyára nem a szorgalmas munkások azok, bármily nemzetiséghez tartozzanak is, hanem csakis a bajkeverők és kizsákmányolók. Ezek ellen pedig nem deklamációkkal, hanem tényekkel és az összes termelő kezek egyesitett erejével kell küzdeni, ha eredményt akarunk elérni.

A zserbó

Irta: Stella Adorján

(Történik Olga lakásán délelőtt egy órakor. A háziasszonynál éppen ugynevezett legjobb barátnője vizitel, akit egyébként Elvirának hivnak. Nagyon komolyan diskurálnak, most igyekeznek megoldani egy sokezer éves problémát. Láthatóan sikerrel.)

Elvira: Hiába, édesem, ahhoz, hogy a házasság boldog legyen, nem elég a hüség. Láttam én már hüséges élettársakat, akik mindig civakodtak s láttam viszont olyan házasságot, ahol mindakét fél jobbrabalra csalta egymást s mégis... na, nem mondom, ezek is veszekedtek eleget!

Olga: Nekem mondod? Látom a magunk példáján, hogy a férj hütlensége nem jelent semmit a házaséletben. *(Diszkréten.)* Az uram megcsal.

Elvira: Ne tréfáli!

Olga: Szavamra. Neked mint legbizalmasabb barátnőmnek elárulom. Kétségtelen bizonyitékaim vannak. De hidd el, hogy azért éppen olyan nyugodt a házaséletünk, mint azelőtt.

Elvira: Nem értem... Milyen bizonyitékokról beszélsz? Mert én is feltételezem az uramról, hogy megcsal, de bizonyitékokról nem mernék beszélni.

Olga: No várj, gyorsan elmondom neked, de ne vágj sürün közbe, mert mindjárt itt lesz az uram.

Elvira: Hol van?

Olga: A törvényszéken. Hát idefigyelj. Tavaly feltünt nekem, hogy Sándor szórakozott és féltékeny. Szórakozott, mert másra gondol és féltékeny, hogy leplezhesse saját bünét, — gondoltam én és legott megbiztam egy titkos rendőrt, hogy figyelje meg.

Elvira: Ezt tetted?!

Olga: Ezt! A titkosrendőr két napig kisérte Sándort eredménytelenül, harmadik nap délután hat órakor lélekszakadva telefonált, hogy jöjjek azonnal, mert Sándor egy Délibáb-uccai garzonlakásban javában csal engem.

Elvira: Jesszus! Kivel?

Olga: Azt nem mondta meg, pedig én is kérdeztem, csak annyit jelentett ki, hogy önagyságát nincs szerencséje személyesen ismerni. Nagyon udvariasan beszélt mindig ez a magándetektiv. Állandóan a jobb körök házasságtöréseit szimatolta.

Elvira: Tovább, tovább!

Olga: Első pillanatban oda akartam rohanni, de később meg gondolkoztam. Hirtelen azt se tudtam, hogy ilyen ünnepélyes alkalomra milyen ruhát kell felvenni. Gondoltam: bevárom otthon ezt a csirkefogót, az ember a saját lakásában mégis jobban tudja, mi hol áll, ha valamit a fejéhez akar vágni. Nem sokáig kellett várakoznom, félóra mulva vigan fütyörészve belépett.

Elvira: Ah!

Olga: Igen. Nyugodtan kezet csókolt, aztán »hoztam magának egy kis zserbót« kiáltással átadott egy doboz cukorkát. Olyan szemtelenül fölényes volt, hogy nem mertem szólni neki. A detektiv tévedhet. De pár nap mulva a detektiv ismét telefonált: menjek raitacsinni. Nem mentem. Félóra mulva Sándor beállitott ragyogó pofával és egy félkiló zserbóval. Egy hét mulva az eset megismétlődött. Ekkor felmondtam a detektivnek.

Elvira: Miért? Tapintatlan volt?

Olga: Dehogy. Felesleges. Ezek a zserbók sokkal jobban elárulták nekem, hogy az uram a tilosban járt, mint az ő nagyképü jelentései. Azóta már bele is törődtem a dologba... *(Más hangon.)* Mivel kináljalak meg drágám?

Elvira: Semmit nem kérek. Mindjárt megyek haza ebédelni.

Olga: Likört kaphatsz. Zserbóm sajnos tegnap fogyott ki. Öregszik az uram. *(Csengetés.)* No itt is van a drága!

Sándor (kisvártatva belép, kezében két doboz zserbó): Kezét csókolom anyuci, ó kisztihant Elvira, ezer éve nem láttam, anyuci, egy kis cukrot hoztam magának. *(Átadja a két dobozt és vigan fütyörész.)*

Elvira (elhülve nézi hol egyiket, hol másikat).

Olga (kedvesen): Nagyon aranyos. Éppen most panaszkodtam Elvirának, hogy egy szem cukorka nincs itthon. Mostanában ritkán jut eszébe... Miért hozott egyszerre két dobozzal?

Sándor: Miért ne? Nem kér enni, nem igaz? Mit tudom én, mikor járok ismét a cukorkaüzlet felé. *(Elvirához.)* Hogy van szép asszony?

Szakácsné (belép. Sándorék azért szerződtették, hogy főzzön, e sorok irója azért, hogy kihivja Olgát. Mindkét hivatását nagyszerüen betölti): Nagyságos asszony egy pillanatra tessék kifáradni a konyhába...

Olga: Jövök. Bocsáss meg, édesem. *(Sándorhoz.)* Szórakoztasd pár percig! *(El. szakácsnéval együtt.)*

(Kis szünet.)

Elvira: Ez már csak mégis szemtelenség!

Sándor: Micsoda?

Elvira: A feleségednek két doboz zserbót hoztál! Kivel csalsz meg?

Sándor: De drágám...

Elvira: Semmi drágám! Le vagy leplezve! *(Közben folyton eszi a zserbót.)* Most már mindent tudok. Valahányszor együtt voltunk, mindig utána egy doboz zserbót hoztál a feleségednek. Ma nem is láttalak! Ki miatt hoztál zserbót? Plane két dobozzal!

Sándor: De angyalom, ne kiabálj ugy, meghallhatiák!

Elvira: Mit bánom én! Nem fogom türni, hogy megcsald ezt a szegény asszonyt — mással, mint velem.

Sándor: Csitt... Esküszöm, angyalom... Különben mit magyaráztok, gyere el holnap délután hat órakor a Délibáb-uccában. Olga zsuron lesz... Ott mindent kimagyarázok... Eljösz?

Elvira: Talán..

Olga (belép): Hat éve van a háznál ez a trampli s még nem tudja, hogy az aranygaluskát vaniliasatóval szoktak csinálni. *(Kinálva a cukrot.)* Egyél drágám!

Elvira: Hogyne! Csak nem fogom az egészet megenni! Nem marad neked.

Olga: Dehogyse! Akár mind a két dobozt megeheted. Majd hozol?

Sándor (jelentőségteliesen Elvirára néz): Remélem...

Elvira: Hozzon Olgának holnap feltétlen...

Olga (nevetve): S neked is, hogy legyen, ha hozzánk jössz. Legalább hat dobozzal hozzál... Elvira nagyon szereti a cukrot.

KISEBBSÉGI ÉLET

A kassai zsupán a napokban meglátogatta a nagykaposi és királyhelmeci járásokat. A magyar községek mindenütt ünnepélyes fogadtatásban részesitették a zsupánt, aki minden községben magyar nyelven köszönte meg az üdvözléseket és magyar nyelven mondotta el programját. Nagykaposon mondott beszédében kifejtette, hogy a csehszlovák kormány nem akarja elfojtani a magyar szót és senkit sem akar megfosztani ösei nyelvétől. Azt akarjuk, — mondotta a zsupán, — hogy a csehszlovák köztársaságnak lojális magyarnyelvü polgárai legyenek. A tisztelgő küldöttségeknek megigérte, hogy minden igyekezetével azon lesz, hogy a magyarság jogait a hatóságok tiszteletben tartsák. Királyhelmecen a zsupán szintén magyarnyelvü beszédet tartott. Azt akarom, — mondotta, — hogy a magyar gyermekek továbbra is magyarul tanulhassanak és magyar szellemben neveltessenek. Erős meggyőződésem, hogy a szlovák és magyar szivek egymásra fognak találni.

*

Az Universal legutóbbi számában kiméletlen támadást intézett Balázs András kanonok és Balogh Arthur volt egyetemi tanár, az erdélyi magyar egyházak megbizottai ellen, akik az egyházak peticióját Genfben átnyujtották. A lap vádjai közül a legfurcsább volt az, hogy Románia képviselőjének negligálásával a magyarok tüntetően, főleg Apponyi társaságát keresték, akinek segitségével szövegezték is meg a beadványt. A két méltatlanul meghurcolt magyar delegátus hosszasan reflektált a bukaresti lap rágalmaira. Balázs, igaz, abban a szálloda ban lakott, hol később Apponyi is megszállt, de ezt előre nem tudhatta és tüntetés lett volna részéről, ha Apponyi megérkezése után elhagyja a szállót. A cikkiró nivójára jellemző, — igy szól a delegátusok nyilatkozata, — hogy feltételez rólunk akkora tapintatlanságot és ügyetlenséget, hogy állandóan együtt mutatkoztunk és ebédeltünk volna Apponyiékkal. Az is valótlan, mintha Genfben szövegeztük volna meg a peticiót: azt csak kinyomattuk, mert könnyebb volt a francia nyelvü nyomdai munka, mint odahaza, ahol már időnk sem volt kiszedetni a beadványt. A szöveget azonban Kolozsvárott már végleg megállapitották és különben se volt szükségünk külön segitségre.«

*

A prágai parlament legutóbbi ülésén az iskola-kérdésben több felszólalás hangzott el. A német képviselők élesen támadták a kormány iskolapolitikáját, mely szerintök terrorral és erőszakkal akarja megfojtani a kisebbségi német iskolákat. Statisztikákat terjesztettek a parlament elé, annak dokumentálására, hogy a kormány iskolapolitikáját nemzeti elfogultság irányitja. Az iskolák megszünteésében — a német képviselők szerint — nem a takarékossági, hanem a nemzeti szempontok érvényesültek. A német képviselők beszédei után Sivak, szlovák néppárti képviselő emelkedett szólásra, aki kifejtette, hogy a szlovákoknak még több okuk lehet az lekeseredésre, mint a németeknek. A forradalomkor a szlovákság joggal remélhette, hogy a szlovák iskolák a szlovák kultura reprezentánsai és terjesztői lesznek, azonban csakhamar látniok kellett, hogy csalódtak. Követeljük, — mondotta Sivak, — a pittsburgi szerződés betartását, mert az autonomiát, — természetesen iskolaügyi autonomiát is — biztosit Szlovenszkónak.

*

A Kun-kollégium épületét tudvalevőleg elrekvirálta Anghelescu. A kollégium igazgatósága, miután békés uton nem sikerült az épület birtokába visszajutni, elhatározta, hogy pört indit a román kincstár ellen. Az erdélyi református püspök, Nagy Károly, a kollégium sorsáról a következőket mondotta: »Az erdélyi egyház a belügyminiszteriumhoz felebbezett a törvénytelen rekvirálás ellen, amelynek elintézését megsürgettük. Azonkivül birói eljárás utjára tereltük a dolgot. Ha van még anyagi igazság a földön, ha máskép nem, birói uton viszsza kell jussunk jogos tulajdonunkhoz. A magyar állammal kötött szerződésünk nem tartalmaz egyetlen pontot sem, hogy az államsegély ellenében, a legkisebb ellenszolgáltatást is tartozunk adni. A tulajdonos flagráns megsértését meriti ki tehát az épület elvétele, amely ellen minden rendelkezésünkre álló törvényes eszközzel küzdeni fogunk.«

A német delegáció megérkezett Locarnóba

Az angol és belga külügyminiszterek szombaton este elutaztak a konferenciára

Locarnoból jelentik: A német delegáció *Luther* kancelár és *Stresemann* külügyminiszter vezetésével szombaton este teljes számban megérkezet Locarnoba. A bizottság különvonata 6 óra 44 perckor futott be az állomásra. A franciák közül egyelőre *Massigli,* a nagykövetek tanácsának titkára érkezett meg a baseli francia követ kiséretében, továbbá *Fromageo,* a párisi külügyminisztérium jogi szakértője és *Leger,* Briand kabinetirodájának főnöke érkeztek meg. Briand külügyminisztert és a többi delegátusokat vasárnapra várják.

Londoni jelentés szerint *Chamberlain* külügyminiszter szombaton délben indult Locarnoba. A pályaudvaron megjelent ujságiróknak Chamberlain a következőket mondotta:

— Kivánjanak nekem sok szerencsét, de ne várjanak tőlem csodákat.

Az angol külügyminiszter Párisban átutazása alkalmával két órát fog időzni.

Vandervelde belga külügyminiszter szombaton este utazott el Locarnoba.

Nincs fedezet az angol szénbányák állami támogatására

A mosszul-kérdés az angol minisztertanácson

Londonból jelentik: Szerdán lesz az első minisztertanács augusztus 9-ike óta, amikor a parlamenti szünet megkezdődött. Fontos tárgyak szerepelnek a minisztertanács munkarendjén, igy a Mosszul-kérdés, a munkanélküliség és a költségvetési deficit. A politikai szünet alatt felborult az a büdsé, amelyet Churchill az alsóház elé terjesztett, mert a szénbányáknak utalványozott egy hónapi állami segély következtében már az első félévre 36 millió font sterling a fedezet nélküli kiadás. A bányák állami támogatására harmadfél év alatt 45 millió font sterling kell.

A klerikálisok belépnek a kormányba

Nincsics külügyminiszter beszámolt a királynak a genfi delegáció munkájáról

Beogradból jelentik: A kormány tagjai, akik pénteken este a király kiséretében tértek vissza Beogradba, a szombati napot pihenésre fordították és ezért a délutánra tervezett minisztertanács elmaradt. Nincsics külügyminiszter is elhalasztotta a sajtónak a genfi konferenciáról való informálását.

Trifkovics Marko, a parlament elnöke szombaton megjelent a szkupstina elnökségén és átvette hivatalát, majd fogadta dr. *Radonics* Jovánt, a pénzügyi bizottság elnökét, akivel megállapodtak, hogy *a pénzügyi bizottságot október 10-ikére összehivják.*

Radics tárcát vállal

A királynak Beogradba való visszatérésével kapcsolatban ellenzéki körökben ismét sokat beszélnek *a kormány közeli rekonstrukciójáról.* Egyes kombinácók szerint *rövidesen a klerikális párt is belép a kormányba* és a Slovenacnak, a szlovén néppárt hivatalos lapjának szombati vezércikke is arra enged következtetni, hogy a klerikális pártban megvan a hajlandóság a megegyezésre, sőt arról is beszélnek, hogy *Korosecék és a kormány közt máris folynak ilyen tárgyalások.*

Más verziók szerint Radics István hamarosan be fog lépni a kormányba, bár a radikálispárt részéről azt hangoztatják, hogy az alkotmány szerint csakis parlamentáris alapon lehet valaki miniszter és igy *ugy Radics Istvánnak, mint Macseknek* a kormányba való belépése nagy akadályokba ütközik. Szó van arról is, hogy az egyes tárcák élén személyi változások lesznek és hogy Radics Pavle megválik az agrárreformminisztérium vezetésétől.

Nincsics külügyminiszter a királynál

Nincsics külügyminiszter szombaton délelőtt kihallgatáson jelent meg a királynál, akinek részletesen beszámolt a genfi delegáció működéséről, a konferencia végzett munkajáról és főként arról referált, hogy a Népszövetség milyen eredményt ért el a leszerelés és a garancia kérdésben.

A külügyminiszter egyuttal átnyujtotta a királynak az osztrák kormány ajándékát: Nyegus fejedelem Korskog Vienac cimü eposzának eredeti kéziratát.

Nincsics Momcsiló dr. külügyminiszter szombaton délután hivatalában fogadta *Perics* Ninkó volt igazságügyminisztert, aki a SHS. királyságot a hágai nemzetközi magánjogi konferencián képviselni fogja. Ugyancsak megjelent a külügyminiszternél *Szubotics* Jovan külügyminiszteri osztályfőnök is, aki a SHS. állam és a francia vasuttársaság közötti pörben folyó döntőbirósági tárgyalásokról referált, amely ügyben kedd estére várják a döntőbiróság itéletét.

Revizió alá veszik

a topolai adókivetéseket

Felfüggesztették a topolai járásban az adóvégrehajtásokat

Topoláról jelentik: A nagyarányu adókivetések, amelyek a Vajdaság kereskedelmét és iparát megbénitják, a topolai járásban is sulyos gazdasági helyzetet teremtettek. A Topolán müködött adókivető bizottság olyan óriási adóösszegeket rótt ki az adófizetőkre, amelyeknek megfizetése szinte lehetetlen. Több millió dinárra rug a topolai járás adója, amelynek behajtására már minden intézkedés megtörtént.

A pénzügyigazgatóság utasitására megkezdték a végrehajtásokat ugy, hogy ha az adóhátralékosok hamarosan nem fizetik ki adójukat, sor kerül az árverezésre is. Eddig jelentéktelen azoknak a száma, akik eleget tudtak tenni fizetési kötelezettségeiknek és többen csak ugy tudták ezt elérni, hogy áruba bocsátották házukat, vagy földjükből adtak el. Minthogy az adófizetők tulnyomó része ezen az uton nem akart pénzhez jutni, felkeresték *Markusev* Milán képviselőt, akinek közbenjárását kérték, hogy adójuk megfizetésére haladékot kapjanak. A rendelkezésre bocsátott adatokból megállapitható volt, hogy a topolai járásban kivetett adók aránytalanul nagyok és ezért Markusev képviselő megigérte közbenjárását, ami a legteljesebb eredményre is vezetett. A pénzügyminisztérium ugyanis intézkedett, hogy a topolai járásban haladéktalanul függesszék fel ugy a foglalásokat, mint az esetleges árveréseket, egyben elrendelte, hogy az adókivetéseket vegyék revizió alá. Mint értesülünk, a reviziós bizottság a napokban megkezdi működését.

Orgazdaság

vádja alól felmentett novisadi gépgyáros

Szerszámlopázért öt havi fogház — Az ellopott tiz dinár

Kovács Sándor mérnök, novisadi gépgyáros 1921 februárjában többizben rézrudakat és fémalkatrészeket vásárolt *Stein* Manó novisadi vas- és ócskavaskereskedőtől. A vásárolt áruról utóbb kiderült, hogy az az államvasut tulajdona volt.

A novisadi államügyészség Kovács Sándor gyárost és Stein Manó kereskedőt orgazdasággal vádolta, mert a vádirat szerint különösen Kovács Sándornak, aki Máv. mérnök is volt, tudnia kellett, hogy az általa vásárolt áruk leszerelt mozdonyalkatrészek.

A novisadi törvényszék 1923 november 10-én Kovácsot tizenöt napi fogházra és 50 dinár pénzbüntetésre, Stein Manó kereskedőt pedig három havi fogházra itélte. Ugy az elitéltek, mint az ügyész megfelebbezte az itéletet. A novisadi felebbviteli biróság szombaton tárgyalta az ügyet és ugy Kovácsot, mint Steint felmentette a vád alól. Az itélőtábla megállapitása szerint a vádlottak nem gondolhatták, hogy a vásárolt száz kiló anyag bünös uton jutott az eladóhoz.

Dr. Joczics Milorád főállamügyész megnyugodott az itéletben.

*

A novisadi ügyészség azzal vádolta *Muzsevics* Ivan grizsdni (susaki) kőmüvest, hogy ezév május hó 6-án feltörte Malinka János kőmüves kamráját és onnan különféle szerszámot lopott el. A novisadi törvényszék büntetőtanácsa Muzsevicset öt havi fogházra itélte.

*

Ezév julius 28-án Paragen betörték *Czrnjanski* Stana paragei lakos lakásának szekrényajtaját és onnan tiz dinár készpénzt és cipőkeféket loptak el. A csendőrség *Lazarevics* Ferenc kamenicai szijgyártót gyanusitotta a lopással, de a novisadi törvényszék ma felmentette, mert a vádlott bünössége mellett nem volt bizonyiték.

CIRKUSZ

„Fülig szerelmes vagyok...“

(Amerikai lapok jelentik, hogy a newyorki kisasszonyok uj divatot találtak ki. Fülbevalójukon mint lelógó érmet, imádottjuk arcképét viselik. Lapjaik hozták az uj divat egyik hódolójának arcképét, fülében a boldog férfi fotografiájával.)

Az uj divat sok változást fog előidézni a szerelem frazeológiájában. Régen a férfi azt mondta ideáljának:

— Ha szemedbe nézek, ott látom a képemet.

Ma, az uj divat után igy szólhat:

— Ha a füledre nézek, ott látom a képemet.

Nagy szerepe lesz az uj divatnak a szerelmi veszekedéseknél. Hajdan ilyen civódásokat hallottunk:

A nő: Érts meg! Szeretlek! Nagyon szeretlek! Nem hallod?!

A férfi: Hallom, de nem merek hinni a saját füleimnek.

Manapság ugyanez a dialogus igy eshetik meg:

A nő: Érts meg! Szeretlek! Nagyon! Nézz a fülemre! Nem látod?!

A férfi: Látom, de félek hogy füllentesz; nem merek hinni a saját fülednek!

Ha az uj találmány nálunk is tért hódit, akkor igazán aktuális lesz a nóta, amelyet a kislányok eddig csak szimbolikus értelemben énekeltek, hogy aszondja:

— Képeddel alszom el, képeddel ébredek...

A korzón fültanui lehetünk a következő beszélgetésnek:

— Mi az Mici, te a Bodrics képét hordod a füledben?

— Igen. Fülig szerelmes vagyok belé. Mert hogy olyan fülbemászóan muzsikál.

Természetesen sok férfiu lesz, akinek képmását nem egy rózsaszinü női fülecske fogja őrizni. Ezek a donzsuánok, ha valaki megkéri őket, hogy nagyon figyeljenek, méltóan mondhatják el:

— Csupa fül vagyok!

Bármilyen hihetetlenül is hangzik, a jövőben is lesznek hölgyek, akik több férfit boldogitanak egyszerre. Ezek jobbfülükön az egyik, balfülükön a másik férfi képmását viselik. A társaságban igy nevezik majd őket:

— Oh, a Manci, az egy felemás nő!

Mire a társaság humoristája kijavitja:

— Pardon, talán fülemás nő!

Az ilyen nők imádói igy nyilatkoznak majd:

— Félfüllel hallom, hogy szeret . . .

De miután mindig lesznek hölgyek, akiknek legalább két tucat fülre volna szükségük, hogy összes lovagjaikat nyilvántartsák, ezek számára kicserélhető medáliont kell feltalálni. Nam akarunk neveket emliteni, de a jobb szuboticai körökben mindig fog akadni egy-egy dáma, aki egész filmtekercset fog fülén hordani.

Az uj rendszer sok tekintetben előmozditja a közbiztonságot. Például egy bankpénztáros megszökik és a rendőrségi nyilvántartóban nincs fényképe. Ilyenkor a bünügyi rendőrkapitány igy szól a detektivhez:

— Hozza be X. nagyságos asszonyt összes fülmedáljait, biztosan köztük lesz a körözött fénykép is.

Stella.

ELHIZÁS ELLEN

egyedüli biztos szer a szakemberek és elsőrangu szaktekintélyek által teljesen ártalmatlan és biztos hatásunak elismert

„VILFAN-TEA“

Teljesen ártalmatlan! Számtalan elismerés

Kapható az összes gyógyszertárakban és drogériákban.

Előállitó:

Mr. D. VILFAN GYÓGYSZERÉSZ

Gyógyszervegyészeti Laboratórium

ZAGREB, ILICA 204 169

Másfél millió dinárt csalt össze egy suboticai kereskedő

Kikindán letartóztatták a szélhámos Klein Sándort

A szuboticai rendőrség néhány hónappal ezelőtt őrizetbevette *Klein* Sándor, szuboticai kereskedőt, aki ellen különböző szélhámosságok miatt följelentések érkeztek a rendőrségre. A nyomozás során Klein — idáig még meg nem állapitott módon — tisztázni tudta magát, ugyhogy *szabadlábra helyezték.* A szélhámos kereskedő tovább folytatta ezután csalásait és ma már körülbelül *másfél millió dinára tehető az az összeg, a mellyel különböző cégeket megkárositott.*

Klein Sándor szélhámosságait a legvakmerőbb és legátlátszóbb módon követte el. Néhány hónap előtt beállitott a bécsi *Haider és Meyer-cég* Rudolfsplatz 3. számu üzletébe, ahol előbb és szövöttárut vásárolt négyszázezer sváji frankért, vagyis körülbelül ötvenezer dinárért bizományba. Az árut átvette azzal, hogy Szuboticára szállittatja. Ehelyett az árut *még Bécsben elzálogositotta a Transsylvánia szállitó-cégnél tizennyolcmillió osztrák koronáért* és a mai napig sem váltotta ki. A Haider és Meyer-cég, noha már augusztus 24-iki levelében megfenyegette Kleint azzal, hogy bünvádi feljelentést tesz ellene, egy krajcárt sem tudott tőle a bizományba adott áruért behajtani.

A szélhámos kereskedő nemcsak nagyban, hanem kicsinyben is dolgozott. A beogradi *Kosta Ilics i Sinovi* szövőgyártól mintakollekciót kért, amit eladott. A csehszlovákiai, freudenthali *Sieber* R.-cég ezerötszáz csehszlovák korona értékü árut küldött Klein cimére a szuboticai kiállitásra. Ezt az árut Klein szintén eladta. *Dugics* János crnabarai kereskedőn már alaposabb érvágást végzett Klein Sándor: *négyszázezer dinárt csalt ki tőle azzal a mesével, hogy külföldi áru jön számára* és annak kiváltására kell a pénz. Dugics elhitte Klein állitását, mert a csaló szuboticai kereskedő *hamis fuvarlevéllel igazolta előtte, hogy érkezett árula Olaszországból.*

Knezsevics Arzén kikindai kereskedőtől nem kért bizományi árut, hanem adott neki. Ennek fejében huszezer dinár bankgaranciát vett át tőle. A bizományi árut később visszavette, ellenben *az érte kapott huszezer dinárt nem fizette vissza.*

Franz *Schmitt* A. S. rehfeldi cipőgyár ifuszonegy pár cipőt küldött minta gyanánt Klein Sándornak, aki ezeket nyomban eltulajdonitotta. *A cipőket Knezsevicsnek adta át, hogy az ne sürgesse a huszezer dinár kifizetését.* A bécsi *Reich* I. cégtől házi cipőket kapott mintának, ezeket, amikor le volt tartóztatva, *elajándékozta.* Hasonló módon kárositotta meg a bécsi Watta-céget, a beogradi *Moravija*-kötöttárugyár szuboticai fiókját, *Bendis és Fiai* csehszlovákiai szövőgyárat, *Weisz* Leó bécsi kalapkereskedőt és még számos céget.

A károsultaltak közül *Dugics* János, *Knezsevics* Arzén és *Silberberg* Izsó kereskedők bünvádi följelentést adtak be *Klein* Sándor ellen a kikindai törvényszékhez. *Adamovics* Predoje vizsgálóbiró a följelentések ügyében kihallgatta Klein Sándort, a kihallgatás után pedig *elrendelte letartóztatását.*

A horvát parasztpárt megalakitásának első gondolata

Radics István önéletrajzának folytatása — Két és fél év publicisztikai munkája Prágában és Zemunban — Összesen hetvenkét dinárt kapott Szerbiából — Propaganda és börtön

A parasztpolitika és az urak

1899. juliusában Párisból egyenesen Prágába mentem, mert azt hittem, hogy a rendőrség nem fog zavarni. Prágában *Massaryk* egyetemi tanár, a jelenlegi köztársasági elnök szomszédságában laktam, akivel nagyon jól megbarátkoztunk, de *politikai nézeteink különfélék voltak. Ő rendkivül pártolta a zsidókat,* én pedig azt mondtam neki, hogy neki, mint született szlováknak elsősorban a szlávokat kell pártolnia. Továbbá *ő inkább a német, én pedig a orosz orientáció mellett voltam.*

Irtam ugyszólván az összes cseh irodalmi és köztársasági lapba és tagja voltam a »*Samostatnost*« (Önállóság) cimü közjogi hetilap szerkesztőségének, ahol a külpolitikai rovatot vezettem. Amikor napilapok részére is kezdtem irni, különösen *dr. Rasin* (a meggyilkolt pénzügyminiszter *Szerkal* lapjába a »*Radikalni Listy*«-be, felhivást kaptam a rendőrségtől, hogy *tüstént hagyjam el Prágát és egész Ausztria területét.* Gondolva egyet *Zemunba* mentem, hogy ott bár horvát területen, de mégis a Balkánon maradjak, mert éppen akkor *Beogradban sorsdöntő események vetették előre árnyukat* s könyven kijártam, hogy balkáni tudósitója legyek néhány cseh, francia és orosz lapnak.

Egyévi prágai tartózkodásom alatt több cseh eredeti munkát is irtam, amiért a »*Svatobor*«, a legrégibb cseh irodalmi társaság tagjai közé választott. Igy brosurát irtam »*A párisi politikai szabadiskola*« cimen s aztán nagyobb müvet »*A mai Horvátország*« (Loučasné chorvatsko) cimen, a »Rozhledy« nevü lapban megjelent »*A délszlávok*« nevü tanulmányom és végül irtam egy könyvet is »*Gondolatok a nemzetközi politikából*« cimen, melyben leforditottam Albert *Sorel*-nek a hires francia történésznek néhány fontos diplomáciai munkáját.

Prágából való távozásomat a nemzeti szocialista sajtó, melynek élén még ma is *Klofac* Vaclav áll, a legnagyobb szimpátiával és a kormány ellen leghevesebb kifakadásokkal kisérte, és megkérte, hogy bucsuzásul irjak egy müvecskét »*A szláv ifjuság és a nemzeti aprómunka*« cimen, amit meg is tettem.

Zemunban is sürgön ki akart utasitani a rendőrség, ezt azonban megakadályozta *dr. Badaj* Sándor, a zagrebi hétszemélyes tábla mostani elnöke, aki akkor ügyvéd és a városi képviselőtestület legtekintélyesebb tagja volt Zemunban.

Ismeretségeim a szerb politikusokkal és a szerbiai viszonyok tanulmányozása

Zemunban körülbelül másfél évet töltöttem. Beogradba eleinte igen ritkán mentem át, mert csak nagynehezen kaphattam határátlépési igazolványt. Mégis csakhamar megismerkedtem néhány igen tekintélyes szerb politikussal, hármukkal pedig intim barátságot kötöttem. Ezek voltak: *Jovanovics* Ljuba egyetemi tanár, *Simics* Szveta, a külügyminisztérium macedón osztályának főnöke, a későbbi szófiai követ, valamint *Dacsics* Zsivojin egyetemi titkár. Többször meglátogattam *Vujics* Mihajlo akkori miniszterelnököt is, aki külügyminiszter is volt egyszersmind. Mindnyájan, persze a legbizalmasabban panaszkodtak, hogy *Szerbiában rosszabbak a viszonyok, mint Afganisztánban* és hogy nem tudják, hogy fog végződni az *Obrenovics*-dinasztia zsarnoksága.

Ebben az időben indult meg ujra a »*Srpski Knjizsevni Glasnik*« (a legtekintélyesebb szerb irodalmi folyóirat), s nekem ott változtatás nélkül kiadták két müvemet: »*A horvátok és magyarok 1848-tól máig*« és »*A németek előretörése a Balkánra*« cimen. Más munkatársainak a lap nem fizethetett honoráriumot, én azonban Jovanovics Ljuba közbenjárására kaptam mindegyikért 26 dinárt. *Ezek az összes dinárok, melyeket az egyetemi igazgató és Mihajlo 10—10 dinárjain kivül kaptam Szerbiából.*

Vujics Mihajlo és Szimics Szreta gyakran igyekeztek rábeszélni, hogy *lépjek szerb diplomáciai szolgálatba,* vagy pedig legalább müködjek a szerb sajtóirodában, melynek csakhamar főnöke is lehetnék. Elutasitottam mindkét ajánlatot.

1901 elején *Krepelka* József ottani földbirtokos meghivására elköltöztem a Daruvár melletti *Koncsanica* cseh községbe. Itt néhány hónapot nagy inségben töltöttem s a száborválasztások idején — melyeket grófi Khuen 1901 őszén vezetett — csak *azért zártak be, mert néhány drávamenti községbe mentem és rábeszéltem a parasztságot, hogy szavazzon az ellenzékre.* Ekkor 70 magyarpártit választottak meg és csak tizenegy ellenzékit. Utóbbiból kettő, dr. *Frank* József és *Starcsevics* Mile külön mentek »tiszta jogpárt« néven és sokkal hevesebben a többi ellenzék, mint a kormány ellen közdöttek. A többi kilenc ellenzéki a »horvát egyesült ellenzék«-ben egyesült, mely dr. *Derencsin* képviselő ajánlatára *engem választott meg titkárának évi 1000 korona fizetéssel.* 1902 közepe táján átköltöztem Zagrebba, ahol máig lakom. A horvát egyesült ellenzéknek semmiféle politikai és pénzügyi szervezete nem volt, s rámbizták, hogy azt szervezzem meg. Néhány ezer levelet irtam Amerikába. Horvátországban faluról-falura kezdtem utazni, de ezért nemsokára *ismét börtönbe kerültem.*

A parasztpárt első programtervezete

Még Zemunban irtam egy könyvecskét: »*Hogy jutunk bajunkból a jóhoz?*« cimen, melyet 12 vagy 14 pontban összefoglaltam a későbbi parasztpárt szociális programjának lényegét. A könyv 3000 példányban jelent meg Sisakon és éppen akkor kobozták el, mikor már elkelt. 1902 őszén kiadtam egy könyvecskét »*Horvátország legerősebb pártja*« cimen, melyben kifejtettem azon meggyőződésemet, hogy ez *a legerősebb párt a horvát parasztság, melynek élete, nemzeti és közjogi meggyőződése már egymagában kész program s most csak a parasztságot szervezni kell, hogy ez a program igazi néperővel megvalósuljon.* Ezt a könyvet is csak akkor kobozták el, amikor már elkelt belőle 2000 példány.

1902 őszén kezdtem kiadni a szláv demokrata szellemü »*Hrvatska Misao*« (Horvát gondolat) cimü havi folyóiratot, melynek *célja volt: az iskolázott urakat is megnyerni a parasztpolitikának.*

A »Hrvatska Misao«-t teljes három évig adtam ki s 1904 juliusában közöltem benne a Horvát Parasztpárt teljes programját is. Ez a programtervezet szolgált később alapul a párt megalapitásául. Az első évben aktiv vállalat volt a lap és az intelligencia körében is elterjedt meglehetősen, a második évben már kis deficittel dolgozott. A harmadik évben azonban *otthagyta az egész fiatalabb intelligencia, mert elitéltem benne a horvát-szerb koalició kosuthi politikáját, az idősebb intelligencia pedig azért, mert közben megalakitottam a tisztára parasztjellegü pártomat.* Nagyobb adósságot is hátrahagyott a lap, melyet évekig törlesztgettem.

Ritka alkalom mindazoknak, kik butort akarnak venni. Lásd az „Atlas“ d. d. Novisad, Šumadijska ul. 10. (a Hattérea tul) hirdetését

TINTA

Gyermekágy

— Te — mondta barátom — ezt még nem meséltem neked. Mult hónapban feleségem nagytakaritást csinált a padláson. Ilyenkor mindenféle limlomokat találnak: eltört töltőtollakat a teknők fenekén, gumikabát, mécspoharat, egy mamuszban pedig több orrtölcsért. Ekkor födözték fel a tető alatt kislányom hálóságyát is, melyben kilencéves koráig aludt. Márta azóta felnőtt, régóta olyan nagyágya van, mint nekünk. Hát lehozattuk a gyermekágyat az udvarra. Alig ismertük fel. Nem volt már fehér, piszkos volt, majdnem fekete volt a portól. Vasrudjai közé a pókok szürke hálókat szőttek, melyekkel, mint valami vi orlákkal, lebegett ez a kis gálya, az idő tengerén, hat hosszu évig, télen és nyáron, mig mi hütlenül elfeledtük, hogy ott hányódik felettünk, a padláson. Nézte a lakatos. Azt mondta, maholnap megeszi a rozsda, ócskavasnak sem kel el, de ha olcsón adnánk, ő megvenné. Alkudoztunk, megállapodtunk, kétszázezer koronában. Délután két legénye vitte el tőlünk. Némán bámultunk utána. Ebben állt fel először a kislányunk, ebben hancurozott, ebben feküdt, hónapokig, — tudod — mikor torokgyikja volt. Sok minden elmegy ilyen butorral. Az a kor nem tér vissza többé, sem neki, sem nekünk. Akár koporsót cepeltek volna ki a kapun. Másnap látom, hogy a lakatos a mühelye elé állitja. Mossa, keféli, festi a kis ágyat, a mi kis ágyunkat. Takaros holmi lett belőle. Vashálói ugy fehérlettek, mint régen, sárgaréz-gombjai tündököltek. Egyikre a mester táblát akasztott, ezzel a szigoru felirással: „ezen gyermekágy eladó". Körülbelül egy hét mulva délben, mikor hazajövök, feleségem titokzatosan fogad, félrevon, közli velem, hogy vett valamit. Megvette az ágyat. Sokáig alkudott rá, de végre megkapta, háromszázezer koronáért. Csak a festést kellett megfizetnie. Roppant örült az alkalmi vételnek. Én is. És most nyugodtabban alszunk, mert tudjuk, hogy az ágy ismét felettünk van a padláson, tovább imbolyog az évek hullámain, velünk együtt, abba a kikötőbe, ahová mi is tartunk. Mondd kérlek, nem szamár az ember?

Kosztolányi Dezső.

Halálos autószerencsétlenség a kumáni országuton

Egyik utas szörnyethalt, a soffőr sulyosan megsebesült

Novibecséről jelentik: Halálos kimenetelü autoszerencsétlenség történt szombaton délután a novibecsej—kumáni országuton.

Novibecséről egy kirándulótársaság autón a szomszédos Kumán községbe igyekezett. Az autó meglehetős gyorsasággal haladt, amikor féluton a kormány egyik csavarja letört, a kormány meglapult és mielőtt a soffőr fékezhetett volna, a kocsi az árokba fordult. Az autó utasai közül Rákics Mita huszonnyolc éves pincér oly szerencsétlenül esett ki, hogy szörnyet halt. A soffőr, aki a kocsi alá került *koponya csonttörést szenvedett.* Az autó másik két utasa, akik csak könnyebb sérüléseket szenvedtek, gyalog bementek Kumánra, ahol a rendőrségen bejelentették a szerencsétlenséget. A rendőrség intézkedésére nyomban autó ment ki a szinhelyre és a holttestet, valamint a sulyosan megsebesült soffőrt beszállitották Kumánra.

Sulyos autószerencsétlenségről érkezett jelentés Versecről is. Kohn Hugó verseci kereskedő állandó autóbuszjáratot tart Versec es Temesvár között. Az egyik autóbusz amint Zsombolyát elhagyta, a *sikos országuton megcsuszott és felborult.* Az autóbusz utasai kisebb sérülések árán megmenekültek, a soffőrnek azonban *két oldalbordája betört.* Sulyos állapotban szállitották be a temesvári kórházba. A rendőrség megindította a nyomozást.

Caillaux állása megrendült

A sikertelen washingtoni tárgyalások miatt ellene fordult a francia közvélemény

Párisból jelentik: Az egész francia közvélemény helyesli, hogy Caillaux nem fogadta el az amerikai tervezetet.

A politikai körök hangulata mindjobban kiéleződik a pénzügyminiszter ellen, akinek azt vetik szemére, hogy tulságosan nagy optimizmust tanusitott és ezzel félrevezette a francia közvéleményt. Az a vélemény, hogy *Caillaux poziciója a washingtoni kudarc miatt erősen megrendült,* sőt attól tartanak, hogy az amerikai tárgyalások sikertelensége *sulyos helyzetbe hozta az egész Painlevé-kormányt.*

A *Temps* azt irja, hogy *Caillaux* nagy hibát követett el, amikor nem készitette elő jobban az adósságtárgyalásokat és nem számolt Amerika hangulatával.

A brailai gabona-pokol

Tizenöt-husz millió dináros kárt okozott a jugoszláv gabonapiacnak négy nagy romániai cég fizetésképtelensége — Repülőgépen szökött Párisba a legnagyobb román gabonakereskedő — Az ügyészség három brailai nagykereskedőt köröz

Az októberi nedves-tengeri titka

A jugoszláviai és főleg a vajdasági gabonakereskedelmet eddig még át nem látható és pillanatnyilag fel nem becsülhető *sulyos csapás* érte, amelynek következményeit egyelőre még nem lehet áttekinteni. A vajdasági és a beogradi gabonakereskedelemben valóságos *pánikhangulat* támadt, amelyet **egy nagy romániai gabona-cég fizetésképtelensége okoz.**

Néhány hónap óta a jugoszláv gabonakereskedelemben, de a termelők között is uj varázsszó lett divatossá:

— *Braila!*

Braila volt az álom, az a mesebeli kincses város, ahova a jugoszláv buzával és tengerivel megrakott uszályok elindultak, hogy értük román lei-ek és angol fontok vándoroljanak a jugoszláv gabonakereskedők kasszáiba. Braila volt minden exportör reménysége és ugy látszott, hogy a hét sovány esztendő után felvirrad a jugoszláv gabonaexportnak. Az uszályok elindultak lefelé a Dunán: Brailába, hogy drága tartalmuk onnan tovább menjen titokzatos mesebeli országokba, amelyek jóval a világpiaci árakon felül fizetik meg a kövér jugoszláv föld termését: a buzát és a tengerit.

Nemcsak a jugoszláv gabonakereskedelem nézte a jövő perspektiváit rózsaszinü üvegen át, a külkereskedelmi statisztikában is első helyre ugrott elő Braila. *Máról-holnapra tőkiviteli* helye lett a jugoszláv tengerinek. Augusztusban a jugoszláv kivitel legnagyobb-hányadát a tengeri tette és 81.965 tonna 163.1 millió dinár értékü tengeriből *119 millió dinár értékü tengeri Brailába uszott le a Dunán. Senkise tudta, hova és miért megy ez a hatalmas tengeritömeg a román gabonapiac főcentrumába,* amikor Beszarábia dus humusza is megmérhetetlen tömeg gabonát termelt, a mely a román szükségletet sokszorosan meghaladta. De Braila, a mesebeli város öntötte a rendeléseket és az uszályok beláthatlan hosszuságban siklottak lefelé a Dunán. Az a hir terjedt el, hogy Brailából *Braziliába* került a jugoszláv tengeri. Braila később ujabb és még nagyobb szenzációval lepte meg a jugoszláv gabonapiacot, amire a gabonakereskedelem sok vihart átélt történetében nincs példa:

a brailaiak októberi tengerit vettek azonnali szállitásra, frissen morzsolt, nedves, szállitásra teljesen alkalmatlan tengerit

és egymásután jöttek az ujabb és ujabb távirati rendelések: *tovább szállitani tengerit!*

A jugoszláv kereskedők előtt aranyhegyek képe lebegett, ugylátszott, hogy testet ölt a rózsaszinü álom! Az emberek *az örömtől, a boldogságtól nem is* kérdezték, hova megy ez a tengernyi gabona és csak szállitották és kötötték az üzleteket. A termelők étvágya is megjött és ment felfelé a tengeri ára. Azok a kereskedők, akik koratavaszi szállitásra mesterségesen száritott tengerit adtak el, nem tudták magukat októberi friss tengeriben lefedezni, mert a brailai árak hatalmasan felszöktették a tengeri árakat. Az exportörök pedig fizettek, mindent, fantasztikus, mesebeli árakat.

Amikor a világpiacon 206 shilling a buza ára, Braila 235—245 shillingért kötött és amikor a tengeri világpiaci ára 118 shilling volt, Braila kötött minden mennyiséget 135 shillinges átlagos árért.

A baj csupán ép az volt, hogy *csak kötött.*

Ezen fordult meg az egész mesebeli üzlet, ezen borult fel a brailai piac, a melyet hatalmas földrengés rázkódtatott meg, amelynek rengése sulyosan érintette a jugoszláv piacot is . . .

Negyvennyolc óra óta riasztó hirek jönnek Brailából. Őrületes méretü gabonakrachról szólnak ezek a hiradások, amelyek sulyos csapást jelentenek a jugoszláv, de főleg a vajdasági gabonakereskedelemre. Noviszad, Szombor, Velikibecskerek, Kikinda, Pancsevó, Staribecse, Szrbobrán gabonakereskedői kétségbeesetten néznek a hirtelen letünt mesebeli város: Braila felé. Repülőgépeken, autókon, szimplon-expresszen hanyat-homlok rohannak az emberek Brailába. *Motorcsónakok száguldanak lefelé a Dunán, hogy megállitsák és visszaparancsolják a lassan lefelé vontatott tengeri- és buzauszályokat.*

Három brailai nagy gabonacég: a brailai *Podina Topolu,* a *Hadzsikoff* és az *Elima Ramuea Banca,* — amely Braila egyik legnagyobb gabonakereskedelmi bankja, — továbbá a krajovai *Orovianu-*gabonacég, *a jugoszláv piac legnagyobb vásárlói*

péntek reggel óta zárva tartják üzleteiket és beszüntették a fizetéseket.

Hogy mekkora és mennyire katasztrófaszerü a brailai krach, azt misem bizonyitja jobban, mint az, hogy

a négy nagy román gabonacég közül háromnak a főnökei megszöktek Brailából

és a román rendőrségek és ügyészség a szélrózsa minden irányában keresi őket. A *Podina Topolu, a Hadzsikoff és az Orovianu cégek főnökei vannak szökésben* és ugy tudják, hogy Hadzsikoff már Párisba érkezett repülőgépen, mig a másik kettő menekülésének irányát még nem ismerik.

A négy román cég és ezek közt elsőhelyen a brailai *Podina Topolu* cég Jugoszlávia legnagyobb *uj tengeri* vásárlója volt és ma is tizenöt-husz uszály buzája és ugyanannyi tengerije van uton a Dunán.

A brailai gabonaárak hetek óta lemorzsolódtak, a világpiac tulprodukciója és tartózkodása leszoritotta a világpiaci árakat s ez megrázkódtatta a brailai piacot is, amelyen a legutóbbi napokban már veszedelmesen zuhantak az árak. *Pedig egész Braila haussera volt angazsálva* és az árak csak mentek vissza... A kötelezettségek fantasztikus méretei elkerülhetetlenné tették a krachot. Ugyszólván valamennyi nagy jugoszláv, de igen sok bécsi, budapesti és nemkülönben sok temesvári, aradi és nagyváradi gabonacég sinyli meg ezt a krachot. A brailai vásárlók 230—245 shillinget fizettek a buzáért, amelynek ma 206 shilling az ára, 130—140 shillinget tengeriért, amelynek 115—118 shilling a mai ára. *A differenciák hatalmas összegekre rugnak.* A legutóbbi napokban Brailába érkezett árut a brailai piac, mely nem tudja átvenni, »stósszol«-ja, különféle hamis ürügyek alatt kifogásolja és visszautasitja, amiáltal a szállitó kereskedők hallatlan károkat szenvednek.

A »brailai pokol«-ról az első hir Temesvárról jött, hol talán a pánik a legnagyobb méreteket öltött és nagyobb fizetésképtelenségek elkerülhetetlenné váltak.

Beogradban is nagy cégeket ért a brailai krach és a beogradi piacot ért kár is óriási, hozzávetőleges becslés szerint 15—20 millió dinárra becsülik a jugoszláv piac kárát.

Gold Béla igazgató, a noviszadi terménytőzsde gabonakereskedő szekciójának elnöke a brailai krachról a következőket mondotta a *Bácsmegyei Napló* munkatársának:

— A brailai egészségtelen üzleteket nem tudtuk magunknak megmagyarázni. Rejtély marad, hogy uj, októberi tengerit, amely nem birja ki a szállitást, hogy lehetett hajóba tenni és elszállitani? Közismert, hogy a tengeri csak áprilisban éri el olyanfoku természetes száradását, amely mellett hosszabb utakra is veszély nélkül kibirja a szállitást. *Egészen uj dolog előtt állunk és ez a rejtély még ma sincs megoldva, nem is sejtjük: mire keltett a friss, nedves tengeri?* Ugy átszik ezek a brailai és krajovai kereskedők *spekulációs célokra vásárolták a tengerit és már a vételnél arra gondoltak, hogy amennyiben spekulációjuk nem válik be, az eladókat faképnél hagyják, ami meg is történt,* minthogy Brailából olyan hirek érkeznek, hogy a vevők nem képesek a leszállitott és még leszállitandó árut átvenni. Amilyen sulyos csapás ez a krach azokra, akiket közvetlenül érint, viszont remélhető, hogy ilyen esetek előbb-utóbb az üzletet normális mederbe fogják terelni és a gabonaüzlet megint olyanok kezébe kerül, akik nem spekulációs bázison bonyolitják le üzleteiket, hanem szolid kereskedői alapon. Ami a brailai krachot illeti, már napok óta szállingóznak hirek, hogy odavaló cégek sulyos veszteségeket szenvednek és ennélfogva átvételi kötelezettségeiknek nem tudnak eleget tenni. *Ezek a hirek valóknak bizonyultak és a hiszékeny eladókat su-*

lyos veszteségek érik azáltal, hogy a látszólag kedvező eladásaikra nagyrészt fedezték magukat és most az eladók követelik, hogy a magas árakat fizessék meg. Ugy tudjuk, hogy ugy beogradi, mint sok vajdasági cég van érdekelve és a brailai angazsmánok igen tekintélyesek. Legalább 25—35 hajórakományról van szó, ennek értéke 15 millió dinárra tehető. Még szerencse az eladókra, hogy ezek a fizetésképtelenségek elég korán kerültek nyilvánosságra, még mielőtt az áru nagy része berakásra került, különben a veszteség sokkal nagyobbmérvü volna és természetesen a jugoszláv piac helyzete még erősebben diszkreditálná. Ugy tudjuk továbbá, hogy nemcsak tengeriben kötöttek ezek a brailai cégek üzleteket, hanem ugy noviszadi, mint más vajdasági, nemkülönben beogradi cégektől nagymennyiségü buzát vettek tonnánként 235—240 shillinges árért és miután a mai ára körülbelül 206 shilling, mindenki kiszámithatja, *milyen tekintélyes veszteségek érik a cégeket. Ez a visszamaradt áru már nehezen helyezhető el. A brailai piac teljesen derutálva van és hosszu ideig fog tartani, amig magához tér. A jugoszláv piacnak is sok fáradságába fog kerülni, mig kiheveri a brailai krachot.*

Fekete napok következnek a fiatal, épp most szárnyait bontogató jugoszláv gabonakereskedelemre, amely legszebb reménységeit látja a brailai krach által kettétörve. A Dunán elcsendesedik az élet, megritkulnak a hajók és lassan visszafelé indul a brailai kikötőből az uszályok fekete tömege...

Hazahozzák a kivitt tengerit...

Mayor József

Kávéházak alkonya

Suboticán megszünik a Narod kávéház

A nagyvárosi élet fokmérője valamikor a kávéház volt. A mümárvány oszlopok, kényelmes foteulok adták meg a városi embernek a lukszus és a kényelem illuzióját s azt a tudatot, hogy ő *ur*, aki parancsolhat. Városokban szaporodtak is a kávéházak s a főbb uccákon épülő minden uj házra reflektánsok rajta jelentkezett, akik a földszinten kávéházat akartak csinálni. A kávéház a vendégeket is nevelte. Kávéházi asztaltársaságok alakultak, amelyek tagjai a kávéházban élték le szabad idejüket, politikai, müvészi, szociális tervek születtek és valósultak meg a kávéházban.

Közben észrevétlenül átalakult az életünk, a felnőttek kulturális szórakozásának egyéb otthonai is alakultak, a kávéház elvesztette jelentőségét. A kávéház-hossz már régebben besz-szé alakult át. Szuboticán is csökkenőben van a kávéházak száma, csak az a szomoru, hogy nem alakulnak egyéb intézmények, ahol a müvelt közönség néhány órás szórakozást találhatna.

Az utóbbi években megszünt a *Korzó*-kávéház, egy zártkörü klub helyiségévé alakult a *Park* s most megszünik a kispolgárok délutáni gyülekező helye a *Narod*, amelynek helyén a jövő héten már üzletek lesznek.

A Narod-kávéház eredeti neve *Otthon* kávéház volt, mintegy negyedszázad előtt nyitotta meg Horvát Dezső. Éveken át ez volt az uri kávéház, ahova a legelőkelőbb közönség járt, a Városi még nem volt meg, a Pest és Bárány nem volt modernizálva. A kávéházi közönség állandó lélektana szerint, amint a Pest-kávéház átalakult, az Otthon-ból az ugynevezett jobb publikum oda vándorolt át, az Otthon pedig hölgy zenekarral, majd kabaréval igyekezett népszerüségét visszaszerezni. Ekkor már Versendi Gyula volt az Otthon tuajdonosa. Több jónevü kabarészinész szerepelt az Otthon szinpadán s többek közt *Tarján* Vilmos, a budapesti Royal-orfeum mostani igazgatója is itt szerezte első kabarészinészi babérait. Esténként az Otthon szinpadán énekelt pikáns kuplékat. Több rendbeli tulajdonos változás után *Sztipics* Márk tulajdonába került az Otthon, aki a kávéház nevét *Nádor*-ra változtatta. Az uj átalakulásban Sztipics utóda a Nádor szó két betüjét felcserélte s az arisztokratikus hangzásu szóból megszületett a demokratikusabb *Narod* A kávéház csakugyan népies kávéház lett, nem éppen előkelő, de kis számu publikummal. Tulajdonosa, *Allein* Jakab sok igyekezettel vezette a kávéházat. A gazdasági viszonyok sulya azonban rendet vágott a kávéházi publikum soraiban, a Narod nem tulságosan prosperált, s tulajdonosa jobbnak vélte, ha üzlethelyiségeket csinál a hajdani kávéházból.

Könyvkereskedés, kézmüáruüzlet s bőrkereskedés kerül a hajdani kávéház helyére.

Abd el Krim végsőkig ellenáll

Az angol lapok cáfolják a francia sikereket

Párisból jelentik: Politikai körökben a marokkói győzelmeket döntő jelentőségüeknek itélik meg és Aidir bevétele ismét optimistává tette a francia közvéleményt. Bizonyosra veszik, hogy nem lesz szükség téli hadjáratra és még az esőzések beállta előtt le tudják verni a marokkói felkelőket.

A lapok jelentése szerint a francia és spanyol csapatok előnyomulása Aidir bevétele után is folytatódott. A nagy sikereket a franciák állitólag uj tankjaiknak köszönhetik, amelyek zajtalanul járnak és ellenállhatatlan erővel pusztitják az ellenséget. Aidir elestének hire a rifkabilok között igen nagy depressziót keltett. A rifkabil törzsfőnökök körében mozgalom indult meg, hogy *Abd el Krimet azonnal békekötésre birják rá. A felkelők közül egyre többen pártolnak át a marokkói szultánhoz.* A lakosság körében a franciák röpiratokat osztogatnak, amelyben felszólitják a rifkabilokat, hogy álljanak ismét az elüldözött szultán mellé. Abd el Krim az aidiri kudarc után sem enged és halálbüntetéssel fenyegeti mindazokat, akik a fegyverkezés abbahagyására buzditják a lakosságot, tuszokat szed a törzsek vezetői közül és azzal fenyegetőzik, hogy kivégezteti a tuszokat, ha nem folytatják teljes erővel a hadviselést.

A londoni lapok értesülése szerint a franciák és spanyolok legutóbbi győzelmei egyáltalán *nem jelentik a marokkói felkelők ellenálló erejének megtörését.* A franciáknak minden fáradozása ellenére *nem sikerül a Bibano-hegység mentén előnyomulni és még biztositani sem tudják sulyos áldozatok árán kivivott állásaikat,* amelyek szüntelenül ki vannak téve az ellenség tüzelésének. Uezzán vidékén a rifkabil csapatok hevesen támadnak. Tetuannál pedig sikerült több üteget a várost uraló magaslatokon elhelyezni és két nap óta állandóan lövik a várost. Az angol lapok megállapitják, hogy *Aidir kiürítése önként történt,* az ottani rifkabil csapatok teljes létszámának megmentésével.

A *Chicago Tribune* párisi kiadása közli, hogy Abd el Krim kiáltványt intézett a semleges államokhoz. A kiáltványban a rifkabil vezér a következőket irja:

— Igen tragikus, hogy a semleges államok nem emelik fel szavukat a rifkabilok érdekében, akik eddig még soha sem voltak kizárva és akik csak szabadságukért és függetlenségükért harcolnak.

A szaharai császár yachtján

Beszélgetés Lebaudy Jakab őfelségével a léghajózás jövőjéről, az északi sark felfedezéséről és albániai utazásáról

Castelnuovo, szeptember végén.

A szaharai császár kilencszáz tonnás *Resolue*-je szeptember 23-ikán futott be a kikötőbe. Senki se tudta, ki a tulajdonosa a karcsu, fehér gőzyachtnak, amit mindenki magbámult, végre egy francia matróz, akit csónakon kiküldtek a hajóról bevásárolni, elárulta a mólón a kiváncsiskodóknak:

— Monsieur Lebaudy.

— Csak nem a *szaharai császár,* — szólok oda magyarul a kiséretemben levő urnak.

— De igen, — fordult hozzám a matróz, ugyancsak magyarul — Jaques Lebaudy.

A matrózról kiderült, hogy az osztrák-magyar hadiflottában szolgált, résztvett az októberi forradalomban, a proletárdiktatura után előbb Bécsbe, majd Párisba került, hajófütő lett egy kereskedelmi gőzösön és most a *Resolue*-n járja a tengert másfél éve. Vállalkozott rá, hogy megmutatja a hajót és akkor alkalmam lesz gazdájával is beszélni, bár az öreg ur nemigen szeret idegenekkel szóbaállni.

— Kikkel utazik?

— Az unokahugával és két párisi fiatalemberrel. Nagyon kedves ember, de különben majd meglátja délután.

A magyar-francia matróz csakugyan ki is jött értem délután csónakon a partra és közölte, hogy engedelmet kaptam a *Resolue* megtekintésére. A hajón nem sok látnivaló volt: a gőzyacht a legnagyobb kényelemmel és fényüzéssel van berendezve, a szalonban többszáz kötetes könyvtár van, rádió-apparátus, pingpong és billiárdasztal. A szalon benyilójában komplett bár-pult; monsieur Lebaudy nem veti meg az italt, bár — mint a kalauzoló matróz mondta — sose fordul elő, hogy leinná magát a sárga hajófenékig.

A hátsó fedélzeten összetalálkoztam a szaharai császárral. Érdekes külsejü, hatvan-hatvanötéves öregur, kecskeszakállt visel és piros az orra. Amikor megpillantott, odajött, kezetnyujtott és barátságosan felkomre kötötte, hogy csak érezzem magam ugy a yachtján, *mintha otthon lennék.* És már ott is akart hagyni.

— Nagyon örülök monsieur Lebaudy, hogy személyesen látom, — állitottam meg — annál is inkább, mert néhány évvel ezelőtt a halála hirét olvastam a lapokban.

— A lapok rólam mindenféle ostobaságot össze szoktak irni, — bosszankodott Lebaudy — mondhatom önnek, hogy szivből undorodom a sajtótól.

Érdekes, hogy minden olyan megintervjuvolt, aki nem tudja, hogy ujságiró vagyok, ezt szokta mondani. Lebaudynak különben minden oka meg van arra, hogy ne imádja a sajtót. Annakidején, amikor a meglehetősen ismeretlen francia nagyiparos néhány százezer frankért megvásárolta a »Szahara császára« *cimet valami ravasz beduintól, aki aligha fizetett rá erre az üzletre,* a francia ujságok és nyomukban a világ minden lapja évekig kinozták a jámbor Lebaudyt ezért a gyerekes hiuságáért. Hiába adományozta a százezreket nyakra-főre különböző jótékony célokra, mindez csak alkalom volt arra, hogy a szaharai császárság történetét feleleventsék és *I. Jakab császár* — ahogy a lapok emlegették — végre is kénytelen volt elmenekülni az emberek elől, a tengeren bolyong yachtján és uj cocktail-keverékeket fedez fel.

Tapintatlanul *nyomban* szóbahoztam a szaharai császári cim megszerzésének körülményeit. Monsieur Lebaudy husos arcpárnái olyan vörösök lettek a bosszuságtól, mint az orra.

— Rágalom az egész, — mondja — én sohasem használtam a császári cimet. Uram, *nekem nagy cukorgyáraim* voltak Elzászban és Délfranciaországban, csak azokkal törődtem... *én azt se tudtam, hogy hol van az a Szahara.* Annak a csirkefogónak adtam pár frankot, de nem a cimért, hanem, mert kért. Én adtam mindenkinek, aki hozzám fordult. Az oklevelet, amit adott, eltettem valahova, nem is tudom, hol van. Soha nem neveztem magam még csak tréfából sem császárnak. De egyik lap megirta az esetet és rajtam ragadt a császári cim. Nem lehetett ellene semmit sem csinálni. Ha *tiltakoztam,* kicsufoltak. Amikor *Juliot* pénzt kért tőlem léghajója felépitésére, számlálatlanul adtam neki. A léghajózás különben is mindig érdekelt. A *Matin* aztán megirta, hogy I. Jakab császár légvárakat épit a Szaharában. *Tiz évig muladott rajtam Európa.* A Lebaudy-léghajó volt az első, a mely a kormányozhatóság problémáját tökéletesen megoldotta. Egyik modellt készittettem a másik után. Kinevettek érte. A végén aztán az algezirászi konferencia után, amikor azok a nagy hazafias mozgalmak voltak Franciaországban, odaajándékoztam a legtökéletesebb modellünket ingyen a hadügyi kormánynak. Nem tudnám megmondani, hogy hány milliómban volt benne. A közvélemény kiröhögött. A léghajót elnevezték *szaharai gömböc*nek. És a szaharai gömböc ugy bevált, hogy az 1905-ös touli hadgyakorlat után a kormány megépittette az ugyanilyen tipusu *Patrie*-t, a mely világhirü lett.

— Foglalkozik ön most is a léghajózással?

— Nem, — felelte Lebaudy — de mindenesetre nagyon érdekel. Zeppelin gróf nagyon jó barátom.

— Bizik a Zeppelinek jövőjében?

— Feltétlenül. A repülés problémáját ezen az uton fogják végleg megoldani. Az aviatika nem ér semmit.

— Mit gondol, sikerülni fog léghajón elérni az északi sarkot.

— Előbb-utóbb mindenesetre. Már először is igy kellett volna megkisérelnie a jégsivatag...

Lebaudy elakadt. A sivatag szó eszébejuttatta ugylátszik a Szaharát. Az kellemetlen emlék neki. Gyorsan másról kezdett beszélni.

— Most az albán partok felé vitorlázunk, — mondta.

— Csak nem akar trónkövetelőnek felcsapni?

Mielőtt kimondtam volna ezt a kérdést, máris megbántam. Monsieur Lebaudy egyszerre megfagyott. Arca hüvös és méltóságos arckifejezést öltött: most I. Jakab volt, a Szahara császára. Egy szót sem szólt többet, biccentett felém és visszavonult. Két perc mulva egy hajóstiszt udvariasan közölte velem, hogy ha esetleg el akarnám hagyni a hajót, a csónak rendelkezésemre áll.

A *Resolue* még aznap éjszaka felszedte horgonyát. **(d. t.)**

Wamoscher Imre mellbelőtte magát

Egy sombori földbirtokos rejtélyes öngyilkossága

Szomborból jelentik: *Wamoscher* Imre *szombori földbirtokos* szombaton délután hat órakor öngyilkossági kisérletet követett el.

A fiatal földbirtokos, aki nagy szerepet játszott Szombor társadalmi életében, körülbelül *egy évvel ezelőtt nősült meg.* Házasságát általában boldognak tudták és éppen ezért nagy megütközést keltett most öngyilkosságának hire. Wamoscher Imre életunságának a beavatottak semmi magyarázatát sem tudják adni. Mindenesetre kétségtelen, hogy *Wamoscher családi okok miatt akart megválni életétől,* mert más oka erre nem lehetett, annál kevésbé, mert rendezett anyagi viszonyok között élt egészen a legutóbbi időkig.

Wamoscher Imre revolverével lőtte magát mellbe; a golyó a vállán jött ki. Sebesülése nem sulyos. A rendőrség megindította a nyomozást az öngyilkosság körülményeinek felderitésére.

Alekszandar királynak

itélték a volt osztrák császári udvari vonatot

Kedden kezdődik Párisban az utódállamok vasutügyi konferenciája

Párisból jelentik: Október hó 6-ikán kezdődik Párisban az utódállamok, valamint Magyarország és Ausztria delegátusainak konferenciája, amelyen a volt monarchia vasuti parkjából az utódállamoknak átadott vasuti kocsik és anyagok felértékeléséről tárgyalnak. A st.-germaini, illetve trianoni békeszerződés tudvalevően arra kötelezi Ausztriát, illetve Magyarországot, hogy az utódállamok területére került vasuti hálózat arányában a vasuti anyagok megfelelő hányadát is átadják.

A jóvátételi bizottság már 1924 májusában felosztotta a mozdonyokat és vagonokat, ugyanekkor ugy hat rozott, hogy a volt osztrák császár és magyar király udvari vonatát Alekszandar király számára kell átadni.

A békeszerződés értelmében az átadott mozdonyok és vagonok értekével az utódállamokat meg kell terhelni, ennek a tartozásnak az összegét a párisi konferencián határozzák meg, amelyen az SHS királyságot három szakértő fogja képviselni.

A megreformált „Uriemberek"

Mikor egy szindarabot átöltöztetnek

(Budapesti munkatársunktól.) A Vigszinház, — mint már jelentettük, — a mult héten mutatta be Galsworthy ismert angol irónak »Loyalties« cimü drámáját, amely a német szinpadokon »Geselischaft«, magyarul pedig az »Uriemberek« cimet kapta. A darab mint mindenütt ugy Budapesten is nagy port vert fel és érdekes vitát eredményezett.

Pár szóval regisztráljuk a meséjét. Az angol uri társaságnak tagja a zsidó Le Levis is, de ő ugy érzi hogy csak a pénzéért türik meg. Egy vidéki kastélyban, ahol vendégeskedik ellopják ezer fontját. Dancy kapitányt vádolja a lopással. Ebből nagy kavarodás támad. A zsidót mindenki üldözi a gyanusitásért. Bár kiderül, hogy a lopást tényleg a kapitány követte el, barátai igyekeznek kitartani mellette. Végül is törvényszéki botrány lett, a vizsgálat kétségtelen bizonyitékokat produkál Dancy ellen, aki bármilyen nemes motivumból is követte el a lopást, mégis kénytelen a halálba menni.

Ez a keret csak arra szolgál, hogy Galsworthy kifejtse nézetét a zsidókérdésben. A darab előbb filoszemitának indul, de aztán antiszemitává fejlődik. De Levis ez a modern Shilack a halálba kergeti a temperamentumus keresztény kapitányt, akiben már nem csak az elbotlott embert üldözi, de a keresztényt is. De Galsworthy igy igyekszik nemcsak balra ütni, de jobbra is. És ez a pártatlanság nagyon nehéz feladat elé állitja a Vigszinházat, amely ugyszólván napról-napra töröl a darabból.

A főpbóbán filoszemita tüntetések voltak. A következő jelenet játszódik le az első gyanusitásból :

Dancy: Ezt meri mondani! Piszok zsidó!

De Levis: Büszke vagyok a zsidóságomra! Az én őseim már fürödtek, amikor maguk még szennyes barbárok voltak.

Erre dübörgő taps tört ki. Természetesen a zsidók tüntettek.

A jelenetet a premiéren már nem játszották.

De ugyanekkor engedményt tettek balra is. A harmadik felvonásban Dancy kidobja De Levist:

— Mars ki! Piszok zsidó! Leghitványabb fajzatja az emberiségnek!

Ezt ki kellett hagyni, mert a zsidók sértődtek meg.

Okulva a premiér tanulságain, még további kihagyásokat eszközöltek. Minden élt letompitottak. A kemény, gerinces darabból jó, engedékeny, langyos mü lett.

Végül kihagyták a darab legszebb fázisát, mert utána mindig tüntetések voltak. Az intrazigens őrnagy, Dancy legjobb barátja terrorizálja az ősz ügyvédet, hogy térjen el baitársa érdekében a törvény betüitől. Heveskedik:

— Ügyvéd ur! Én a hazát szolgálom!

Az öreg bölcs ügyvéd csendesen felel:

— Én az igazságot...

Frenetikus taps köszönti ezt a mondatot minden este.

De három nap óta igy mondják:

— Én Angliát szolgálom!

— Én az igazságot...

A hatás elmarad.

A lapok közlik, hogy a Vigszinház meghivta Galswortlyt, hogy nézze meg az Uriemberek pesti előadását. Jó, hogy nem jön el. Nem ismerne már rá a saját darabjára...

Az angol sajtó

Csicserin berlini tárgyalásairól

Londonból jelentik: Csicserin berlini tárgyalásaival kapcsolatban az angol lapok kiemelik, hogy Luther kancellár és Stresemann külügyminiszter viselkedése Csicserin iránt minden tekintetben kifogástalan volt.

A német kormány kitért az elől, hogy Csicserinnek bármiféle kötelező igéretet tegyen arra vonatkozóan, hogy milyen irányban fogják magukat Locarnoban lekötni Csicserin nem volt megelégedve Luther és Stresemann óvatos magatartásával és a kulisszák mögött igyekezett a német nacionalistákat azzal ingerelni, hogy Anglia válaszjegyzéke tulajdonképpen éles visszautasitás volt Németország számára és a német birodalmi kormány nyitott szemmel rohan az örvénybe, ha Locarnoban tulságosan messzire megy a nyugati hatalmakhoz való közeledésben.

Kivándorolnak a japánok Jugoszláviából

Nem tudnak megélni

Statisztikusok becslése szerint körülbelül ötven-hatvan kinai és japán él Jugoszláviában. Legnagyobbrészük Beogradban és Zagrebban telepedett le, de a Vajdaságot is j rja egy-kettő állandóan, számuk azonban egyre fogy, assanként valamennyien elhagyják az SHS királyságot és tovább vándorolnak Budapest, Bécs, Páris felé, ahol könnyebb a megélhetés.

A Városi-kávéház előtt találkoztam egy japánnal. Nagyon rossz szinben volt, már az arcáról leritt, hogy nyomorog. Szines japán figurákat árult, hamutartót, Budha-szobrot és cipőzsinórt. Amikor a japán cipőzsinórt kezd árulni, akkor már baj van. Az már anzak a jele, hogy a japán iparmüvészeti termékek a kutyának sem kellenek és hogy emiatt muszáj tovább vándorolnia, mert a cipőzsinórt otthon is eltudná adni, azért nem érdemes európai körutra indulni. Megszólitom. Egészen érthetően beszél már magyarul, itt tanult meg Szuboticán — mint mondotta — öt hónap alatt.

— Hát, hogy megy a munka? — kérdem.

Vállat vont és elforditotta kajszinbarack-szinü arcát.

— Kettet diná a zsinór. Igy megy. Nippon holmi nem vesznek, csak zsinór, mindenki ez a zsinór. Milyen más Párisba. Budapesti... Itt mindenki alkuszik. Ha kinyit valamelyik kávéházban pezsgőző urak a kuffer, kotorásznak benne félóráig, végül kiválasztanak egy olcsó és kezdődik a vásár.

— Száz dinää... — mondom én.

— Negyven dinää... — mondja a dáma.

— Hát ötven... — mondom én, mégis odá kell adni negyvenre, mert nincs pénz,

Azután sóhajt a japán:

— Ki kell vándorolni! — mondja elkeseredetten.

Mennek a keleti darvak tovább...

— v. h. —

HIREK

A soffőrbál, az autókorzó és a nők

Valamikor, az ugynevezett »régi jó idékben« a szüreti mulatságokra hosszu kocsisorok vonultak fel az uccákon, csikósok lóháton, karikással a kezükben, árvalányhajas kalappal a fejükön és a fehér gatyát messze lobogtatta a szél. Ez volt az én kora ifjuságom. Azóta az idő is haladt valamelyest és a modern technika is, amely most éli romantikus hőskorszakát, mint a Scott Walter regényhősei. Szuboticának ma már világvárosi autóstandja van, a legszebb luxuszautók állnak a taksziállomáson és alig négy esztendő alatt egy uj egzisztencia termett városunkban, egy uj társadalmi réteg: a soffőrök. Ez a benzingeneráció, amely Ford-utókon cseperedett, legalább olyan tekintélyes szervezetté nőtte ki magát, mint a borbélyok, vagy a kereskedők és forgalmi jelentőségük rendkivül nagy, kezükben tisztes polgárok élete; azt gázolják el, akit jól esik, azt fordítják árokba, akit jól esik és ha jól esik, hát olyan tülkölést csapnak a város falai alatt, hogy a jerichói kürtösök zenebonája csak mükedvelő dzsesszbend hozzájuk képest.

A szuboticai soffőrök szüreti mulatságot tartottak szombaton. Idők jele. A soffőrök mind nyalkán nekiöltöztek, csikós ruhába, pántlikásan és felvirágozva, direkt pucc volt már ez, fényüzés és az összes takszik is zsufolva voltak virággal. Öröm volt nézni ezt a vidám autókorzót, üde benzinillattal telt meg az ucca és a soffőrök mokánvul ültek a nyeregben, a kormánykerék mellett. Mindenki csudálta a diszes társaságot, főleg a nők. Csupa nők álltak sorfalat. Még a fiakkerosok is igaz jó szivvel mosolyogtak, mert tudták, hogy a mulatság ideje alatt az autók munkaképtelenek lesznek és erre az időre minden kuncsaft az ő zsákmányuk. Közben kdogáltak a derék soffőrök, estefelé már ugy megereszkedett a hangulat, hogy az autók is felöntöttek a garatra és majdnem olyan bizonytalanul jártak, mint a lelkük. Mert a jó soffőr mindig lelke a masinájának.

Esti kilenc óra tájban kezdődött az igazi soffőr mulatság a *Mir* vendéglőben. A gyönyörüen feritett virágos asztalok körül csupa szabályszerüen leigazolt soffőrök ültek, persze nőkkel az oldalukon, akik mind közeli rokonok voltak, vagy pedig más gyöngéd szálak füzték őket az autószakmához. A zabava igen kedélyesen és finoman folyt le, a Ritzben se báloznak különben.

A bálterem zsufolva volt nőkkel, soffőrökkel és illatokkal. A levegőben almák, szőlők és sárgarépák lógtak azzal a nyilvánvaló tendenciával, hogy ellopják őket. Egy mélyen dekkoltált hölgy vitt a bünbe.

— Lopjon nekem sárgarépát!

Csak lovagias kötelességemet teljesitettem, amikor egy csinos, kövér sárgarépát leszakitottam a spárgáról. Erre a nő kajánul a szemembe nevetett, jött két csősz és engem szigoruan megbüntettek. Azsanprovokatőr volt a bestia.

Aztán kifogyott a bor.

— Hej, benzint ide! — rikoltott egy ifju soffőr és az egész társaság nagy gaudiumára nekiült a nem mindennapi italnak. Alig félóra alatt teljesen berugott a motorosipar büszkesége. Folyton bugott, brummogott és töfögött, azt képzelte magáról, hogy autó és követelte, hogy gurbizzák föl. Addig nem nyugodott, mig valaki oda nem ment és a köldöke táján három erélyes csavarintással valóságos gödröt nem vájt a hasába. Ekkor felpattant a helyéről és kéjes töfögéssel kirohant az uccára. Olyan sebesen futott, hogy a rendőr fel akarta irni gyorshajtásért. Ezzel a svunggal egész biztosan első lett volna a turini autóversenyen.

Lapzártáig még nem történt halálos elgázolás.

(t. l.)

*

— **Kinevezések és áthelyezések a szuboticai vámhivatalban.** A pénzügyminiszter Sztojánovics Vladimir szuboticai vámfőnököt a noviszadi fővámhivatal revizorává nevezte ki, helyébe pedig Jevgyenijevics Gyorgye szmederevói vámfőnököt. A pénzügyminiszter ezenkivül Prvulovics Milán, Skraba Iván, Gyorgyevics Gyorgye, Szimonovics Csedomir, Drincsics Viteszláv és Davidovics Dragomir szuboticai vámtiszteket különböző vámhivatalokhoz helyezte át, mig a helyükbe Velimirovics Volimir, Jare Alfonz, Cvitics József, Taszics Obrád, Skatunovics Iván, Zablacson Anguszt, Gojtán Péter, Komin Erik, Rajcsevics Milos, Lazics Alekszandar, beogradi, noviszadi és szarajevói vámtiszteket helyezte át. Valamennyi kinevezést és áthelyezést szolgálati okokból kifolyólag eszközölte a pénzügyminisztérium.

— **Pavlovics István törvényszéki elnök Szuboticán.** *Pavlovics* István, a szuboticai kerületi törvényszék elnöke visszaérkezett Dubrovnikból, ahol nyári szabadságát töltötte és október 8-án, csütörtökön átveszi hivatala vezetését.

— **Tanitói kinevezések és áthelyezések.** Beogradból jelentik: A közoktatásügyi miniszter *Radó* Erzsébet tanitónőt Gunarasra, Gyorgyevics Miloradot Crepajára, Rajni Janost Veliki-Torákra nevezte ki tanitónak. Bajerle Máriát Alibunárról Kraljevicsevóra, Balassa Bertát Martinicáról Deloplatora, Kelemen Margitot Potiskiszvetinikoláról Csantavirre, végül Mihajlovics Natáliát Zsarkovóról Petrovacra helyezte át a közoktatásügyi miniszter.

— **Az állami tisztviselők kongresszusa.** Beogradból jelentik: Az állami tisztviselők szövetsége november elsejére országos kongresszust hivott össze Beogradba. A kongresszus tárgysorozatának legfontosabb pontja az állami tisztviselők fizetésrendezése.

— **Véget ért a genuai hajózási kongresszus.** Rómából jelentik: A Génuában megtartott XV. nemzetközi hajózási kongresszust négynapi tanácskozás után berekesztették. Az utasok kényszerbiztositásának és a hajók immunitásának kérdését nem tudták megoldani. A legközelebbi kongresszust Hágában tartják meg.

— **Templom- és harangszentelés Szentán.** Szentáról jelentik: Vasárnap tartják meg a szentai görögkeleti templom és az uj harangok felszentelését, amelyre Csirics Irenej püspök szombaton délután érkezett meg Szentára. A püspököt, akit a vasuton több száz főnyi közönség várt, dr. Knezsevics Milos polgármester üdvözölte.

— **A cseh kormány megtiltotta Fedák Sári pozsonyi vendégszereplését.** Pozsonyból jelentik: Fedák Sárinak vasárnap kellett volna vendégszerepelnie a pozsonyi szinházban, de a csehszlovák minisztérium a föllépést eltiltotta azzal a megokolással, hogy a müvésznő három év előtt Budapesten szavahihető tanuk előtt azt az igéretet tette, hogy vendégszereplésének honoráriumát felerészben irredenta propaganda célokra akarja forditani.

lyos veszteségek érik azáltal, hogy a látszólag kedvező eladásaikra nagyrészt fedezték magukat és most az eladók követelik, hogy a magas árakat fizessék meg. Ugy tudjuk, hogy ugy beogradi, mint sok vajdasági cég van érdekelve és a brailai angazsmánok igen tekintélyesek. Legalább 25—35 hajórakományról van szó, ennek értéke 15 millió dinárra tehető. Még szerencse az eladókra, hogy ezek a fizetésképtelenségek elég korán kerültek nyilvánosságra, még mielőtt az áru nagy része berakásra került, különben a veszteség sokkal nagyobbmérvü volna és természetesen a jugoszláv piac helyzete még erősebben diszkreditálná. Ugy tudjuk továbbá, hogy nemcsak tengeriben kötöttek ezek a brailai cégek üzleteket, hanem ugy noviszadi, mint más vajdasági, nemkülönben beogradi cégektől nagymennyiségü buzát vettek tonnánként 235—240 shillinges árért és miután a mai ára körülbelül 206 shilling, mindenki kiszámithatja, *milyen tekintélyes veszteségek érik a cégeket. Ez a visszamaradt áru már nehezen helyezhető el. A brailai piac teljesen derutálva van és hosszu ideig fog tartani, amig magához tér. A jugoszláv piacnak is sok fáradságába fog kerülni, mig kiheveri a brailai krachot.*

Fekete napok következnek a fiatal, épp most szárnyait bontogató jugoszláv gabonakereskedelemre, amely legszebb reménységeit látja a brailai krach által kettétörve. A Dunán elcsendesedik az élet, megritkulnak a hajók és lassan visszafelé indul a brailai kikötőből az uszályok fekete tömege...

Hazahozzák a kivitt tengerit...

Mayor József

Kávéházak alkonya

Suboticán megszünik a Narod kávéház

A nagyvárosi élet fokmérője valamikor a kávéház volt. A mümárvány oszlopok, kényelmes foteulok adták meg a városi embernek a lukszus és a kényelem illuzióját s azt a tudatot, hogy ő *ur*, aki parancsolhat. Városokban szaporodtak is a kávéházak s a főbb uccákon épülő minden uj házra reflektánsok raja jelentkezett, akik a földszinten kávéházat akartak csinálni. A kávéház a vendégeket is nevelte. Kávéházi asztaltársaságok alakultak, amelyek tagjai a kávéházban élték le szabad idejüket, politikai, müvészi, szociális tervek születtek és valósultak meg a kávéházban.

Közben észrevétlenül átalakult az életünk, a felnőttek kulturális szórakozásának egyéb otthonai is alakultak, a kávéház elvesztette jelentőségét. A kávéház-hossz már régebben besz-szé alakult át. Szuboticán is csökkenőben van a kávéházak száma, csak az a szomoru, hogy nem alakulnak egyéb intézmények, ahol a müvelt közönség néhány órás szórakozást találhatna.

Az utóbbi években megszünt a *Korzó*-kávéház, egy zártkörü klub helyiségévé alakult a *Park* s most megszünik a kispolgárok délutáni gyülekező helye a *Narod*, amelynek helyén a jövő héten már üzletek lesznek.

A Narod-kávéház eredeti neve *Otthon* kávéház volt, mintegy negyedszázad előtt nyitotta meg Horvát Dezső. Éveken át ez volt az uri kávéház, ahova a legelőkelőbb közönség járt, a Városi még nem volt meg, a Pest és Bárány nem volt modernizálva. A kávéházi közönség állandó lélektana szerint, amint a Pest-kávéház átalakult, az *Otthon*-ból az ugynevezett jobb publikum oda vándorolt át, az Otthon pedig hölgy zenekarral, majd kabaréval igyekezett népszerüségét visszaszerezni. Ekkor már Versendi Gyula volt az Otthon tuajdonosa. Több jónevü kabarészinész szerepelt az *Otthon* szinpadán s többek közt *Tarján* Vilmos, a budapesti Royal-orfeum mostani igazgatója is itt szerezte első kabarészinészi babérait. Esténként az Otthon szinpadán énekelt pikáns kuplékat. Több rendbeli tulajdonos változás után *Sztipics* Márk tulajdonába került az Otthon, aki a kávéház nevét *Nádor*-ra változtatta. Az uj átalakulásban Sztipics utóda a Nádor szó két betüjét felcserélte s az arisztokratikus hangzásu szóból megszületett a demokratikusabb *Narod*. A kávéház csakugyan népies kávéház lett, nem éppen előkelő, de kis számu publikummal. Tulajdonosa, *Allein* Jakab sok igyekezettel vezette a kávéházat. A gazdasági viszonyok sulya azonban rendet vágott a kávéházi publikum soraiban, a Narod nem tulságosan prosperált, s tulajdonosa jobbnak vélte, ha üzlethelyiségeket csinál a hajdani kávéházból.

Könyvkereskedés, kézmüáruüzlet s bőrkereskedés kerül a hajdani kávéház helyére.

Abd el Krim végsőkig ellenáll

Az angol lapok cáfolják a francia sikereket

Párisból jelentik: Politikai körökben a marokkói győzelmeket döntő jelentőségüeknek itélik meg és Aidir bevétele ismét optimistává tette a francia közvéleményt. Bizonyosra veszik, hogy nem lesz szükség téli hadjáratra és még az esőzések beállta előtt le tudják verni a marokkói felkelőket.

A lapok jelentése szerint a francia és spanyol csapatok előnyomulása Aidir bevétele után is folytatódott. A nagy sikereket a franciák állitólag uj tankjaiknak köszönhetik, amelyek zajtalanul járnak és ellenállhatatlan erővel pusztitják az ellenséget. Aidir elestének hire a rifkabilok között igen nagy depresszsiót keltett. A rifkabil törzsfőnökök körében mozgalom indult meg, hogy *Abd el Krimet azonna i békekötésre birják rá. A felkelők közül egyre többen pártolnak át a marokkói szultánhoz.* A lakosság körében a franciák röpiratokat osztogatnak, amelyben felszólitják a rifkabilokat, hogy álljanak ismét az elüldözött szultán mellé. Abd el Krim az aidiri kudarc után sem enged és halálbüntetéssel fenyegeti mindazokat, akik a fegyverkezés abbahagyására buzditják a lakosságot, tuszokat szed a törzsek vezetői közül és azzal fenyegetőzik, hogy kivégezteti a tuszokat, ha nem folytatják teljes erővel a hadviselést.

A londoni lapok értesülése szerint a franciák és spanyolok legutóbbi győzelmei egyáltalán *nem jelentik a marokkói felkelők ellenálló erejének megtörését.* A franciáknak minden fáradozása ellenére *nem sikerül a Bibano-hegység mentén előnyomulni és még biztositani sem tudják sulyos áldozatok árán kivivott állásaikat,* amelyek szüntelenül ki vannak téve az ellenség tüzelésének. Uezzán vidékén a rifkabil csapatok hevesen támadnak. Tetuannál pedig sikerült több üteget a várost uraló magaslatokon elhelyezni és két nap óta állandóan lövik a várost. Az angol lapok megállapitják, hogy *Aidir kiürítése önként történt,* az ottani rifkabil csapatok teljes létszámának megmentésével.

A *Chicago Tribune* párisi kiadása közli, hogy Abd el Krim kiáltványt intézett a semleges államokhoz. A kiáltványban a rifkabil vezér a következőket irja:

— Igen tragikus, hogy a semleges államok nem emelik fel szavukat a rifkabilok érdekében, akik eddig még soha sem voltak kizárva és akik csak szabadságukért és függetlenségükért harcolnak.

A szaharai császár yachtján

Beszélgetés Lebaudy Jakab őfelségével a léghajózás jövőjéről, az északi sark felfedezéséről és albániai utazásáról

Castelnuovo, szeptember végén.

A szaharai császár kilencszáz tonnás *Resolue*-je szeptember 23-ikán futott be a kikötőbe. Senki se tudta, ki a tulajdonosa a karcsu, fehér gőzyachtnak, amit mindenki magbámult, végre egy francia matróz, akit csónakon kiküldtek a hajóról bevásárolni, elárulta a mólón a kiváncsiskodóknak:

— Monsieur Lebaudy.

— *Csak nem a szaharai császár,* — szólok oda magyarul a kiséretemben levő urnak.

— De igen, — fordult hozzám a matróz, ugyancsak magyarul — Jaques Lebaudy.

A matrózról kiderült, hogy az osztrák-magyar hadiflottában szolgált, résztvett az októberi forradalomban, a proletárdiktatura után előbb Bécsbe, majd Párisba került, hajófütő lett egy kereskedelmi gőzösön és most a *Resolue*-n járja a tengert másfél éve. Vállalkozott rá, hogy megmutatja a hajót és akkor alkalmam lesz gazdájával is beszélni, bár az öreg ur nemigen szeret idegenekkel szóbaállni.

— Kikkel utazik?

— Az unokahugával és két párisi fiatalemberrel. Nagyon kedves ember, de különben majd meglátja délután.

A magyar-francia matróz csakugyan ki is jött értem délután csónakon a partra és közölte, hogy engedelmet kaptam a *Resolue* megtekintésére. A hajón nem sok látnivaló volt: a gőzyacht a legnagyobb kényelemmel és fényüzéssel van berendezve, a szalonban többszáz kötetes könyvtár van, rádió-apparátus, pingpong és billiárdasztal. A szalon benyilójában komplett bár-pult; monsieur Lebaudy nem veti meg az italt, bár — mint a kalauzoló matróz mondta — sose fordul elő, hogy leinná magát a sárga hajófenékig.

A hátsó fedélzeten összetalálkoztam a szaharai császárral. Érdekes külsejü, hatvan-hatvanötéves öregur, kecskeszakállt visel és piros az orra. Amikor meglátott, odajött, kezetnyujtott és barátságosan felkomre kötötte, hogy csak érezzem magam ugy a yachtján, mintha otthon lennék. És már ott is akart hagyni.

— Nagyon örülök monsieur Lebaudy, hogy személyesen látom, — állitottam meg — annál is inkább, mert néhány évvel ezelőtt a halála hirét olvastam a lapokban.

— A lapok *rólam* mindenféle ostobaságot össze szoktak irni, — bosszankodott Lebaudy — mondhatom önnek, hogy szivből undorodom a sajtótól.

Érdekes, hogy minden olyan meginterjuvolt, aki nem tudja, hogy ujságiró vagyok, ezt szokta mondani. Lebaudynak különben minden oka meg van arra, hogy ne imádja a sajtót. Annakidején, amikor a meglehetősen ismeretlen francia nagyiparos néhány százezer frankért megvásárolta a »Szahara császára« cimet valami ravasz beduintól, aki aligha fizetett rá erre az üzletre, a francia ujságok és nyomukban a világ minden lapja évekig kinozták a jámbor Lebaudyt ezért a gyerekes hiuságáért. Hiába adományozta a százezreket nyakra-főre különböző jótékony célokra, mindez csak alkalom volt arra, hogy a szaharai császárság történetét felelevenitsék és *I. Jakab császár* — ahogy a lapok emlegették — végre is kényteien volt elmenekülni az emberek elől, a tengeren bolyong yachtján és uj cocktail-keverékeket fedez fel.

Tapintatlanul nyomban szóbahoztam a szaharai császári cim megszerzésének körülményeit. Monsieur Lebaudy husos arcpárnái olyan vörösök lettek a bosszuságtól, mint az orra.

— Rágalom az egész, — mondja — én sohasem használtam a császári cimet. Uram, nekem nagy cukorgyáraim voltak Elzászban és Délfranciaországban, csak azokkal törődtem... *én azt se tudtam, hogy hol van az a Szahara.* Annak a csirkefogónak adtam pár frankot, de nem a cimért, hanem, mert kért. Én adtam mindenkinek, aki hozzám fordult. Az oklevelet, amit adott, eltettem valahova, nem is tudom, hol van. Soha nem neveztem magam még csak tréfából sem császárnak. De egyik lap megirta az esetet és rajtam ragadt a császári cim. Nem lehetett ellene semmit sem csinálni. Ha tiltakoztam, kicsufoltak. Amikor *Julliot* pénzt kért tőlem léghajója felépitésére, számlálatlanul adtam neki. A léghajózás különben is mindig érdekelt. A *Matin* aztán megirta, hogy I. Jakab császár légvárakat épit a Szaharában. *Tiz évig muldtott rajtam Európa.* A Lebaudy-léghajó volt az első, a mely a kormányozhatóság problémáját tökéletesen megoldotta. Egyik modellt készittettem a másik után. Kinevettek érte. A végén aztán az algezirászi konferencia után, amikor azok a nagy hazafias mozgalmak voltak Franciaországban, odaajándékoztam a legtökéletesebb modellünket ingyen a hadügyi kormánynak. Nem tudnám megmondani, hogy hány milliómban volt benne. A közvélemény kiröhögött. A léghajót elnevezték *szaharai gömböc*nek. És a szaharai gömböc ugy bevált, hogy az 1905-ös touli hadgyakorlat után a kormány megépittette az ugyanilyen tipusu *Patrie*-t, a mely világhirü lett.

— Foglalkozik ön most is a léghajózással?

— Nem, — felelte Lebaudy — de mindenesetre nagyon érdekel. Zeppelin gróf nagyon jó barátom.

— Bizik a Zeppelinek jövőjében?

— Feltétlenül. A repülés problémáját ezen az uton fogják végleg megoldani. Az aviatika nem ér semmit.

— Mit gondol, sikerülni fog léghajón elérni az északi sarkot.

— Előbb-utóbb mindenesetre. Már először is igy kellett volna megkisérelnie a jégsivatag...

Lebaudy elakadt. A sivatag szó eszébejuttatta ugylátszik a Szaharát. Az kellemetlen emlék neki. Gyorsan másról kezdett beszélni.

— Most az albán partok felé vitorlázunk, — mondta.

— Csak nem akar trónkövetelőnek felcsapni?

Mielőtt kimondtam volna ezt a kérdést, máris megbántam. Monsieur Lebaudy egyszerre megfagyott. Arca hüvös és méltóságos arckifejezést öltött: most I. Jakab volt, a Szahara császára. Egy szót sem szólt többet, biccentett felém és visszavonult. Két perc mulva egy hajóstiszt udvariasan közölte velem, hogy ha esetleg el akarnám hagyni a hajót, a csónak rendelkezésemre áll.

A *Resolue* még aznap éjszaka felszedte horgonyát. **(d. t.)**

Wamoscher Imre mellbelőtte magát

Egy sombori földbirtokos rejtélyes öngyilkossága

Szomborból jelentik: *Wamoscher* Imre szombori földbirtokos szombaton délután hat órakor öngyilkossági kisérletet követett el.

A fiatal földbirtokos, aki nagy szerepet játszott Szombor társadalmi életében, körülbelül *egy évvel ezelőtt nősült meg.* Házasságát általában boldognak tudták és éppen ezért nagy megütközést keltett most öngyilkosságának hire. Wamoscher Imre életuntságának a beavatottak semmi magyarázatát sem tudják adni. Mindenesetre kétségtelen, hogy *Wamoscher családi okok miatt akart megválni életétől,* mert más oka erre nem lehetett, annál kevésbé, mert rendezett anyagi viszonyok között élt egészen a legutóbbi időkig.

Wamoscher Imre revolverével lőtte magát mellbe; a golyó a vállán jött ki. Sebesülése nem sulyos. A rendőrség megindította a nyomozást az öngyilkosság körülményeinek felderitésére.

Alekszandar királynak

ítélték a volt osztrák császári udvari vonatot

Kedden kezdődik Párisban az utódállamok vasutügyi konferenciája

Párisból jelentik: Október hó 6-ikán kezdődik Párisban az utódállamok, valamint Magyarország és Ausztria delegátusainak konferenciája, amelyen a volt monarchia vasuti parkjából az utódállamoknak átadott vasuti kocsik és anyagok felértékeléséről tárgyalnak. A st.-germaini, illetve trianoni békeszerződés tudvalevően arra kötelezi Ausztriát, illetve Magyarországot, hogy az utódállamok területére került vasuti hálózat arányában a vasuti anyagok megfelelő hányadát is átadják.

A jóvátételi bizottság már 1924 májusában felosztotta a mozdonyokat és vagonokat, ugyanekkor ugy hat rozott, hogy a volt osztrák császár és magyar király udvari vonatát Alekszandar király számára kell átadni.

A békeszerződés értelmében az átadott mozdonyok és vagonok értekével az utódállamokat meg kell terhelni, ennek a tartozásnak az összegét a párisi konferencián határozzák meg, amelyen az SHS királyságot három szakértő fogja képviselni.

A megreformált „Uriemberek"

Mikor egy szindarabot átöltöztetnek

(Budapesti munkatársunktól.) A Vigszinház, — mint már jelentettük, — a mult héten mutatta be Galsworthy ismert angol irónak »Loyalties« cimü drámáját, amely a német szinpadokon »Geselischaft«, magyarul pedig az »Uriemberek« cimet kapta. A darab mint mindenütt ugy Budapesten is nagy port vert fel és érdekes vitát eredményezett.

Pár szóval regisztráljuk a meséjét. Az angol uri társaságnak tagja a zsidó Le Levis is, de ő ugy érzi hogy csak a pénzéért türik meg. Egy vidéki kastélyban, ahol vendégeskedik ellopják ezer fontját. Dancy kapitányt vádolja a lopással. Ebből nagy kavarodás támad. A zsidót mindenki üldözi a gyanusitásért. Bár kiderül, hogy a lopást tényleg a kapitány követte el, barátai igyekeznek kitartani mellette. Végül is törvényszéki botrány lett, a vizsgálat kétségtelen bizonyitékokat produkál Dancy ellen, aki bármilyen nemes motivumból is követte el a lopást, mégis kénytelen a halálba menni.

Ez a keret csak arra szolgál, hogy Galsworthy kifejtse nézetét a zsidókérdésben. A darab előbb filoszemitának indul, de aztán antiszemitává fejlődik. De Levis ez a modern Shilack a halálba kergeti a temperamentumus keresztény kapitányt, akiben már nem csak az elbotlott embert üldözi, de a keresztényt is. De Galsworthy igy igyekszik nemcsak balra ütni, de jobbra is. És ez a pártatlanság nagyon nehéz feladat elé állitja a Vigszinházat, amely ugyszólván napról-napra töröl a darabból.

A főpbóban filoszemita tüntetések voltak. A következő jelenet játszódik le az első gyanusitásból :

Dancy: Ezt merd mondani! Piszok zsidó!

De Levis: Büszke vagyok a zsidóságomra! Az én őseim már fürödtek, amikor maguk még szennyes barbárok voltak.

Erre dübörgő taps tört ki. Természetesen a zsidók tüntettek.

A jelenetet a premiéren már nem játszották.

De ugyanekkor engedményt tettek balra is. A harmadik felvonásban Dancy kidobja De Levist:

— Mars ki! Piszok zsidó! Leghitványabb fajzatia az emberiségnek!

Ezt ki kellett hagyni, mert a zsidók sértődtek meg.

Okulva a premiér tanulságain, még további kihagyásokat eszközöltek. Minden élt letompitottak. A kemény, gerinces darabból jó, engedékeny, langyos mü lett.

Végül kihagyták a darab legszebb fázisát, mert utána mindig tüntetések voltak. Az intrazigens őrnagy, Dancy legjobb barátja terrorizálja az ősz ügyvédet, hogy térjen el baitársa érdekében a törvény betüitől. Heveskedik:

— Ügyvéd ur! Én a hazát szolgálom!

Az öreg bölcs ügyvéd csendesen felel:

— Én az igazságot...

Frenetikus taps köszönti ezt a mondatot minden este.

De három nap óta igy mondják:

— Én Angliát szolgálom!

— Én az igazságot...

A hatás elmarad.

A lapok közlik, hogy a Vigszinház meghivta Galswortlyt, hogy nézze meg az Uriemberek pesti előadását. Jó, hogy nem jön el. Nem ismerne már rá a saját darabjára...

Az angol sajtó

Csicserin berlini tárgyalásairól

Londonból jelentik: Csicserin berlini tárgyalásaival kapcsolatban az angol lapok kiemelik, hogy Luther kancellár és Stresemann külügyminiszter viselkedése Csicserin iránt minden tekintetben kifogástalan volt.

A német kormány kitért az elől, hogy Csicserinnek bármiféle kötelező igéretet tegyen arra vonatkozóan, hogy milyen irányban fogják magukat Locarnoban lekötni Csicserin nem volt megelégedve Luther és Stresemann óvatos magatartásával és a kulisszák mögött igyekezett a német nacionalistákat azzal ingerelni, hogy Anglia válaszjegyzéke tulajdonképpen éles visszautasitás volt Németország számára és a német birodalmi kormány nyitott szemmel rohan az örvénybe, ha Locarnoban tulságosan messzire megy a nyugati hatalmakhoz való közeledésben.

Kivándorolnak a japánok Jugoszláviából

Nem tudnak megélni

Statisztikusok becslése szerint körülbelül ötven-hatvan kinai és japán él Jugoszláviában. Legnagyobbrészük Beogradban és Zagrebban telepedett le, de a Vajdaságot is j rja egy-kettő állandóan, számuk azonban egyre fogy, asanként valamennyien elhagyják az SHS királyságot és tovább vándorolnak Budapest, Bécs, Páris felé, ahol könnyebb a megélhetés.

A Városi-kávéház előtt találkoztam egy japánnal. Nagyon rossz szinben volt, már az arcáról leritt, hogy nyomorog. Szines japán figurákat árult, hamutartót, Budha-szobrot és cipőzsinórt. Amikor a japán cipőzsinórt kezd árulni, akkor már baj van. Az már anzak a jele, hogy a japán iparmüvészeti termékek a kutyának sem kellenek és hogy emiatt muszáj tovább vándorolnia, mert a cipőzsinórt otthon is eltudná adni, azért nem érdemes európai körutra indulni. Megszólitom. Egészen érthetően beszél már magyarul, itt tanult meg Szuboticán — mint mondotta — öt hónap alatt.

— Hát, hogy megy a munka? — kérdem.

Vállat vont és elforditotta kajszinbarack-szinü arcát.

— Kettet diná a zsinór. Igy megy. Nippon holmi nem vesznek, csak zsinór, mindenki ez a zsinór. Milyen más Párisba. Budapesti... Itt mindenki alkuszik. Ha kinyit valamelyik kávéházban pezsgőző urak a kuffer, kotorásznak benne félóráig, végül kiválasztanak egy olcsó és kezdődik a vásár.

— Száz dináá... — mondom én.

— Negyven dináá... — mondja a dáma.

— Hát ötven... — mondom én, mégis odá kell adni negyvenre, mert nincs pénz.

Azután sóhajt a japán:

— Ki kell vándorolni! — mondja elkeseredetten.

Mennek a keleti darvak tovább...

— v. h. —

HIREK

A soffőrbál, az autókorzó és a nők

Valamikor, az ugynevezett »régi jó időkben« a szüreti mulatságokra hosszu kocsisorok vonultak fel az uccákon, csikósok lóháton, karikással a kezükben, árvalányhajas kalappal a fejükön és a fehér gatyát messze lobogtatta a szél. Ez volt az én kora ifjuságom. Azóta az idő is haladt valamelyest és a modern technika is, amely most éli romantikus hőskorszakát, mint a Scott Walter regényhősei. Szuboticának ma már világvárosi autóstandja van, a legszebb luxuszautók állnak a taksziállomáson és alig négy esztendő alatt egy uj egzisztencia termett városunkban, egy uj társadalmi réteg: a soffőrök. Ez a benzingeneráció, amely Ford-utókon cseperedett, legalább olyan tekintélyes szervezetté nőtte ki magát, mint a borbélyok, vagy a kereskedők és forgalmi jelentőségük rendkivül nagy, kezükben tisztes polgárok élete; azt gázolják el, akit jól esik, azt fordítják árokba, akit jól esik és ha jól esik, hát olyan tülkölést csapnak a város falai alatt, hogy a jerichói kürtösök zenebonája csak mükedvelő dzsesszbend hozzájuk képest.

A szuboticai soffőrök szüreti mulatságot tartottak szombaton. Idők jele. A soffőrök mind nyalkán nekiöltöztek, csikós ruhába, pántlikásan és felvirágozva, direkt pucc volt már ez, fényüzés és az összes takszik is zsufolva voltak virággal. Öröm volt nézni ezt a vidám autókorzót, üde benzinillattal telt meg az ucca és a soffőrök mokánvul ültek a nyeregben, a kormánykerék mellett. Mindenki csudálta a diszes társaságot, főleg a nők. Csupa nők álltak sorfalat. Még a fiakkerosok is igaz jó szivvel mosolyogtak, mert tudták, hogy a mulatság ideje alatt az autók munkaképtelenek lesznek és erre az időre minden kuncsaft az ő zsákmányuk. Közben kidogáltak a derék soffőrök, estefelé már ugy megereszkedett a hangulat, hogy az autók is felöntöttek a garatra és majdnem olyan bizonytalanul jártak, mint a lelkük. Mert a jó soffőr mindig lelke a masinájának.

Esti kilenc óra tájban kezdődött az igazi soffőr mulatság a *Mir* vendéglőben. A gyönyörüen feritett virágos asztalok körül csupa szabályszerüen leigazolt soffőrök ültek, persze nőkkel az oldalukon, akik mind közeli rokonok voltak, vagy pedig más gyöngéd szálak füzték őket az autószakmához. A zabava igen kedélyesen és finoman folyt le, a Ritzben se báloznak különben.

A bálterem zsufolva volt nőkkel, soffőrökkel és illatokkal. A levegőben almák, szőlők és sárgarépák lógtak azzal a nyilvánvaló tendenciával, hogy ellopják őket. Egy mélyen dekkoltált hölgy vitt a bünbe.

— Lopjon nekem sárgarépát!

Csak lovagias kötelességemet teljesitettem, amikor egy csinos, kövér sárgarépát leszakitottam a spárgáról. Erre a nő kajánul a szemembe nevetett, jött két csősz és engem szigoruan megbüntettek. Azsanprovokatőr volt a bestia.

Aztán kifogyott a bor.

— Hej, benzint ide! — rikoltott egy ifju soffőr és az egész társaság nagy gaudiumára nekiült a nem mindennapi italnak. Alig félóra alatt teljesen berugott a motorosipar büszkesége. Folyton bugott, brummogott és töfögött, azt képzelte magáról, hogy autó és követelte, hogy gurbizzák föl. Addig nem nyugodott, mig valaki oda nem ment és a köldöke táján három erélyes csavarintással valóságos gödröt nem vájt a hasába. Ekkor felpattant a helyéről és kéjes töfögéssel kirohant az uccára. Olyan sebesen futott, hogy a rendőr fel akarta irni gyorshajtásért. Ezzel a svunggal egész biztosan első lett volna a turini autóversenyen.

Lapzártáig még nem történt halálos elgázolás.

(t. l.)

*

— **Kinevezések és áthelyezések a szuboticai vámhivatalban.** A pénzügyminiszter Sztojánovics Vladimir szuboticai vámfőnököt a noviszadi fővámhivatal revizorává nevezte ki, helyébe pedig Jevgyenijevics Gyorgye szmederevói vámfőnököt. A pénzügyminiszter ezenkivül Prvulovics Milán, Skraba Iván, Gyorgyevics Gyorgye, Szimonovics Csedomir, Drincsics Viteszláv és Davidovics Dragomir szuboticai vámtiszteket különböző vámhivatalokhoz helyezte át, mig a helyükbe Velimirovics Volimir, Jare Alfonz, Cvitics József, Taszics Obrád, Skatunovics Iván, Zablacson Auguszt, Gojtán Péter, Komin Erik, Rajcsevics Milos, Lazics Alekszandar, beogradi, noviszadi és szarajevói vámtiszteket helyezte át. Valamennyi kinevezést és áthelyezést szolgálati okokból kifolyólag eszközölte a pénzügyminisztérium.

— **Pavlovics István törvényszéki elnök Szuboticán.** *Pavlovics* István, a szuboticai kerületi törvényszék elnöke visszaérkezett Dubrovnikból, ahol nyári szabadságát töltötte és október 8-án, csütörtökön átveszi hivatala vezetését.

— **Tanitói kinevezések és áthelyezések.** Beogradból jelentik: A közoktatásügyi miniszter *Radó* Erzsébet tanitónőt Gunarasra, Gyorgyevics Miloradot Crepajára, Rajni Jnost Veliki-Torikra nevezte ki tanitónak, Bajerle Máriát Alibunárról Kraljevicsevóra, Balassa Bertát Martinicáról Deloplatora, Kelemen Margitot Potiskiszvetinikoláról Csantavirre, végül Mihajlovics Natáliát Zsarkovóról Petrovacra helyezte át a közoktatásügyi miniszter.

— **Az állami tisztviselők kongresszusa.** Beogradból jelentik: Az állami tisztviselők szövetsége november elsejére országos kongresszust hivott össze Beogradba. A kongresszus tárgysorozatának legfontosabb pontja az állami tisztviselők fizetésrendezése.

— **Véget ért a genuai hajózási kongresszus.** Rómából jelentik: A Génuában megtartott XV. nemzetközi hajózási kongresszust négynapi tanácskozás után berekesztették. Az utasok kényszerbiztositásának és a hajók immunitásának kérdését nem tudták megoldani. A legközelebbi kongresszust Hágában tartják meg.

— **Templom- és harangszentelés Szentán.** Szentáról jelentik: Vasárnap tartják meg a szentai görögkeleti templom és az uj harangok felszentelését, amelyre Csirics Irenej püspök szombaton délután érkezett meg Szentára. A püspököt, akit a vasuton több száz főnyi közönség várt, dr. Knezsevics Milos polgármester üdvözölte.

— **A cseh kormány megtiltotta Fedák Sári pozsonyi vendégszereplését.** Pozsonyból jelentik: Fedák Sárinak vasárnap kellett volna vendégszerepelnie a pozsonyi szinházban, de a csehszlovák minisztérium a föllépést eltiltotta azzal a megokolással, hogy a müvésznő három év előtt Budapesten szavahihető tanuk előtt azt az igéretet tette, hogy vendégszereplésének honoráriumát felerészben irredenta propaganda célokra akarja forditani.

— **Rákosi Mátyást és társait átkisérték az ügyészségre.** Budapestről jelentik: Rákosi Mátyást, Weinberger Zoltánt, Hámán Katót és Gőgös Ignácot vasárnap szállitják át a Markó-uccai ügyészség fogházába. A budapesti filmvállalatok engedélyt kértek arra, hogy a kommunista foglyoknak az ügyészségre való átszállitásáról mozgókép-felvételt készithessenek. A kérelmet azzal indokolták, hogy ilyen módon lehet a legjobban dokumentálni a külföld előtt, hogy a foglyokat a rendőrségen nem bántalmazták. A rendőrség egyébként elhatározta, hogy Rákosi Mátyást elszállitása előtt orvosokkal megvizsgáltatják, hogy ilyen módon bántatlanságát okirattal is igazolhassák. A letartóztatottak közül szombaton délben szabadlábra helyezték Balog Lászlót, Kun Béla volt titkárát és Hámán Kató öccsét, akinek szerepe a nyomozás során tisztázódott.

— **Egy pasicsevói földbirtokos halála.** Novisadról jelentik: A pasicsevói községi előljáróság szombaton telefonon jelentette a novisadi ügyészségnek, hogy Vuck Miklós jómódu pasicsevói földbirtokost szombaton reggel lakásán holtan találták és mellette revolver feküdt. Vucknak szombaton lett volna tárgyalása egy pörben, amit egy pasicsevói leány inditott ellene gyermektartásért. A pasicsevói előljáróság szerint nem bizonyos, hogy a földbirtokos öngyilkosságot követet el és nincs kizárva az sem, hogy gyilkosság esete forog fenn. Ezért Skrebljin Iván vizsgálóbiró és dr. Vukovojac Zsarko ügyész szombaton délután kiszálltak Pasicsevón, hogy a boncolást és a vizsgálatot megejtsék.

— **Szabadlábrahelyezték a pécsi katonai lázadási pör vádlottjait.** Budapestről jelentik: A háboru alatti pécsi katonai lázadás ügyében — mint ismeretes — százegyvenöt vádlott ellen folyik eljárás. A vádlottak közül ötöt. *Takács* Mátyás és *László* János honvédeket, valamint *Hahn* Károly, *Bukovszky* Lajos és *Hayek* Vencel bányászokat 1921-ben letartóztattak. A honvédelmi miniszter most elrendelte a letartóztatott vádlottak szabadlábrahelyezését, az eljárás azonban tovább folyik ellenük.

— **A tokiói árviz.** Tokióból jelentik: Az árviz folytán harminc ember vesztette életét. Sokan megsebesültek vagy eltüntek. Magában Tokióban, ahol a viz többezer házba hatolt be, eddig három ember halt meg és többen megsebesültek. Az Europapress jelentése szerint a várost ebben a hónapban harmadszor öntötte el az árviz. Eddig 20.000 család vált hajléktalanná. A városba vezető vasutvonalakat az ár alámosta, ugy hogy a főváros az ország többi részétől el van zárva. Az anyagi kár rendkivül nagy és a szerencsétlenség több emberéletet is követelt áldozatul. Az egyik vasuti töltésen földcsuszamlás következtében egy gyorsvonat kisiklott. A szeptember 30-áról október 1-ére virradó éjszaka egész Japánban a borzalmak éjszakája volt. A 36 órás esőzés sok helyen hegyomlást és földcsuszamlást idézett elő, ugyhogy a falvak lakossága az éjszakát a legtöbb helyen a szabadban töltötte. Eddig 30 ember vesztette életét a szerencsétlenség következtében. A sebesültek száma rendkivül nagy és igen sokan vannak, akik a kritikus éjszakán nyomtalanul eltüntek.

— **Ötven ember katasztrófája egy beomlott vasuti alagutban.** Richmondból jelentik: A Cherapekke és Ohió közti vasutvonal nyugati szakaszán egy alagut beomlott. A szerencsétlenség pillanatábgn ötven ember tartózkodott az alagutban. Attól tartanak, hogy közülök sokan életüket vesztették.

— **Öngyilkos cselédleány.** Sentáról jelentik: Varga Ilona sentai cselédleány szerelmi bánatában zsirsódával megmérgezte magát. Beszállitották a közkórházba, azonban már nem lehetett rajta segiteni, meghalt.

— **William Róbert az angol munkáspárt uj pártvezetőségi elnöke.** Londonból jelentik: A munkáspárt liverpooli pártgyülése erre az évre a pártvezetőség elnökéül William Róbortet, a szállitómunkások szakszervezetének vezetőjét választotta meg. William a munkáspártot már több nemzetközi kongresszuson képviselte s legu óbb nagy érdemet vivott ki magának azzal, hogy pénzügyileg átszervezte a párt vezető politikai lapját, a Daily Herald ot.

— **Titokzatos gyilkosság Alibunáron.** Becskerekről jelentik: Alibunár község határában a vasuti sinek melletti erdőben pénteken holtan találták *Almasán Jócó* harmincegyéves földmivest. Az orvosi boncolás megállapitotta, hogy Almasánt vadászfegyverrel lőtték agyon. A csendőrség a nyomozás eredményeképpen szombaton letartóztatta *Ros* Troján földmivest, akit a gyilkosság reggelén vadászfegyverrel az erdő felé láttak menni. Azért is iránytul a gyanu Rosra, mert a községben ugy tudják, hogy a meggyilkolt bizalmas viszonyban volt Ros feleségével. Ros egyelőre tagad, de a gyanut megerősiti az is, hogy felesége a gyilkosság óta eltünt a faluból. A csendőrség tovább folytatja a nyomozást és megtett minden intézkedést Ros feleségének kézrekeritésére.

— **A vajdasági méhészek gyásza.** A Vajdaság méhészeti társadalmát sulyos veszteség érte: Nagy József, Szubotica és vidéke méhészeti egyesületének választmányi tagja, a Vajdasági Méhészeti Lapok szerkesztője e hó 2-án harmincéves korában meghalt. Temetése szombaton délután ment végbe nagy részvét mellett.

— **A novisadi pályaudvar szarkái.** Novisadról jelentik: A novisadi rendőrség letartóztatta Gazsi Mihály és Ország Mihály vasuti raktárnokokat, akik — mint mint már megirta a Bácsmegyei Napló — vagonokat fosztogattak és igy mintegy hetvenezer dinár értékü árut loptak el. Az ellopott holmik javarészét a házkutatás alkalmával meg is találták a tolvajok lakásán. A nyomozás során megállapitották, hogy a lopásokban Otkovics Vladiszláv, Cvetkovics Manelik, Sztipanics Marijan és Szrbljanovics György novisadi vasuti hivatalnokok is résztvettek, akiket a vizsgálóbiró intézkedésére rendőri felügyelet alá helyeztek.

— **Repülő-katasztrófa Lindau mellett.** Bregenzből jelentik: Az Aero-Lloyd egy vizirepülőgépe motorhiba miatt éles fordulóval akart Lindau mellett a tóra leszállni, de a kikötő falába ütközött és tönkrezuzódott. A kabin a tóba zuhant. A bregenzi vasuti vendéglős sulyosan, öt más utas könnyebben megsebesült.

— **Verekedő asszonyok.** Noviszadról jelentik: Veszelics Darinka a Temerini-ucca 53. számu bérkaszárnyában az esővíz miatt összeverekedett Dasics Micával. Dasics Mica egy ostornyéllel ugy vágta fejbe Veszelicsnét, hogy annak a feje beszakadt. Veszelicsné a kórházba került, Dasicsot pedig letartóztatta a rendőrség és átadta az ügyészségnek.

— **Tolvajok a noviszadi törvényszék előtt.** Noviszadról jelentik: A noviszadi törvényszék szombaton tárgyalta Bozsin Jován földmives, Milosev Szávа géplakatos, Radojcsin Milán és Bacsin Gojkó tovarisevói földmivesek bünügyét, akik a vasuti állomáson sineket loptak, hétezer dinár értékben. Bozsin Jován ezenkivül 1923 májusában betört Tovarisevón egy Radojcsin Milán nevü gazdánál, akitől tengerit lopott. Másodizben is megkisérelte a lopást, de rajtavesztett és letartóztatták. A bizonyitási eljárás befejezése után a biróság Bozsint egy évi, Milosevet nyolc hónapi, Radojcsint hat havi börtönre, mig Bacsin Gojkót tizenöt napi fogházra itélte. Valamennyi elitélt felebbezett.

— **A suboticai francia klub zenetörténeti hangversenye.** A szuboticai francia klub október 9-én este félkilenc órai kezdettel a Bárány-szállodában zenetörténeti hangversenyt rendez, amelyet tánccal egybekötött tea est követ. A hangverseny az idei szezon legkiemelkedőbb művészi eseményének igérkezik, miután azon két kiváló párisi müvész, Lucian de *Flagny* zongoramüvész és William *Groin* tenorista müködik közre. A nivós hangverseny müsora a francia muzsika és a francia dal fejlődését fogja illusztrálni 1440-től egészen 1918-ig. A párisi vendégmüvészek minden zenei korszak legkiválóbb zenei szerzeményeit és dalait fogják előadni és az egyes szerzeményekről Lucian de *Flagny* tanár fogja néhány szóval ismertetni. A nagyérdekességü hangversenyre jegyék előjegyezhetők már *Gyorgyevics* Jovan törvényszéki birónál.

— **Szerb nyelvtanfolyam Szuboticán.** Szuboticán már harmadik éve müködik egy magyar-szerb nyelvtanfolyam, amelyen a délutáni órákban kitünő eredménnyel oktatják az államnyelvre jelentkezőket. A tanfolyam ez idén október elején nyilik meg a polgári iskola helyiségében. Jelentkezőket október 6-ig délután hat és nyolc óra között a polgári iskola helyiségében felvesz a tanfolyam igazgatósága.

— **Bourgeois holttestét elhamvasztották.** Párisból jelentik: Bourgeois Leont ünnepélyes keretek között hamvasztották el. A gyászbeszédet Painlevé miniszterelnök mondta, aki utalt arra, hogy az elhunyt a nemzetközi igazságosság eszméjét mély hazafisággal hozta mindig összhangba. Leglényegesebb tevékenységét annak a gondolatnak szentelte, hogy a béke fentartását lehetővé tegye.

— **Uj lengyel vasutvonal épül.** Varsóból jelentik: Inowroclaw és Bydgosze között Gdynia érintésével vasutvonal épül. Az eredeti terv szerint a munkálatokat csak 1928-ban fejezték volna be, az épitkezés üzemét azonban meggyorsitották, miután a felsőszileziai szén szállitása szempontjnból a vonal különös fontosságu. A munkálatokat 1927-ben fogják végleg befejezni. Erre a változtatásra elsősorban az késztette a kormányt, hogy komoly szükség van a lengyel szén kivitelének fokozására.

— **Sikkasztás miatt letartóztatott bécsi mérnök.** Bécsből jelentik: A bécsi Kremenetzky János villamossági cégnek és a budapesti Kremenetzky János Magyar Wolfram-lámpaárugyárnak feljelentésére Olsanecky János mérnököt letertóztatták. A mérnök a két céget állitólag több százmillióval megkárositotta. A két cég tavaly márciusban kiküldte Olsaneckyt Temesvárra és Bukarestbe a cég román fiókjainak likvidálására. A cég megkárositása az anyag és az áruk eladása közben történt. Olsanecky elismeri, hogy a likvidálás közben cége kárára meggazdagodott, de az okozott kárt csak harmincnyolcezer shillingnek mondja. A pénz nagy részét Olsanecky János hazárdjátékon vesztette el.

— **Vasuti szerencsétlenségek Németországban.** Kasselből jelentik: Az október 2-ára virradó éjjel hibás váltóállitás következtében egy mozdony összeütközött a Hannoverből érkező személyvonattal. A személyvonat mozdonyvezetője az utolsó pillanatban müködésbe hozta a gyorsféket, amivel sikerült az összeütközés erejét lényegesen csökkentenie. A mozdonyvezető, továbbá tiz utas könnyebb sérüléseket szenvedett. Berlini távirat szerint az anhalri pályaudvar közelében szombat délelőtt két közuti vasuti kocsi összeütközöttt. Tiz utas sulyosan megsebesült.

— **Bettauer Hugó gyilkosa a vádlottak padján.** Becsből jelentik: Az esküdtbiróság hétfőn kezdi meg Rottstrek Ottó huszonnégyéves fogtechnikusnak, Bettauer Hugó iró gyilkosának bünperében a főtárgyalást. A tárgyalás iránt nagy érdeklődés nyilvánul meg.

— **A bánáti vendéglősök a vasárnapi szeszitalom ellen.** Becskerekről jelentik: A bánáti vendéglősök egyesülete Kikindán gyülést tartott *Sargin* Koszta elnöklésével. A gyülésen *Kirtyanszki* Szvetozár becskereki vendéglős nagyobb beszédben ismertette a vendéglősök sérelmeit. Felsorolta, hogy a hatóság először maximálta a vendéglői árakat, majd a választások előtt igen sok italmérési engedélyt vont meg, röviddel utána pedig boldog-boldogtalannak kezdtek ami italmérési engedélyt, most pedig a legsulyosabb sérelem fenyegeti a vendéglősöket azáltal, hogy a közegészségügyi miniszter javaslatot akar a parlament elé terjeszteni, amely szerint szombat este hat órától hétfő reggel hat óráig nem szabad szeszt kimérni. A gyülés elhatározta, hogy akciót indit a száraz-törvény ellen, a mozgalomhoz való csatlakozásra szólitva fel a különböző országrészek vendéglőseit. A bánáti vendéglősök végül küldöttségileg kérték *Budisin* Jócó kikindai képviselőt, hogy támogassa akciójukat.

— **Kombinált előfizetés.** A *Literaria* könyv- és hirlapterjesztő vállalat (Mavro Heumann, Szubotica, Jelasicseva-ul 1.) rendkivül előnyös előfizetési kedvezményt ajánl olvasóinak. Egy napilap és egy hetilap: havonként 125 dinrába kerül. Olvassa el a 23-ik oldalon levő hirdetést.

— **Tisztviselőszrájk fenyegeti Ausztriát.** Bécsből jelentik: Az állami hivatalnokok szombaton szavaztak arról, hogy fizetésemelésük kieszközlése érdekében sztrájkba lépnek-e. A szavazás szombaton reggel kezdődött meg egész *Ausztria* területén és a szavazatokat vasárnap fogják összeszámolni. A tisztviselők vezetőinek az a véleménye, hogy Bécsben a tisztviselők kilencvenöt százaléka a sztrájk mellett szavazott.

— **Eljegyzés.** Weisz Szerént, Weisz Izsó. a »Lipa Mill« vezérképviselőjének leányát eljegyezte D. Lázár Rezső fogász Budapesten. (Minden külön értesités helyett.)

Lederer Aranka (Sombor) és Ignjat Haiduška (Celje) jegyesek. (Minden külön értesités helyett.)

— **Nyilatkozat.** Winkler Lajos, a novisadi „Magnezit“ szénsavgyár müvezetője, akiről annakidején megirtuk, hogy a rendőrség letartóztatta, annak közlését kéri, hogy az ellene tett feljelentés egy konkurens cég bosszumüve volt és hogy a vizsgálóbiró szabadlábra helyezte.

— **Álnév alatt gyónta meg lopásait egy német grófné.** Berlinből jelentik: A rendőrség különböző szélhámosságok és lopások miatt letartóztatta Botmer gróf kormánytanácsos feleségét. A grófné állandó pénzzavarokkal küzdött és ezért eleinte kölcsönökhöz folyamodott, később pedig lopott. Hogy magáról elterelje a gyanut, egy haldokló asszony nevében levelet irt egy paphoz, amelyben beismeri mindazon lopásokat, amelyekkel Botmer grófnét gyanusitja a rendőrség. Gróf Botmer a botrány miatt öngyilkosságot kisérelt meg.

Tisztelt közönség figyelmébe! Meinl Gyula rt. kávé- és tea behozatali világcég Szuboticán. Strossmaierova ulica 22. sz. alatti fióküzletében hétfőn, október 5-én kisérleti kávéfőzést rendez, amely a t. közönségnek egész nap ingyenes kávét fog nyujtani megizlelés céljából, hogy a t. közönség megismerkedjék kávéjának helyes készitésével és meggyőződjék a *Meinl-kávé* kiváló minőségéről. Ez alkalommal minden látogató külön utasitást fog kapni a kávé már a saját érdekében is meg fog jel készitéséhez. Reméljük, a t. közönség már a saját érdekében is meg fog jel lenni a meghivásra s a cég fióküzletét meg fogja látogatni.

— **Csicserin nyilatkozata Rákosi Mátyás letartóztatásáról.** Berlinből jelentik: Csicserin szombat este fogadta a külföldi sajtó képviselőit s vázolta előttük az orosz politikai helyzetet. Egy magyar ujságiró kérdésére Csicserin azt válaszolta, hogy olyan régen van távol Moszkvától, hogy nem ismerheti kormánya álláspontját Rákosi Mátyásnak és társainak letartóztatásával szemben. Csicserin azt is mondotta még, hogy egyelőre nem kivánnak Budapesten diplomáciai képviseletet szervezni. Ennek a propaganda szempontjából ugy sincs jelentősége, mert azt csak rejtett utakon titokban működő agitátorok végezhetik.

A Holland Lloyd hajózási társaság nem szállithat harmadosztályu utasokat Braziliába. Beogradból jelentik: A braziliai kormány megvonta a Hollandi Lloyd hajózási társaságtól a harmadosztályu utasok szállitási engedélyét. Brazilia beogradi konzulátusa ennélfogva *megtagadja a vizumot olv harmadosztályu utasoktól, akik a Hollandi Lloyd hajóin akár ingyen, akár saját költségükön akarnak Braziliába menni.* Az érdekeltek tehát, ha a Hollandi Lloyd hajózási társasághoz fordulnak, pénz- és időbeli veszteséget szenvednek, mert utóbb mégis más hajóstársasághoz kell fordulniok kiszállitás végett.

Csikágói gabonatőzsde, okt. 2. Buza promt 2. min. 142.5, buza prompt 3. min. 142, buza decemberre 135, buza májusra 136.625. Tengeri prompt 2 .min. 81.5, tengeri decemberre 78.75, tengeri májusra 83.25. Zab decembere 39.5, zab májusra 43.875. Rozs prompt 2. min. 82.5, rozs decemberre 78.875, rozs májusra 84.75.

Szomborban a Lloydba megyünk estenkint, mert ott most Fényes Laios zenéjére nagyszerüen táncolhatunk. Kitünő konyha, elsőrangu italok, táncos hangulat.

Az állami gyermekvédelmi hivatal felkéri azokat az asztalos, szabó és cipésziparosokat, akiknek *tanoncra* van szükségük, hogy sziveskedienek az állami gyermekvédelmi hivatalnál (Városháza, III. em. 173—175. sz.) jelentkezni, ahol készséggel közvetitik a tanoncokat.

Szabók figyelmét felhivjuk igen jóminőségü csikos nadrág szövetjeinkre, métere 150. 160 és 170 dinár. Mačai i Lejkó Szubotica, Rudics-ucca.

Dr. Kosztolányi Árpád orvos rendel lakásán: Trg Vojv. Putnika 4 (törvényszékkel szemben) *gyermek, bel, női s egyéb betegeknek d. e. 9—11-ig, bőr és nemi betegeknek d. u. 3—5-ig és este 7—8-ig.* Sürgős esetekben bármikor. *Telefon szám* 525.

A suboticai evangélikus lelkészi hivatal közli, hogy a lelkész vidéki elfoglaltsága miatt okt. 4-én az istentisztelet elmarad.

Dr. Kálmán Ferenc orvos rendelését Paličon megkezdte (Biermann-villa).

Chevrolet autók eladók. Megtekinthetők Weigand garageban Subotica.

— **Orvosi hir.** *Szilasi* László dr. orvosi rendeléseit Novisadon, Jevrejska ul. 4. sz. alatt október 1-én megkezdte *urologia-sebészi* (vese, hugycső) betegek részére.

A gyomorfájás, gyomornyomás, feifájás, kábultság és rossz emésztés a természetes »Ferenc József« keserüviz használata által gyorsan elmulik. Az orvosi világ a legnagyobb elismeréssel nyilatkozik a magyar *Ferenc József* vizről, mert hatása megbizható és rendkivül enyhe. Kapható gyógyszertárakban, drogériákban és füszerüzletekben.

Női- és gyermekfehérnemüt a legjutányosabb áron a »Dama« fehérneműszalon készit Tolstojeva (Ódor-u.) 21.

Mielőtt vásárol jégszekrényt, sörapparátust és szállodaberendezést, kérjen árjegyzéket Braća Goldner jégszekrény-, fabutor- és rézárugyárától Subotica, Jugovićeva 25.

KINTORNA

Kohn bemegy a fogorvoshoz és igy szól:

— Doktor ur, három zápfog és három gyökér. Csak ki vele. Semmi narkózis, semmi teketória. Csak jó erősen huzni.

— Bravó — mondja a doktor — ez aztán a bátorság. Tessék beleülni ebbe székbe.

— Én — mondja Kohn — ki beszél rólam? *Kint vár a feleségem.*

*

Egy hetvenéves öregur megnősült és egy huszéves fiatal lányt vett el feleségül, de még a nászéjszakán meghalt.

Másnap délelőtt megjelent az özvegynél a közjegyző.

— Mit parancsol? — kérdezte a bánatos asszonyka.

— Én kérem — mondta a közjegyző — *a megboldogult végső akaratát jöttem teljesiteni.*

*

Egy kibic zavarja a kávéházban a játékosokat, mire rászól a kávés:

— Sipos ur, én kiverem a szemét és kidobom, hogy a keze-lába eltörik.

A kibic sértődötten elmegy és nem jön többet. Néhány hét mulva találkozik vele a kávés az uccán és megkérdi, miért maradt el.

— Na hát — mondja ez — ha maga azt mondja nekem, hogy kiüti a szemem és kidob, hogy a kezem-lábam töröm...

Azt mondja erre a kávés:

— *Micsoda érzékeny ember maga, hallja.*

SZINHÁZ

Az első szerb mükedvelő operett

A Varázskeringőt adják elő a becskereki szerb nőegylet mükedvelői

A velikibecskereki mükedvelő társulatok, amelyek a mult évben annyi megérdemelt sikert arattak, szorgos munkával készülődnek a szezonnyitásra és gazdag programjuk a becskereki müpártoló közönségnek bőséges szórakozást igér. A *népszinmütől* a nagy operetten keresztül a legmodernebb drámáig minden müfajt szinpadra hoznak az idén a becskereki magyar mükedvelők, a szezonkezdés dicsőségét azonban a szerb nőegylet kitünő gárdája ragadta magához. Az idei szezon első előadása *Strausz* Oszkár örökszép, klasszikus operettje, a *Varázskeringő* lesz, amelyet *Csarobni Krug* cimen kitünő forditásban hoznak szinre október 8-án a becskereki szerb nőegylet mükedvelői.

Az előadásnak különleges jelentőséget ad az a körülmény, hogy nemcsak Becskereken, hanem az egész Vajdaságban most fognak először operettet játszani szerb mükedvelők, akiknek a magyar mükedvelő társaság néhány erőssége van segitségére. A próbákon, amelyek napról-napra folynak, már csak az utolsó simitásokat végzi *Dobó* László, aki a szerb nőegylet kérésére vállalta az első szerbnyelvü mükedvelő operett rendezését. A szereplők közül kiemelkedik Milics Darinka (Franci), akinek kellemes, csengő hangja bizonyára a közönség legmelegebb elismerését fogja kivivni, de aligha maradnak maid mögötte *Mátics* Beba (Jelena hercegnő) és Szimics Olga, a darab másik két női főszereplője, mind a ketten szépen énekelnek, játékuk kedves és temperamentumos. A férfi főszerepeket Pavlovics Sándor, Gomilkovics József, dr. Mrkusics József, Buli Domokos, Jankovics Ilica és Zseberán *Szvetozár* játszák némelyik igazi hozzáértéssel és valamennyi nagy igyekezettel. A próbák közönsége nagy sikert jósol Dimitrijevics Milena ballett táncának és a kilenc szebbnél-szebb leányból álló női karnak.

Az énekszámokat Ripka Imre zenetanár tanitotta be és ő fogja vezényelni a kitünő becskereki filharmónikus zenekart. A legnagyobb érdem mindezeken felül dr. Kovacsevics Dusánné egyesületi elnöknőé, aki összetoborozta, megszervezte és fáradhatatlan buzgalommal tartja együtt és lelkesiti a mükedvelőgárdát.

SPORT

Vasárnapi futballprogram. Szuboticán vasárnap négy elsőosztályu bajnoki mérkőzést játszanak le. A vasutas-pályán délután négy órai kezdettel a ZsAK—Bácska mérkőzés kerül eldöntésre. A Sand-pályán egymásután három mérkőzést bonyolitanak le: délelőtt 10 órakor a Szub. Sport—Kula, délután fél kettőkor SzMT—Szomb. Sport, félnégykor pedig a Szomb. Amateur—Sand.

A NAK jubileumi atlétikai versenye. Noviszadról jelentik: Vasárnap a Noviszadi AK jubileuma alkalmából atlétikai versenyt rendez, amelyen a becskereki atléták teljes számban vesznek részt. A becskereki Obilics atlétái közül tizennyolc atléta utazott el, köztük Ambrózy, Bencze országos bajnokok, Jovánovics, Szenczi, Podgradszki, Bogojevics és Moics. A *Kadima* részéről Váradi, Reisz, Darvas, Turi, Spitzer és Petrivel vesznek részt a versenyen. A becskerekieken kivül szuboticai, ljubljanai és zagrebi atléták is beneveztek

Városközi tenniszverseny Pancsevón. Beogradból jelentik: Vasárnap Pancsevón nagyszabásu tenniszversenyt rendeznek, amelyen Szombor, Velikibecskerek, Noviszad és más vajdasági városok tenniszezői fognak résztvenni.

Noviszad:

NAK—Radnicki 3:1 (1:0). Biró Vékes

OSKV—Juda Makkabi 2:0 (0:0). Biró: André.

TŐZSDE

A dinár külföldi árfolyamai

1925. október 3.

Zürich deviza 9.19.

Budapest deviza 1264—1268, valuta 1260—1264.

Berlin deviza 74.3—74.5 milliárd márka, valuta 73.8—74.2 milliárd márka.

Trieszt deviza 43.85—43.95.

London deviza 272.25.

Newyork deviza 1.775.

Zürich, okt. 3. *Zárlat:* **Beograd 9.19,** Páris 24.05, London 25.0975, Newyork 5.1850, Brüsszel 23.15, Milanó 208.50, Amsterdam 208.40, Berlin 123.40, Bécs 0.007315, Szófia 3.79, Prága 15.35, Varsó 87, Budapest 0.007250, Bukarest 2.45.

Zagreb, okt. 3. *(Magánforgalom):* London 273.50—273.75, Newyork 56.3775—56.42, Bécs 7.96—7.9650, Prága 167.50, Zürich 1090.

Noviszadi terménytőzsde, okt. 3. Buza: 2 vagon bácskai 240 dinár. Árpa: 1 vagon szerémi 65 kilós 175 dinár, 6 vagon szerémi 65—66 kilós, minta szerint 200 dinár. Zab: 2 vagon bácskai Szenta paritás 156 dinár. Tengeri: 6 vagon szerbiai, beograd paritás 177.50 dinár. Liszt: 2 vagon bácskai 0-ás GG. exportliszt 410 dinár, 1 vagon bácskai 5-ös számu 310 dinár. Korpa: 1 vagon bácskai papirzsákban 115 dinár, 1 vagon bácskai jutazsákokban 120 dinár. Irányzat lanyha.

Newyorki gabonatőzsde, okt. 2. Buza őszi vörös 147.75, buza **őszi kemény** 147.25. Tengeri 94.625. Liszt **sp. w. cl.** 675—725. Az irányzat buzánál **egyenetlen,** tengerinél alig tartott.

Vizállás

Noviszadról jelentik: A **noviszadi hidrotechnikai hivatal jelentése szerint a** jugoszláv vizek mai állása a következő: *Duna:* Bezdán 246 (—4), Bogojevó 322 (—4), Vukovár 260 (—4), Noviszad —253 (—5), Zemun 275 (+32), Pancsevó 248 (+28), Szmederevó 333 (+26), Orsova 254 (—2). *Dráva:* Maribor 120 (+2), Donji Miholjac 134 (—6), Oszijek 178 (—8). *Száva:* Zagreb 14 (—14), Sisák 450 (+90), Jasenovac 662 (+54), Bród 577 (—7), Samac 492 (+130), Beograd 207 (+33). *Tisza:* Becse 190 (+10), *Kupa:* Karlovac 350 (—180). *Una:* Novi 240 (—90). *Vrbas:* Banja Luka 170 (—30). *Bosna:* Doboj 118 (—38). *Drina:* Zvornik 24 (—16).

LEGUJABB

A locarnói konferenciától nagy engedményeket várnak

Prágából jelentik: Szombaton délután Benes fogadta a külföldi saitó képviselőit, akik előtt kijelentette, hogy a locarnói konferenciától azt várja, hogy megszünteti azt a megkülönböztetést, ami a háboru óta Európa államait elválasztja. Németország a többi európai állammal egyforma faktor lesz a konferencia után. Az európai helyzet alapjában megváltozik, aminek első következménye, hogy Franciaország és Németország közt a béke helyreáll a Rajna mentén.

Painlevé egy szobor leleplezésén mondott beszédében szombaton a következő kijelentést tette:

— Vállalom a locarnói értekezleten azt a merész feladatot, hogy megkiséreljem az igazi békét helyreállitani Franciaország és Németország közt, amiután hogy Franciaország erre mindig is törekedett.

A spanyolok döntő győzelmet arattak a riff-kabilok felett

Madridból jelentik: A spanyolok szombaton döntő győzelmet arattak a rifkabil csapatok felett. A hadmüvelet ezzel befejezettnek tekinthető, csak a szétszórt csapatok maradékaitól kell még megtisztitani a hadmüveleti területeket.

Leszállitott árak

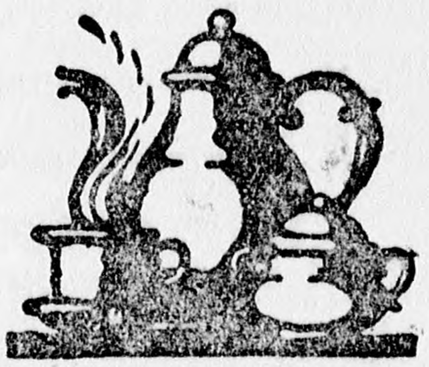

Meinl Gyula

pörkölt kávé keverékei:

Three Stars	1/4 kg	Din. 33·—
Special . .	1/4 „	„ 29·—
Meinl I . .	1/4 „	„ 25·50
Meinl II . .	1/4 „	„ 23·—
Meinl III .	1/4 „	„ 18·50
Meinl IV .	1/4 „	„ 15·—

8519

Hölgyek!

Ne felejtsék el, hogy a szépséget az arc üdesége adja meg és ez csak ugy érhető el, ha „VISAGINE ADELINA PATTI“ arctejet használ. Üvegje 30 dinár.

LABORATOIRE „ADELINE PATTI“ PARIS. Főképviselet Jugoszláviára ZAGREB, GAJEVA UL. 8

Kapható minden gyógyszertárban, drogériában és illatszerkereskedésben.

NYILTTÉR.

Értesitjük

t. vevőinket, hogy utazónk Stern Miklós ur cégünkből kilépett és igy incasso felvételre már nem jogosult.

8404 **Muči i Drugovi**

Juventus

Gyermek Temetkezési és Segély Egyesület alakul Suboticán **dr. Pavkovics Milutin** városi tiszti főorvos vezetésével. Tagok felvétetnek **Horváczki Máté** temetkezési vállalatnál és **Mackó Ferenc** trafikosnál Zrinjski trg.

Szervező Bizottság.

Nyilatkozat

Alulirottak ezennel kijelentjük, hogy a „Hirlap" 1/X és a „Délbácska" 30/IX-iki számaiban közölt „Sok százezerdináross csalás Velikakikindán" cimü cikkek szerzői ellen, valamint fenti lapok ellen a cikkekben foglaltak valótlansága, elferditett tények közlése és rosszhiszemü rágalmak terjesztése miatt ügyvédünk utján a sajtópert becsületsértés és rágalmazás sajtóvétsége miatt haladéktalanul megindítjuk, mihelyt az erre vonatkozó engedély a közlekedésügyi miniszteriumtól kiérkezik.

Velikakikindán, 1925. okt. 2.

Anta Sz. Popović állomásfőnök
Isidor Orosz vasuti pénztárnok.

PORZOL
vetőmagvak száraz csávázására

Biztosan megvédi buzáját üszögkár ellen!
200 g (1/5 kg) PORZOL kell 100 kg buza pácolásához

PORZOL-lal 10 perc alatt 100—200 kg vetőmag *vetés közben is pácolható*

PORZOL-lal pácolt vetőmagot nem kell szárítgatni, azonnal el lehet vetni

PORZOL-lal pácolt buzát nem bántják az egerek

PORZOL erősen fokozza a mag csiraerejét

PORZOL többtermelést biztosit

Minden haladó gazda
PORZOL-lal pácolja buzáját!

Kérjen ismertetőt és árajánlatot

„KAŠTEL"
Tvornica Kemijsko-Farmaceutskih Proizvoda d.d.
KARLOVAC

6491

MEDÁK LAJOS
épület- és mülakatos
Subotica, Jelačićeva ul. 5.

Vállal épület és mülakatos munkákat, acél-görredőny, detektiv-görredőny és detektiv-rácsok készitését. Legszolidabb kivitel. Jutányos árak.

Minden e szakmába vágó javitásokat jutányos árakon készit.

8476

BraćaLöwy
rőfös és divatáruüzlete
SUBOTICA

OKTÓBER 1-én
32 ÉV ÓTA FENNÁLLÓ
ÜZLETÉT
Jelašićeva ulica 5.
a kiskápolnával szemben
Decsy gyógyszertár mellé
helyezte át

6112

HOTEL AMERIKA SENTA.

Az utazó közönségnek állandóan féregmentesen tiszta hálószobák vizvezetékkel.
Az utazóknak az étkezésnél
20% kedvezmény.
Meleg és hideg konyha bármely időben kapható!
Prédin „Hotel Amerika."

2078

‚VESNA' HAJÓZÁSI RESZVÉNYTÁRSASÁG
SUŠAK

3030

Rendszeres személy és áruforgalom
DEL-AMERIKÁBA ÉS KANADÁBA
Első szerb hajózási vállalat, melynek hajói hazai kikötőből indulnak. — Bővebb felvilágositással szolgál:
ALDAN SZVETISZLAV váltó üzlete **VELIKA-KIKINDA.**

PAPLANOK

Rouge, klott, rózsaszin és minden más fajta mérsékelt áron állandóan raktáron.
KÜLÖN PEHELYPAPLAN OSZTÁLY
ZAGREBAČKA INDUSTRIJA POPLUNA
M. JUNGWIRTH I DRUG ZAGREB
VLAŠKA ULICA 92. — TELEPON 28—39.

8441

80 HP
szivógázmotor
bármikor üzemben megtekinthető
ELADÓ
„POSAVINA" UMJETNI MLIN SISAK

Üzletáthelyezés miatt az összes raktáron lévő áruk rendkivül olcsón kiárusittatnak

SÁR SÁNDORNÉ
divatüzletében, Városháza

Reklámárak

Tiszta gyapju kazán	Din. 38·—
130 cm sz. tiszta gyapju szövet	Din. 70·—
140 cm sz. I-a tiszta gyapju szöv.	Din. 100·—
140 cm sz. tiszta gyapju divatköpenyszövet	Din. 120·—
150 cm sz. tiszta gyapju angol köpenyszövet	Din. 140·—
I-a Crep de Chine	Din. 85·—
I-a fehérnemü Crep de Chine	Din. 110·—
I-a ruha és kalapbársony minden szinben	Din. 50·—

Külföldi bevásárló utról visszatérve raktáron különleges divatujdonságok, angol köpeny- és kosztümkelmék, mosó Lindner-bársony, kalap- és ruhabársonyok.

Figyelem! **Figyelem!**

November 15-től uj helyiség Kralja Petra trg (Fő-tér) a mostani Narod kávéház helyén.
(Kunetz-ház)

8547

PALATINUS JÁNOS
KŐFARAGÓ SUBOTICA
Raktár I. Jelačićeva ul. 9. Ipartelep VI., Madjarska ul. 22

8381

Géperőre berendezett üzemében
kész gránit és márvány siremlékek valamint butorlapok, márványdara (reibsand) stb. jutányos áron kaphatók
RAJZSZERINTI RENDELÉSEKET ELVÁLLAL

Vojvodinában jól bevezetett **képviselő** (aki saját autóval rendelkezik)
keres egy textil-képviseletet
provizió mellett egész Vojvodinára.
Szives megkeresések: **Tillinger Pál, Vel-Bečkerek** Lesingova ulica 6. szám intézendők.

8367

ELŐNYOMDÁT
modernül felszerelve legolcsóbban szállit
LEOPOLD SÁMUEL, SENTA
ELŐNYOMDA BERENDEZÉSI VÁLLALAT (BAČKA)
vEGYE MEG A FENEmlitett
CÉGNÉL AZ ELŐNYOMDÁT SAJÁT ÉRDEKÉBEN

WEISZ JENŐ
KEFEGYÁRA SUBOTICA TELEFON 188

Ajánlja kitünő minőségü versenyenkivüli kefe-, ecset-, seprő-, malomkefe- gyártmányait!

7950

BUTOR

Hálószoba, ebédlő és irodaberendezést **elad**, amig a készlet tart **saját áron alul**, a gyár alakitása miatt, nagyban és kicsinyben, a legegyszerübb, a legfinomabb, elsőrendü kivitelben

ATLAS D. D. butor- és faárugyár, NOVISAD
FIZETÉSI MEGKÖNNYITÉS

HÁZASSÁG

Hölgyeim! 40 éves, korrekt, józan lelkiismeretes, semmi kártékony szeszélyel rendelkező, szeretni tudó és szeretésre vágyó üzemvezető, magamhoz méltó hölgyet keresek, ki jobb vagyonnal vagy nagyobb hozománnyal rendelkezik, melynek értékét csak fokozni tudnám. Kör, vallás, családi állapot nem határoz, csak jó lelkület szükséges. Boldogító életpárt keresek, akit én is boldogitani tudnék, s akit eddig hiába kerestem. — Esetleg akiknek vagyonuk (malom előnyben) üzemvezető nélkül van. Kivánságra multamról, családásaimról beszámolok. Teljes címmel és esetleg fényképpel is ellátott leveleket kivánságra visszaküldök, teljes diszkréció mellett. Kalandornők kiméljenek. — Névtelen és cimtelent nem fogadok el. Ajánlatokat »Hüséges férj« jeligére a kiadó továbbit. 8516

LEVELEZÉS

Nem kalandot, de egy életre keresek megértő, jó barátot, ki anyagilag segitene. Csak teljescimü levélre válaszolok. Választ »Fiatal és szép vagyok« jeligére a kiadóba. 8528

Reflektor. Kimondhatatlan gyönyörüségek pillanatai voltak együttléteink; mégis fáj, hogy annyi kellemetlenséget okoztam Magának. Nyugalma érdekében sokáig nem fogom zavarni. Egyszer titokban kihallgatom a csókos muzsikáját. Irjon gyakrabban, sokat. Magáról. 8539

Ismeretség hiányában ez uton óhajtok megismerkedni finom lelkü független jómódu idősebb uriemberrel, aki minden tekintetben megtudna érteni egy intelligens, csinosnak mondott uriasszonyt. Leveleket »Szép a megértés« jeligére kérem a B. N. kiadóhivatalába leadni. Csak teljes cimü levelekre válaszolok. 8525

Melyik uriember volna hajlandó egy házasságban csalódott csunya kis asszonykának gavallérja lenni. Leveleket »Barát« jeligére a kiadóba kér. 8561

FOGLALKOZÁS

1—2 alsóosztálybeli középiskolai tanulót tanulmányaik előhaladására egy hetedikes gimnazista tanitásra elvállalna. Szives megkeresést »Felsőbb osztályba léphet« jeligére a kiadóhivatalba kérek. 8479

Keresek jobb megjelenésü izraelita szakembert, ki a kávéház vezetésében jártas, esetleg benősülésre. Cim a kiadóban. 8523

Üzlethelyiségem átrendezése miatt az őszi raktáron levő áruk

milyen leszállitott

áron lesznek árusitva. Felesleges bolti álványok és pultok olcsó áron eladók.

SUGÁR BÉLA

Subotica. 8522

Szerb, német, magyar órákat adok. Hegedüsné tanitónő, Frankopanska ul. 43. 8527

Fiatal órássegéd saját szerszámmal azonnali belépésre állást keres. — »Órás« jeligére a kiadóba kér. 8535

Egy szakácsnét és egy pikolót fölvesz Sztipics vendéglője. 8544

Német kisasszony egy gyermek mellé állást keres izr. uriházban. Leveleket »Komoly« jeligére a kiadóba kér. 8547

Tanonc fizetéssel felvétetik Kudlik hangszerkészitőnél. Ugyanott 4 HP villanymotor eladó. 8510

Józan életü, 40 éves magányos izraelita iparos csekély jövedelemért pusztán bármilyen állást elvállalna nemesszivü uraságnál, egészsége rendbejöveteléig. Cim a kiadóban. 8480

APRÓHIRDETÉSEK

A apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és szamozó kötszerszám számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Gyermektelen kömüves mint házmester kerestetik. Senoe (Bem) ulica 32.

Perfekt szobalányt keresek vidékre. Varrást értő előnyben részesül. Cim a kiadóban. 8478

Soffőr állást keres. Senta, Zeljeznička ul. 17, Grebenár József. 8271

Kerestetik szakavatott malomasztalos, aki jó bizonyitványokkal rendelkezik, azonnali belépésre. Ajánlatok kéretnek Baranjski Paromlin d. d. Darda cimre. 8499

Irodakisasszony több évi gyakorlattal, ki a gépirásban jártas, azonnali belépésre állást keres. Egy nagyobb kereskedelmi üzemhez pénztárnoknőnek is elmenne. »Szorgalmas« jeligére a kiadó továbbit. 8465

Intelligentes deutsches Fräulein sucht Stelle zu Kindern. Anfragen werden erbeten an die Administration. 8543

Kifutófiut keresünk azonnalra. Medjunarodni Novinski Zavod Vojnovićeva ulica 7. 8538

Komlódrót

minden mennyiségben

legolcsóbban

kapható azonnali szállitásra

BARZEL

vaskereskedésben, Subotica

Kérjen árajánlatot!

Füzőkülönlegességek

toilett füzők elsőrendü drillből már 250 dinártól, a legkényesebb igényeket is kielégitő selyem füzők legszebb kiviteiben 400 dinártól kezdve

DIMITRIJEVICS JULISKA FÜZŐTERME SUBOTICA

Skotus Viator ul. 10 4120

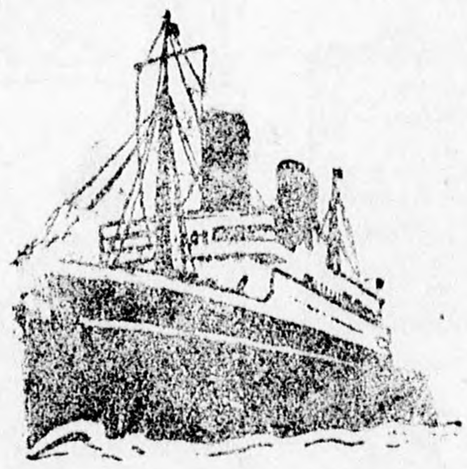

Royal Mail Line

Angol Királyi Postahajózási Vonal

Rendszeres személy- és áruforgalom

Hamburg—Cherbourg—Soupthamtonból Newyorba és Kanadába Cherbourg—Liverpool—Soupthamton-ból Délamerikába

Ri de Janeiro, Santos, Montevideo, Buenos-Aires, Sanpaolo III. oszt. fülkék 2 és 4 ággyal

Kényelemi Gyorsasági Biztonsági

Jugoszláviai vezérképviselet:

Zagreb, trg I. Sz. 17.

Alképviseletek: Beograd: Karagjorgjeva ul. 91. **Ljubljana** Kolodvorska 26. — **Vel. Bečkerek:** Kralja Aleksandra 4' Sürgönycim: **„Roymal pac". Bosznia, Hercegovina és Dalmácia részére: Sreska Prometna Banka Sarajevo** és **Gruzban.** Sürgönycim: **„Prometna Banka".** **Split: Dioklecijanova obala 8. Metković: Ivo Veraja.**

3160

Erőteljes fiu tanoncnak felvétetik Szilágyi fűszerkereskedésében Subotican, a gázgyárral szemben. 8512

Munkásnők felvétetnek könnyü, tiszta és állandó munkára jó fizetéssel. V. Gajeva ul. 63. (volt Bethlen-u.) 8332

Intelligens szolid nő, ki jól tud főzni, állandó otthonias helyet talál uri családnál. Ajánlatokat »Hüzias« jeligére a kiadóba kérek. 8536

Kovácssegéd és egy bognársegéd, kik önállóan tudnak dolgozni, azonnal felvétetik. Herceg László fakereskedőnél. Somborski put. 8526

Gyakornokot jó fizetéssel malomvállalat azonnalra felvesz. Német és szerb nyelvben való jártasság, gépirás kivánatos. Ajánlatokat a kiadóhivatal »Törekvő« jelige alatt továbbit. 8537

Gabona bevásárlót felvesz elsőrangu gabonaüzlet fix fizetés és jutalékra. Cim: Kereskedelmi iroda Subotica, Paja Kujundžića ul. 5. szám. Ugyanott több magántisztviselő kerestetik. 8553

Raktárnok, lehet nyugdijas is, vagy kissé rokkant, azonnal felvétetik. Cim a kiadóban. 8552

Tisztviselőt keres malomüzem. Szakmaleiek előnyben. Cim a kiadóban. 8551

Péket keresek nagy községben egyedülálló südőde felállitásához egy gőzmalomnál, ki önállóan részből vagy bérbe azt vezetni volna képes, több gyár közelében. Levelek özv. Langné, Osijek I., Hangasse No. 71. 8467

Vas- és füszerkereskedősegéd azonnali belépésre állást keres. Kalinka János, Bezdán. 8460

1½ vagonos ujonnan berendezett gőzmalomba üzlettársat keresek 250.000 dinár tőkével, a társnak kell az üzleteket lebonyolitani ugy, hogy a pénz kizárólag csak az ő kezén fordulna meg. Érdeklődők leveleiket küldjék özv. Langné, Osijek, Hangasse No. 71. 8468

Nevelőnő, szlovéniai, beszél németül és horvátul, éves bizonyitványokkal, keres állást 1—2 gyermekhez. Erdeklődést Marica Haller névre Zagreb, Paromlinska cesta 89. kér, lehetőleg németül. 8462

Könyvelésben német és esetleg szerb levelezésben jártas fiatalembert felveszünk. Kohn i Hubert nadrágtartó gyár, Ada. 8495

Nagyon jó

uj cimbalom

eladó.

Klevelay Emmy

Vršac

Stevan Nemanja 7. 4083

Gabonaszakmában jártas érettségizett fiatalember, ki a szerb és magyar nyelvet birja, azonnali belépésre állást keres. Megkereséseket »Szorgalmas« jeligére a kiadóhivatal továbbit. 8496

Pénzbeszedő óvadékkal állást keres. Beszél szerbül és magyarul. Cim: Jovan Vasiljev VIII, Miloš Obilić ul. 69. 8482

Gyermeknevelésben és gondozásban jártas hosszu bizonyitványokkal rendelkező tiszta német anyanyelvü

nevelőnőt

keresek egyetlen 2 éves kisleányomhoz azonnali de legkésőbb e hó 15-i belépésre. Ajánlatokat bizonyitványmásolatokkal Freud Miksa N. Sad, Dositijeva 15. cimre kérek. 8557

Házvezetőnőt keres egy magános középkoru, jómodoru ur. Kellékek: föltétlen tisztesség, kellemes, csinos megjelenés, 30 év körüliség, nyulánk termet, finomlelküség, megbizhatóság, rend, tisztaság kedvelés. Csak oly tiszteles családbeli, szerény, jobb nők jönnek számitásba, kik a csendes uri otthont mindenben megbecsülnék. Kalandornők vagy hivatásos szakácsnők kiméljenek. Részletes családi és személyleirást tartalmazó fényképes ajánlatok »Mérnök« jelige alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 8459

Német 8438

kiállitó festőművészektől sikerült szebbnél szebb eredeti **olajfestményeket** beszereznem. Megtekinthetők vételkényszer nélkül

Balog Lina cégnél, Subotica

Naponta friss élővirág kapható.

Olcsó és jó házi kenyér

Din. 3·75

Orient-keks Karlsbadi kétszersült

Graham kenyér gyomor- és cukorbajosoknak

Mayer Alfréd

villanyerőre berendezett üzemében

Subotica, Kakas iskola mellett. 8216

WACHTLER MIHÁLY

GÉPLAKATOS SUBOTICA, ZRINJSKI TRG 11.

Saját ház. Save Tekelije put 21.

Az összes mezőgazdasági gépek valamint bármely vas és gépmunkákat vállal és javit.

A legmodernebb Wertheim-kasszákat sértetlenül nyit és javit. 8401

A legolcsóbb és legjobb kivitelü halcsont nélküli FÜZŐK

készitését elvállalom, valamint **tisztitást,** javitást, **alakitást**

Haskötők orvosi rendelés után

GUTAI FERENCNÉ

Subotica, VIII. kör, Ostojićeva-ulica 29. szám. 715

Száraz belet

I. 60 dinár 100 méterenkint

II. 50 dinár 100 méterenkint

nagyobb vételnél október 20-iki szállitásra

Sózott vastag szalámi-belet

méterenkint 1 és 2 dinárért ajánl:

BÉLIPAR RT. Subotica

Mindennemü **hegedü- és hangszerhur** legolcsóbb áron kapható. 8560

Minden vasárnap, kedd, csütörtök és szombat fél 5-től zenedélután a STEINER cukrászdában. Telefon sz. 206

KORZÓ MOZI * LIFKA MOZI

Premier! Az idei szezon első világattrakciója
Hétfőn és a következő napokon
Douglas Fairbanks
Amerika ünnepelt hősszerelmesének felléptével
Zorro
Kapistran ostora
Johnston Culley regénye után ő felvonásban, melynek romantikája a Maharadzsa gyöngyéhez hasonlít, melyben Douglas Fairbanks, daliás termetével, művészi játékával gyönyörű megjelenésével elbűvöli a közönséget.

October 5—6
hétfő—kedd csak 2 napig
Georges Carpentier
világhírű boxbajnok, kinek Estelle Taylor híres moziszinésznő a fe esége
1000 dollár
tiszteletdíjért mérkőzni fog a világbajnokságért, Párisban fellép
Csuda ember
6 felvonásos filmjáték főszerepében.

Gazdasági segédtisztet, nőtlent, több évi gyakorlattal keres bánáti uradalom. Ajánlatok »Jövő« jeligére a kiadóhivatalba. 8425

Fiatal tiszt első több évi irodai gyakorlattal — a gabonaszakma irodai és gyakorlati részében jártas — beszél szerből, horvátul, németül és magyarul, állást keres. Leveleket »Komoly munkaerő« jelige alatt a kiadóhivatal továbbít. 8559

VÉTEL-ELADÁS

Eladó 50 méhcsaládnak megfelelő vándor méhészkocsim, jelenleg 25 család méhhel, többi hely üres, családonkint 350 dinár. Megtekinthető Táborosi Péter, Telečka (Bačka). 8494

Alig használt 4 személyes »Ford« autó és 4 személyes »Opel« autó olcsón eladó. Földvári Béla, Stari-Bečej. Telefon 83. 7412

Eladó teljes géplakatosmühelyberendezés nagy vasesztegapad és egy 6 HP M. Á. cséplőgarnitura Vojvodina garage Senta. 8234

RÉVAI ADOLF
SUBOTICA
Csirkepiac, Kisköz
Telefon 551.
Ajánl elsőrendű
darabos meszet,
beočini portland-cementet
és a legjobb minőségű
retorta faszenet
5900

Eladó 6 HP petroleum és benzinmotor, 3 lyuku Hoffherr-morzsolóval és körfűrésszel. A motor nagyon erős, minden célra megfelel. Krakovszky lakatos Bačka-Topola. 8183

Étterem és kávéház — téli és nyári üzlet — gyönyörű kerttel, uj terem, hol az összes mulatságok és koncertek lesznek megtartva, elsőrangu üzlet, dusan berendezve, Szlavónia legforgalmasabb kereskedelmi városában több évi szerződéssel eladó. — Cim a kiadóhivatalban. 8409

Jókarban levő 10 HP szivógázmotor eladó. Üzemben megtekinthető. Üveges Antal, B.-Topola. 8282

1 darab 3½ HP Puch motorkerékpár nagyon olcsó árban eladó. Megtekinthető Friedmann villanyszerelőnél, Paja Kujundžića ul. 18. 8483

Eladó Mali-Idjoš községben, központban levő jóforgalmu vendéglő az összes berendezéssel, valamint saját szikvizkészitésével, uccai terras, tágas kerthelyiség, megfelelő melléképületekkel. Jelenleg három egyesület székhelye.. Bővebb felvilágositással szolgál Szilágyi Antal tulajdonos. 8445

2000 dinárt
és százalékot az eladásból fizetek havonta egy perfekt
női fodrásznak
Kummerkramer Sombor, 6753

Szomborban szép családi ház, mely áll 3 szobából, konyhából, éléskamrából és pincéből, szép gyümölcs és szőlőkerttel, jutányosan eladó. Cim: Braca Jankovića 40. 8486

FIFI KÖLNI VIZ
Készíti PINTÉR gyógytár

Megvételre keresek keveset használt, de jó karban levő 4 személyes luxus-autót, »Ford« nem kell. Ajánlatokat teljes leirással és ármegjelöléssel kér Tóth Horgosi Péter, Szenta. 8414

Bérbe keresünk jó buzavidéken, lehetőleg városban, vagy ahoz közel fekvő 100—150 q teljesitőképességü vámmalmot. — Részletes ajánlatokat kérünk »Szakember« jeligére a kiadóba. Kedvező fizetési feltételekkel esetleg vétel sincs kizárva. 8524

Bajai temető főbejáratánál egy vasgáterrel kerített családi sirbolt eladó. Bővebbet: Teván Dusán asztalosnál, Dulićeva ulica 4. (»Margit«-gőzmalom mellett.) Asztalos munkákat, butortisztitásokat jutányosan vállalok. 8533

517 □-öl szőlő sürgősen eladó. Cim: Laták, V., Požeška ul. 9. 8554

30 HP szivógázmotor hajtásu félvagonos, három járattal (21-es henger 2 colos francia kő) és a hozzátartozó tisztitó szerelékekkel szabadkézből eladó. Buzogány Sándor, Bačko-Petrovoselo. 8532

APRÓHIRDETÉSEK

Apróhirdetés egy szó 1 dinár, vastagbetüs és zimmel kétszeresen számit. Legkisebb apróhirdetés ára 10 din. Csak felbélyegzett jeligés leveleket továbbitunk Kérdezősködésekhez válaszbélyeg mellékelendő.

Gyalugép, keveset használt, golyós csapágyas, 60 cmt. széles. Kombinált abrichter vastagság és furóval. Egy 7 és fél lóerős villanymotor és egy körfürész hozzávaló szijazattal és transzmisszióval 35.000 dinárért eladó. — Csak személyesen tárgyalok. Tribl Pál, Bačko-Petrovoselo. 8534

Borbélyüzlet Amerikába való kivándorlásom miatt eladó. Tumbász Béla, Crnojevićeva ul. 2. 8531

Keresek megvételre 1½ vagy 2 HP vezérmüvet gőzhajtásra. Hermetz András, Mali-Idjoš. 8481

KÜLÖNFÉLE

Üzlethelyiség, forgalmas helyen, kiadó. II., Paje Kulundžić ul. 126. 8558

Száraz raktár és pincehelység november 1-re kiadó. Révay mészkereskedés. Csirkepiac. 8439

Kiadó nov. 1-re nagyobb bolthelyiség. (Ruska Mlekara), Vilsonova 20. 8521

Butorozott szoba kisebb kiadó. Ugyanott zsakett csikos nadrág eladó. Cim a kiadóban. 8490

Nea-Crem
legmegbizhatóbb arc- és kézápoló
KORONA GYÓGYSZERTÁR
VÁROSHÁZA
SUBOTICA

Szép szobát, lehetőleg a város központján keresek. Ferdo Geiger stariji, Cara Dušana ul. 1. 8556

Különbejáratu butorozott szoba kiadó, konyhahasználattal. Česka ul. 64. 8255

Üzlethelyiségek a főtéren örökáron eladók a Rudjes-uccában, jelenleg a következő cégek bérlik: Unger cipész, Krausz divatárus, Živojin vendéglős, Réti rőfös, Bányai bádogos, Deutsch rövidárus, Vainert fodrasz, Auslander mészáros. Bővebbet Földes ruhaüzlet. 7715

KERJEN
Idol **DEDY**
CIPŐKRÉMET!
GYÁRTJA:
Prva Jugoslavenska Kemična Fabrika D. D.
NOVISAD

Állandó kiállitásában veheti minden alkalomra a **legszebb és legolcsóbb ajándékokat**
Kényelmes fizetési feltételek!
Subotica, Aleksandrova 5. (Bárány szálló mellett)

Kötött jumper
igazi gyapjuból, minden szinben 34 din. Divatos mintákkal 62 din. Tekerő bluz vastag, kék gyapjuból 76 din. Divatos mellény 98 din. Előkelő, szép 150 din. Ujdivatu kötöttkabát 220 din.
Szétküldi: 1461
R. Stermecki nagyáruház
Celje No. 27. Slovenija
Árjegyzéket 100 ábrával küldünk mindenkinek ingyen. Szövet, kamgarn és más tőfösáru-mintákat csak 8 napi megtekintésre. Ha az áru nem megfelelő és nincs végnél elvágva, kicserélik vagy a pénzt visszaküldjük. Rendelést 500 dinaron felül bérmentve küldünk.
Kereskedőutazókat felveszünk! Kereskedőknek angro árak!

Növendékek! Kiknek nincs zongorájuk gyakorolhatnak uricsaládnál, esetleg oktatással. Cim a kiadóban. 8542

Lakást kaphat urifiu teljes ellátással. Cim a kiadóban. 8541

75 0
Naponta
friss pörkölthéj
csak
Sugár Manónál
kapható Subotican.

Kiadó bánáti nagyközségben (járási székhely) több évre jóforgalmu fűszerüzlet berendezéssel, nagy lakással, családi okok miatt. Cim a kiadóban. 8230

Barátságos kuglimérkőzést tartok vasárnap délután, melyre ezuton meghivok minden kuglizó urat. Négy nyerő dijazva lesz. I. dij 500, II. 250, III. 150 dinár, IV.. egy pár baromfi. A játék hét fára, minden dobás után állitás, piszkos nem számit. Egy szám ára 25 dinár. 12 dobásból aki legtöbbet üt az nyer. Tisztelettel özv. Jovánovicsné, Tumbász-féle vendéglő, Paja Kujundžića ul. 120. A nyerők neve ki lesz tüntetve a Bácsmegyei Naplóban.

Retortafaszenet és tüzifát ajánl a teslici iparmüvek vaidasági vezérképviselője Hubert Lajos, Novisad. Postafiók 25. 6751

Előnyomdát legujabb rajzokkal legolcsóbban szállit Blejer Márk Senta.

Uj zongorák, pianinok, csakis elsőrendü világmárkák, a leghosszabb lejáratu részletfizetésre kaphatók 10 éves jótállás mellett. Legnagyobb választék az országban. Kaphatók Kain Lajos hangszerkereskedőnél Subotica Városháza. 2942

Tiz lánc föld tanyával Radanovácon haszonbérbe kiadó. Cim a kiadóban.

Két szobából álló irodahelyiség a főutcán azonnal kiadó. Erdeklődni lehet Meteor-film, Sokolska ulica 1. 8430

Felesbérletbe kiadó a majsai szőllők között 17 lánc körüli szántó, homok és kaszáló, szállással együtt. Feltételek megtudhatók Poštanska ul. 11. sz. alatt. 8379

Müfogakat, fogplombákat, részletfizetésre készitek, vidékieknek is: foghuzás fájdalom nélkül. Uj lakásom Subotica, Trumbićeva ul. 2., a gimnáziummal szembeni sarokházamban. Dr. Blum, Női alkalmazottat felveszek. 7814

Nagyenyedi-Kovács gyógyszerész általánosan kedvelt arckenőcse kifogástalan békeminőségben ismét kapható. Postán is utánvéttel azonnal küldünk. Herel drogeria Subotica, Aleksandrova ul. 1. 7005

Mélyen leszállitott árak tulhalmozott raktár miatt. Raglán 650 dinár, öltöny 550, divatnadrág 225, gyermekruha 225, gumiköpeny 350, nőiraglán 600, leányköpeny 350, bőrkabát 975 dinár. Tavalyi összes áruk félárban, mig a készlet tart, kicsinyben és nagyban. Földes Samu ruhaüzlet. — Narod - kávéház mellett. Vidékre utánvéttel. Meg nem felelés esetén a pénzt visszaadom.

Palicson főhelyen 2 szoba konyhával üresen vagy butorozva kiadó azonnal. Cim a kiadóban. 8507

FIFI KÖLNI VIZ
Készíti PINTÉR gyógytár

KISS ZÁLOGINTÉZETE mindenféle értéktárgyakra kölcsönt ad. Zálogból visszamaradt cirka 500 méter sötétszürke finom gyapjuszövet, szállitásra; v. férfi, női raglán és téli kabátnak való. Ékszerek, ruhák, kabátok, fehérnemüek és minden más tárgyak állandóan olcsón eladatnak. Subotica, I. kör, Bogovićeva (Kinizsi) ul. 12. 5697

Elcserélném 4 tonnás tehetautómat »Waffi« gyártmány, 35—40 HP, egy európai jókarban levő kocsiért. Érdeklődni: Báló Antal dohánytőzsdéjében, Bezdán, főutca. 8461

Szálloda és étterem megnyitása. Van szerencsém az igentisztelt közönséget értesiteni, hogy St.-Becsén volt Amerika - vendéglőt szállodának és étteremnek átalakitottam és a legmesszebbmenő igényeknek megfelelően ujonnan berendeztem és okt. 7-én ünnepélyesen megnyitom. — Kérem a közönség szives pártfogását. Bogošič Lajos (Diko).

Butorozott szoba kiadó. Scotus Viator 36. 8463

F. BACHINGER SUBOTICA **Bene Sudarević ul. (Bercsényi u.) 34.**
TEMPLOMARANYOZÓ és OLTÁRÉPITŐ

Faragott facsillárok gyártása Arany, antik és bronz kivitelben.
Képkeret különlegességek gyártása. Modern képkeretezés
Kézimunkák szakszerü keretezése
Feszületek, szent szobrok és aranyozott áruk gyártása

A szerkesztésért felelős dr. FENYVES FERENC Subotica. Nyomatott a kiadótulajdonos Mátrya r.-t.-nél. Felelős kiadó: FENYVES LAJOS Subotica.

Az első este

Elmondja: Rákosi Jenő

A budapesti Népszinház megnyitásának ötvenéves évfordulóját most fogják megünnepelni. Budapesti munkatársunk ebből az alkalomból megszólaltatja Rákosi Jenőt, aki a Népszinház első igazgatója volt.

Pontosan emlékszem erre a nevezetes estére. A nézőtéren csupa notabilitás és a nagy páholyban *Ferenc József* is megjelent nagy kísérettel. Megnyitó előadásul olyan műsort állitottunk össze, amely izelitőt akart adni a szinház munkaprogramjából.

A *Prológust Abrányi* Kornél irta. Emlékszem, hogy drámai formában volt megirva, akciója is volt és az volt a pointje, hogy a Magyar Géniusz legyőzi a német Hanswurschtot. Ezután előadtuk »*A király csókja*« cimü egyfelvonásos aperettet, amelynek szövegét *Berczik* Árpád irta, zenéjét *Huber* Károly (Hubay Jenő édesapja) szerezte. Népszinműből is adtunk kóstolót, részletet *A leánykérő* cimü darabból, amely arról nevezetes, hogy sohasem készült el teljesen.

A müsort azonban egy egyfelvonásos bohózat buktatta meg. Cime: *Jeremiás siralmai.* Szerzője *én* voltam. Arról volt benne szó, hogy egy fiatal orvos nagyon szerelmes egy fiatal lányba, akinek az apját eg yizben részegen szedték fel az uccán. Minthogy akkor kolerajárvány volt (Budapesten is és a darabban is) a részeg emberről azt hitték, hogy kolerás, mire behozzák a szinpadra a kolerás-kosarat és el akarják vinni a részeget. De akkor megjelenik a fiatal orvos, megállapitja, hogy a diagnózis téves, megmenteni az apát a kolerás-kosár borzalmaitól és igy elnyeri imádottja kezét.

Hát bizony, ez nagyon megbukott. A közönség, amely amugy is rettegett a kolerajárvány miatt, megrémült, amikor behozták a szinpadra a kolerás-kosarat és maga a király is megbotránkozásának adott kfejezést.

Érdekes, hogy a próbákon egyikünknek sem jutott eszébe, hogy ilyen kolerás-kosarakkal mégsem lehet operálni a szinpadon. Előadás után aztán odamentem a Népszinházi bizottmány egyik tagjához és igy szóltam hozzá:

— Jó volna lemondani.

Az illető ur azonban megvigasztalt, hogy mindenkit érhet hasonló baleset. Most már én is tudom, hogy *egy szinház első előadása és egy ujság első száma sohasem sikerül.*

Csak néhány napig játszottuk az első müsort, aztán szinrehoztuk *Tóth* Kálmán *Az ördög bibliája* cimü darabját, amely eléggé tetszett. A szinház ekkor elég jól ment.

A Népszinház első rendezője *Lukácsi* Sándor első karmestere *Erkel* Elek, és első primadonnája *Blaha* Lujza volt. Blahánét nem akarták elengedni a Nemzetitől és csa khosszas tárgyalások után sikerült vele megkötni a szerződést. A partnere, *Tamási* pedig csak esztendő mulva jött át a Népszinházhoz. Különböző befolyások érvényesültek már akkor is. Emlékszem *Szigligeti* Ede tervére, aki azt proponálta, hogy a Nemzeti Szinházból az operát és a népszinművet át kell vinni a Népszinházba ez a terv persze ebben a formájában nem valósult meg.

A Népszinház első szinészeinek nevét akarom még felemliteni. *Sziklay* Emilia és *Darvay* Karolina voltak a főénekesnők, *Solymossy* Elek volt a fökomikusunk és a társulatnak több ilyen jeles tagja volt. Mint külön érdekességet emlitem fel, hogy már az első hetekben szinrehoztuk *Moliére* Képzelt betegét, amelynek igen nagy sikere volt. Müsorunk általában igen változatos volt és felölelte a legkülönbözőbb zsánereket. Minden évben látványos darabot is játszottunk. Az *Utazás a föld körül 80 nap alatt*, aztán *Utazás a holdba, Sztrogov Mihály utazása* igen nagy sikerrel kerültek szinre.

Az első évben már *Offenbach* is szinrekerült. Bemutattuk a *Dunanan apó* cimü operettet, amelynek nagy sikere volt, pedig akkor Offenbach nem igen volt divatban és helyét *Lecocgu* foglalta el. Ez utóbbitól az *Angot asszony lánya, A kis herceg,* a *Kisasszony leleségem* szerepelt a müsorunkon. Az akkor oly népszerü *Audrantól* az *Üdvöske* cimü operettet játszottuk. A franciákat aztán felváltották a bécsiek. De én a bécsiektől semmit sem adtam elő, mert ők a budapesti német szinháznak adták az elsőséget, mire bojkottáltam őket. Csak 3—4 év multán tört meg a jég, amikor szinrekerült a Népszinházban az első bécsi operett: *A kapitány kisasszony.*

Ezek a legrégibb népszinházi emlékeim.

Idegenek Velencében

Irta: BAEDEKER

Nagyon szerettem Riedl Frigyesnek, a nagy tanárnak és kitünő irónak bájos kis könyvét, a »Magyarok Rómában« cimüt. Minek tagadjam? — a jelentékeny valörjén kivül azért is, mert velem is rokonszenvvel foglalkozik benne, s mint irja, az én római tárcaleveleimnek (a »Római Mozaik«-nak) olvasása adta neki a könyv megirásához az impulzust. Azt mondja az illusztris szerző: »El-elgondolkozom, amint leteszem ezeket a tárcaleveleket. Honnan van ez az igézet, amely az elhanyagolt városban rejlik? Honnan van az, hogy Róma örök tárgya az utirajzoknak? Miért vésette egy jeles magyar ember, aki egy római templomban van eltemetve, e szavakat sirjára: Róma mindnyájunk hazája! Honnan van-e városnak, amelynél nagyobb és szebb környékü város Olaszországban is található, honnan van vonzóereje még ma is, ahol nem első világváros, mint London, nem vezető szellemi fényforrás, mint Páris? Mi magyarázza e nagy mágneshegy vonzását, amely lelkünk minden nemes ércét ellenállhatatlan erővel magához huzza?«

Efféle kérdéseket vetek föl magamban én is, amikor azt látom és olvasom, hogy tudósok, művészek, költők, rajutazók, nászutasok, Bildungsphilisterek, müveltek és félmüveltek, nők, férfiak, ifjak, öregek évszázadok óta állandóan, s ma nem kevésbbé, mint a multban, talán még nagyobb számban és nem kisebb lelkesedéssel zarándokolnak Velencébe, mint mások (és néha ugyanazok) az örök városba. Mi vonzza őket a tenger Rómájába? Mi az, ami vágyat olt beléjük, hogy ezt a vizre épült közületet fölkeressék s ott hosszabb-rövidebb időre sátrat üssenek?

Ez is egy *mágneshegy*, s a vonzása messzire terjed. S a fölvetett kérdésekre nem felelhetek egyébbel, mint ezzel a szóval: *romantika.* Rómába a *történet* szelleme csábitja az idegent, Velencébe a *regényességé,* amely a sajátságos város multját rémessé tette s a jelenét érdekessé varázsolja. Tudattalanul ennek a hatása alatt árasztja el annyi idegen a lagunák városát. S ez fejti meg azt a különös szeretetet is, amellyel a kiválasztottak, a nemesebb kulturájuak, s különösen az irók és művészek imádják Velencét, akik a naplóiknak a legszebb lapjait szentelték neki s ma is »hazamennek«, ha Velencébe indulnak, mert otthon érzik magukat benne.

Néhány cikket szándékozom irni kiváló szellemeknek veneziai tartózkodásáról s a benyomásról, amelyet rájuk ez a tündérváros tett. Itt következik az első. Ha az olvasó nem unja majd nagyon, akkor folytatása is lesz.

*

Kevés hely, talán egy se, babonázza meg annyira az utazót, mint Velence. Ha nem lenne egyebe, mint a nagy kanális, már akkor is olyan érdekesség volna, amelyhez foghatóval egyetlen város se dicsekedhet. De ahogy elébünk fényeskedik a sokféle attrakcióival, száz meg száz különösségével, szük utcácskáival (amelyeknek tótágast álló meredek falai azzal fenyegetnek, hogy egymásra puffannak), keskeny oldalcsatornáival, négy-ötszáz kőhidjával, müemlékeinek nagy számával, a regényes történetével — amelynél kalandosabb regényt Jókai csak ugy tudott volna irni, ha Hugo-val, Dumas-val, Sue-vel és még egy sereg elbeszélővel szövetkezik hozzá —, a márványpalotáival s az utikönyvekben megcsillagozott egyéb szépségeivel, szédületbe ejti s varázslatban tartja a látogatóját. Mert ez a város a »nil admirari« egyenes cáfolata. Fényes cáfolat márványból, amelybe Sansovino, a gráciáknak az épitőmestere, lehelte a lelket.

Ilyen elbüvölő hatása volt Velencének az első modern emberre, *Petrarcara*, akit pedig nem messziről, csak a szomszéd vármegyéből, Arqua-ból vonzott ide szerelmes szivének a romantikus szeretete. Majdnem oly szerelmes lett e városba, mint Laura urhölgybe, amit a végrendelete is bizonyit, amelyyel becses könyvtárát a köztársaságnak hagyományozta. Ennek a háromnégyszáz kéziratnak épitette aztán Sansovino a Piazetta gyönyörü reneszánsz-ékszerét, a *Libreria*-t, amelyben kényelmesen elfér két millió könyv is, s már van is benne közel félmillió. Legértékesebb persze köztük a Petrarca hagyatéka, csupa nagy ritkaság, s annak a bizonyitéka, hogy a szerelem nagy költője nemcsak asszonyba tudott szerelmes lenni, de a világ legszerelmesebb városába is.

Napoleonnak, ennek a nagy ország- és városgyüjtőnek is kedvenc objektuma volt a csődbejutott reszpublika fővárosa, amelyet hóditott tartományainak és *citta artistica*-inak a képzeleti vitrinjében a legláthatóbb ponton, a legelőnyösebb helyen állitott ki. Velencének a szépitésével, a karbantartásával és a csiszolásával sokat és szivesen foglalkozott ez a maga müfajában oly jeles poéta. Különösen a San Marco gyönyörüséges terét kedvelte, amely szerinte egy szalón, s »egyedül méltó menyezete maga a csillagos égbolt.« Bizony költöibb mondás, mint a Sannazar hires hatsoros verse *de mirabile urbe Venetiis*, amelyért a pazar köztársaság olyan gazdag tiszteletdijat szavazott meg a középszerü poétának, aminőt isten kegyelméből való igazándi költő sose kapott, — hatszáz aranyat. Száz csillogó-villogó velencei zecchino-t minden sorért! (Ilyen *honóráriumot* kívánok minden nagy költőnek.) Erről az előkelő idegenről — tudniillik Napoleonról — azt is beszélik, hogy föllovagolt a Márkus-templom harangos tornyába, a Bartolomeo Bon karcsu Campanilejére. Ez persze csak mese, egyike azoknak az érdekes elképzeléseknek, amelyektől hemzseg az a romantikus legendasorozat, amelyet velencei históriának hivnak. (Nincs az a mesegyüjtemény, amely vetélkedhet ezzel.) Erre a magaslatra föllovagolt egyszer egy francia uralkodó — állitólag IV. Henrik, s lehet, hogy ez se —, ami elég ok volt arra, hogy a korzikai *ne* csinálja meg e bravurt. Napoleon tudvalevőleg semmiben se utánozta a francia királyokat. S amikor a trónjukra ült, még a cimüket se fogadta el, — egyszerüen és szerényen (az igazi nagyság mindig szerény) csak császárnak tituláltatta magát.

Egy másik nagy idegenre, Goethe-re is elementáris hatással volt a hódok e köztársasága, a *Biberrepublik*, amint ez az előkelő utazó a venéták csodálatos közületét elkeresztelte: »Tehát Velence nem puszta szó, nem üres név többé!« — kiáltott föl a bámulattól és örömtől szinte mámoros költő, amikor először pillantotta meg e márványból épült mesét, s azok a lapok, amelyeket a város leirásának s ott átérzett hangulatainak szentel, az ő méltán hires és ma is haszonnal olvasható *Italienische Reise*-jének talán a legszebbjei. Seholse engedte át magát annyira a gondtalanság boldog érzetének mint ama tizenhat nap alatt, amelyeket az ögyelgés, ácsorgás és bandukolás e klasszikus földién töltött, s velencei epigrammáinak szép könyvecskéjét is e pajkos versikével inditotta utnak:

Wie man Geld und Zeit verthan,
Zeigt das Büchlein lustig an.

A velencei Goethe egészen más, mint a római Goethe, — legkevesebb tiz esztendővel fiatalabb.

S ezt a derültséget és ifjuságot varázsolta Velence mindazokra, akik beletudták élni magukat e város és lakóinak vidám életvitelébe. Hiszen még ma is ifjabban és boldogabban jönnek onnan vissza, akik tagjaikat a tenger vizében, s szellemüket a velencei müvészet *Jungbrunnen*-jában fürösztik meg.

Mindazok a nevezetes utazók, akik abban az időben látogatták e várost, amikor még nem volt könnyü dolog bejárni a világot (mert a vizum-mizériák éppen ugy megvoltak, mint mostan, de gyorsvonatok és automobilok helyett póstakocsik, *Doppelschnellschrauben-Dampfer*-ek helyett pedig lassu vitorlások »röpitették« a turistát Itáliába), mindazok a legnagyobb elragadtatás lelkes szavaival nyilatkoznak az »egyetlen« városról, amelybe ellenállhatatlanul vágyódtak, s ahonnan nagyon nehezen, sokszor könnyező szemmel tudtak csak megválni. Akkoriban ritka pasas volt az, aki külföldi létére egyszernél többször jutott el Velencébe, — igy hát aki otthagyta, örökre bucsuzott tőle, nem ugy, mint ma, amikor a Hotel Danieli, meg az Albergo Luna vendégei azzal bucsuznak a szálló személyzetétől: a viszontlátásra. Mert ha kedvük és pénzük van, akkor teremhetnek ott uiból, amikor akarnak.

Chesterfield, a nagy világfi és pompás levéliró is imádta Venezia-t, mint a honfitársai általában (tudvalevőleg az angolok a legszenvedélyesebb Velence-rajongók), s nagy kár, hogy nem ir részletesebben róla. De hát e praktikus szemü és szellemü embert még se érdekelte annyira a romantikus város misztikus érdekessége, hogy könyvet irjon róla, pedig az — ha megszerkeszti — alighanem sokkal szellemesebb lett volna, mint a Mister Howells másülönben szintén derék müve, a *Venetian Life*, a Tauchnitz-kollekció egyik legnépszerübb kötete, amely az angol velencejáóknak valóságos vademecum-ja lett. Egy másik nagy irónak a velencekönyve is megiratlan maradt, de egészen más okból. A *Perzsa Levelek* szatirikus szerzője nagyszerüen találta föl itt magát (a saját kifejezése szerint: »mint hal a vizben«), — mindaddig, amig csak egy jóakarója nem figyelmeztette, hogy a tizek félelmes tanácsa elfogatási parancsot adott ki ellene és utasitást, hogy az iratait kobozzák el. Akkoriban a letartóztatás itt egyet jelentett az elitéltetéssel, az iratok elkobzása pedig azoknak megsemmisitésével. Montesquieu tehát gyorsan kereket oldott — az *akkori* Velencéből futni nem volt szégyen — s a jegyzeteit, amelyeket az érdekes állam alkotmányáról s a nem kevésbbé érdekes város szépségeiről papirra vetett, tüzbe dobta. A könyvet, amelyet a Perzsa Levelek szerzőjie ez incidens nélkül kiadott volna Velen-

céről, még most is fájón nélkülözöm, s ha megjelent volna, nem sajnálnám érte Calmann Lévy-től vagy Charpentier-től a hat frank hetvenöt centimes-et, amibe kerülne.

Nagy kár az is, hogy Rousseau, aki másfél évig élt itt mint Franciaország velencei követének, Montégu urnak a titkára, alig irt valamit a dogék városáról. Vallomásaiban (II. rész. 7. könyv) szóvá teszi ugyan itteni tartózkodását, de a máskülönben elég bőbeszédü irónak nincs mondanivalója a benyomásról, amelyet a város gyakorolt rá. Pedig érdekes volna olvasni, hogy ez a forradalmi iró, aki divatba hozta a természetet és megindította annak szentimentális imádatát, mit és mint érzett, amikor e sajátságos müvárosban lakott, amelyben a természet állandó oppoziciót folytat az épitőmesterrel szemben s mindent megtesz, hogy annak munkáját megnehezitse. Jean Jaques bizony az énségének tőle megszokott kultuszával itt is csak a maga, mindenesetre érdekes és jelentékeny és Jules Lemaitre szerint már akkor is bolondos személyével foglalkozik. E halhatatlan emlékiratokban semmit se ir az egyetlen város bájairól s az ottani élet különlegességeiről, s megelégszik annak a fontos ténynek a leszögezésével, hogy Franciaország követe egy minden tehetség nélkül szüköködő szürke, kis figura, amely sajnálatos ténykörülményt csak az teszi elviselhetővé, hogy a titkára szerencsére egy igen-nagyon talentumos férfiu. E megállapitáson tul aztán megörökiti néhány kalandját, amelyek tarkitották a napjai egyformaságát, egy pár stiklijét, amiket elkövetett, az ebédeket, amelyeket végigevett, — csupa nem jellemző és nem reprezentativ dolog, ami megeshetett volna bárhol a széles világon, de Veneziáról, a bübáj e kővárosáról, a regényesség és művészieség e halhatatlan márványmonumentumáról mélységesen hallgat. Ellenben ösmert őszinteségével, amely néha közel járt a cinizmushoz és az amorálls életfelfogáshoz, az életrajzának olyan részletéről is beszámol, amelyet mindenki más még önmaga előtt is eltitkolna, ha lehetne és elfelejteni iparkodna. Velencében akkor nagy és jelentős szerepet játszottak a courtisane-ok, s a társadalmi osztály, amelyhez tartoztak, nem volt épp utolsó. E »hölgyek« kevésbbé restellték a horizontális foglalkozásukat, mint a mostaniak, s azt nemcsak mesterségnek, de hivatásnak is tekintették. Hogy Rousseau nem tagadja le, hogy társaságban találkozott s hogy négyszemközt érintkezett e kellemes nőkkel, azon nincs mit csodálkozni. Fegyelmezettebb tollak is bizonyos tisztelettel irtak róluk annak idejében s elismerték, hogy nem épen elegáns mesterségüket bámulatos eleganciával üzik. De ahogy az *Émile* meg a *Társadalmi Szerződés* szerzője egy *cortigiana*-val való esetét leirja, az még a rousseau-i őszinteségnek is hatalmas tulzása. A saját följegyzése szerint egy ily szépséges leány, akivel szemben a szerelmi kettős forró perceiben nem tudott kellő sikert elérni, ezt a lehangoló tanácsot adta neki: *Zanetto, lascia le donne e studia la matematica!* (Jean Jaques, hagyd te a nőket és tanuld a matematikát!) Nincs még egy iró, és nincs még egy ember, aki egy ehhez hasonló »kaland«-ját leirná olyan nyelven, amelyet közel százmillió ember megért. Ez a különös mentalitásu férfiu szivesebben közölte az olvasóival e ránézve éppen nem dicsőséges esetet, mint azt, hogy mily szenzációkat ébresztett benne a tenger Rómájának különleges élete és csodás művészete.

Szerencsére mások kifejezést adtak az elragadtatásuknak, amelyet bennük Velence és a velenceiek keltettek.

DRÓTKÖTELEKET
szigetelt és csupasz rézhuzalokat, izzólámpazsinórokat, antenadrótokat, ólomkábeleket elsőrendü minőségben, jutányos áron szállit a **Novisadi Kábelgyár** (Račnička ul. 2)
Telefon 121 443

TERE-FERE

Tessék friss anyatejl Uj és teljesen meglepő ipar: az anyatej ipar.

Hoober, amerikai doktor mjután a különböző anyák tejeit gondosan megvizsgálta s látta, hogy egyik anyának rendkivül sok teje van, mellyel két, sőt három csecsemőt is táplálhatna, a másik anyának egyáltalán nincs teje, a kérdést azzal vélte megoldani, hogy a tejet, melyet a természet nem egyenlően oszt el, maga a tudomány osztja el igazságosan.

Az amerikai orvos eszméje megvalósult az ujitásokhoz annyira hozzászokott hazájában. Amint a *Newyork Magazine* irja, a fölfedezés nyomán orvosi felügyelet alatt jóléti intézet alakult, mely ezt az emberies eszmét a legapróbb részletekig kidolgozta és testté váltotta.

Azok az anyák, kiknek orvosaik véleménye szerint bőséges tejük van, jelentkeznek ebben az intézetben. Egy elmés villamosmüszerrel azonnal kiszivják mellükből a tejet, melyet palackokba zárnak aztán lepecsételnek. Akik gazdagok, ajándékul adják anyatejüket a szegény gyermekeknek, szegény anyák megfizettetik tejüket.

Ez a tej a csecsemőknek jut, kiknek az anyja nem adhat elegendő tejet. A vagyonos osztályok nagyon drága pénzen vásárolják a természet e nedüjét, ugy a fizetett összegből az intézet a szegény anyák gyermekeit is elláthatja, ingyen. Beszélnek egy tenyeres-talpas, tagbaszakadt parasztnőről, ki tejével már rengeteg dollárt szerzett.

A palackolt anyatej kizárólag orvosi rendeletre szolgálható ki. Dupla habbal, föllel, vagy kávéval vegyitve nem kapható

*

Hogy él a mai orosz iró? Vörös Ooroszország kezdettől fogva fontosnak tartotta, hogy szinleg gyámolitsa az irodalmat és külföldön hirt verjen az ottani irók boldogulásáról, az irodalom eldorádói fejlődéséről. Annak idején *Lunacsarszki* népbiztos buzgólkodott ezen a téren, irodalmi vonatokat indittatott el, melyeknek fölvirágozott kocsijaikban irók ültek, kiknek azonban csak az volt a kötelességük, hogy a kommunizmus mellett prédikáljanak.

A *Mercure de Franceban* most egy terjedelmes elfogulatlannak látszó cikkben az orosz állapotok alapos ismerője J. W. *Bienstock* föltárja, hogy virágzik a szabadnak hirdetett Oroszországban az irodalom. A propaganda csak arra szolgál, hogy elvakitsa az idegeneket. Goethe azt mondotta, hogy aki meg akarja érteni a költőket, annak a költők hazájába kell menni. Aki meg akarja tudni, hogy ebben a pillanatban mi az irodalom és müvészet helyzete Oroszországban ,annak Oroszországba kell mennie, meg kell kérdeznie az ottani irókat és müvészeket. Ha pedig nem tud eljutni oda, akkor a bolseviki ujságok is fölvilágosithatják őt erről, a cenzura minden szigora ellenére, elegendő elolvasni pár hirlapot, hogy számot adhassunk a mai orosz irók és müvészek helyzetéről.

Veressajev, egy régóta müködő, nálunk is ismert iró, ki az Orvos naplóját irta, Oroszországban rekedt s anélkül, hogy politikailag szint vallott volna, tovább dolgozik. Most a *Právdában* cikksorozatot ir a Szovjetköztársaság irőinak helyzetéről.

— A müvészet munkásait — mondja Veressajev — gazdasági szempontból szabadfoglalkozást üző emberek osztályába helyezték s mint ilyeneket teljesen máskép kezelik mint a testi munkásokat, vagy a szovjet hivatalnokokat. Egy hivatalnok például, ki havonta 50 rubelt keres 50 kopeket fizet lakása minden két métere után. Ellenben az iró, ki ugyancsak 50 rubelt keres havonta, már 2 rubelt tartozik fizetni ugyanazért a lakásrészért. Egy állami hivatalnok, ki havonta 150 rubelt kap, minden évnegyedben 15 rubel adót tartozik fizetni. Az iró ugyanezen jövedelem után 45 rubelt és 25 kopeket fizet, aztán progressziv adóként 29 rubelt, összesen 71 rubelt és 25 kopeket. Nyilvánvaló — jegyzi meg az iró — hogy a müvészi munkást sokkal kevesebbre értékelik, mint egy bankhivatalnok, vagy egy villamoskalauz munkáját.

*

Mata-Hari a fátyolatlan táncosnő. Évek óta Párisban él már Gomnez *Carillo* spanyol iró, aki a francia földben egészen meggyökeresedett, nemcsak franciául ir, de forog az ottani társaságokban is, állandóan beszélnek párbajairól, szerelmi kalandjairól. Annak idején elvált egy perui gróf leányától, egy kabaré énekesnőt vett nőül. Háboru alatt pedig nagy port vert föl Mata-Hari-val egy hollandi ballerinával való regénye, ki tragikus véget ért; a franciák a vincendensi lövészárokban kémkedés gyanuja miatt agyonlőtték.

Most a párisi lapok szellőztetik ezt az ügyet. Azt állitják, hogy a ballerina teljesen ártatlan volt, a haditörvényszék ártatlanul itélte halálra. Támadják a spanyol irót azon a cimen, hogy ő jelentette föl kedvesét tulbuzgalomból, hogy a szövetségesek iránt való hüségét bebizonyitsa. Szem és fültanuk jelentkeznek, kik szerint a fátyoltalan táncosnő egyáltalán nem törődött a háboruval, kegyét bőkezüen osztogatta mindenkinek, anélkül, hogy az egyenruhára nézne. Madridban, igaz, szóba állt német tisztekkel is, de elfogadta egy volt francia miniszter és egy francia táblornok barátságát is.

Mi az igazság ebben az ügyben, mely annyi szóbeszédre ad alkalmat? Gonnez Carillo, a ballerina barátja nem nyilatkozik. Annál hangosabbak egyéb volt tisztelői. Hangsulyozzák, hogy a táncosnő tájékozatlan volt politikában, mindig csak a müvészetről és szellemről beszélt, mint hajdan Aspasia. Ártatlanságáról maga a védője is annyira meg volt győződve, oly tüzzel és lélekkel mondotta el védőbeszédét, hogy a haditörvényszék előtt sirva fakadt. Maga Mata-Hari pedig szótlanul, fanyar mosollyal ment a halál elé egy őszi reggelen, mint a mártirok. Nem bizonyiték-e ez ártatlan volta mellett?

A pör ujrafölvételét egyre többen sürgetik. Egy második Dreyfus-ügy van készülőben.

*

Dosztojevszkij uj életrajza. A szovjetkormány irattárában sok kötetre menő Dosztojevszkij-kéziratot találtak, mely a nagy iró életét uj világitásban mutatja be. Különösen becses az az életrajz, melyet maga Dosztojevszkij vetett papirra. Egyik részlete igy hangzik:

—Én, Fedor Mihajlovics Dosztojevszkij egy orvosi családban jöttem a világra, Burokban születtem, ami öreg emberek véleménye szerint szerencsét jelent, de én csak hányódtam-vetődtem, szenvedtem. Ezt csak ugy mellékesen. Édesapám, ki nagyon tanult orvos volt, nem látta meg, hogy kisgyermekkoromtól kezdve ideges voltam s mikor észrevette ezt, már későn volt: nem gyógyithatott meg, egész életemre nyomorék maradtam. Emlékezne-e *Wortsworth*-nak az angol költő a költeményére: Heten vagyunk, uram, heten! Hát a kis kétszobás lakásban, melyet orvos apám birt a kórházban, szintén hét gyermek volt. Apám szenvedélyesen élt hivatásának: de minket sem felejtett el, gyermekeinek szentelte minden szabadidejét. Kor szerint én voltam a második. Eleven voltam, tudnivágyó, makacsul kivánesi, szóval kiálhatatlan és tehetséges . Három éves koromban bonyolult, rettenetes és furcsa meséket kezdtem kitalálni. Megőriztem őket emlékezetemben és később bizonyos tekintetben föl is használtam munkáimhoz.

Megemliti azután, hogy a csermáki kollégiumba adták Mihály bátyjával együtt. Éjjel-nappal olvasott s tizenhárom éves korában azt képzelte, hogy mindent tud. Erre nagyon büszke volt.

Életrajzának egyik legmeginditóbb mozzanata az, amelyet a Raszkolnikov keletkezéséről beszél el.

Egy napon bement egy csapszékbe, ott megismerkedett egy leánnyal, kit nagyon szánandónak, rokonszenvesnek látott. Pénzt adott neki, megkérve őt arra, hogy mesélje el élete történetét. Ekkor fogamzott meg benne a Raszkolnikov alapgondolata.

Dosztojevszkij magát vádolva hozzá teszi:

— Ekkor is csak a nyereségvágy hajszolt . . .

*

Él a gyémánt! William és Lawrence *Bragg* — apa és fiu — mindketten hirneves tudósok a fizikai vegytan terén. Most egy olyan jelenségre vetettek fényt, mely eddigelé pusztán elméleti volt; bebizonyitották, hogy a holt anyag is él. Szóval az az anyag, melyet mi holtnak nevezünk, csak gyarló érzékeink számára holt. Az életét érzékeinkkel nem vagyunk képesek észrevenni.

A két angol tudós a gyémánttal kisérletezett és sikerült ellesnie titkát. A gyémánt szerkezete kizárólag eleven szénatomokból áll s e szénatomok részarányos elhelyezése okozza a gyémánt jellegzetes villogását, tündökését. Ez a fény a gyémánt lélekzésének, életének tekinthető.

A érdekes felfedezés során a tudósok kiszámitották, hogy az elektronok másodpercenkint 2200 kilométer sebességgel forognak, eszeveszett rohanásukban s ez a mozgás teljesen azonos a csillagoknak maguk, vagy a nap körül való forgásával.

Elménk ugyan egyáltalán nem képes megérteni ezt a mozgást, ezt a sebességet, de bármennyire is csodálatos, nyilvánvaló, hogy a holt anyag él, akár csak mi, a világ mindenség rejtélyes, eddig kifürkészhetetlen életét éli, melynek megnyilatkozása már elérkezett az emberi tudás, megfigyelés határaihoz.

*

Probaházasság Szovjet-Oroszországban. Sokat beszéltek azokról a cifrafurcsa ujitásokról, melyet Szovjet-Orozországban létesitettek társadalmi terén, különösen a házasságok tekintetében.

Tudvalevő, hogy ott menyasszony, vőlegény nem fogad örök hüséget. Csak »időleges« hüséget, bizonyos évekre. A próbaházasság ötlete számos kabaréirót ihletett meg, ki mulatságos jelenetekben vetiti elénk az uj erkölcsöket.

De a témáról a *Pravda* komolyan cikkezik:

— Tudjuk, — irja — hogy a házasságokban, különösen hogy ha fiatalok a házasfelek, szükséges, hogy a férj és feleség kölcsönösen kiismerje egymás vérmérsékletét, izlését, jellemét, mielőtt végkép egymáshoz láncolná magát. Ezáltal elejét vesszük a boldogtalan házasságoknak. Az uj intézmény a vidéken nagyon szives fogadtatásra talált. Az ujság közli is a házasság formuláját, mely szóról-szóra igy szól:

— Én X. elvtárs kötelezem magamat, hogy Y. elvtársnővel házasságot kötök — három évre. Én Y. elvtársnő kötelezem magam, hogy X. elvárs urnak felesége leszek — három évre.

E szerint szerződésről van szó, mely lejár, három év mulva. Utána a szerződő felek nem tekinthetők házastársaknak. Ha óhajtják, tovább folytathatják a házasságot, ha nem, elválhatnak, anélkül, hogy a törvényhez fordulnának. Viszont jogukban áll másodszor, harmadszor, tizedszer is házasságot kötni, mindaddig, mig meg nem találják az igazi férjet, vagy feleséget.

Társasjátéknak eléggé mulatságos.

Pásztorok

Irta: Karinthy Frigyes

Hajnali szél seperni kezdte a tavaszt — a száguldó szán ekhója belapult. A gárdisták, ketten, lemaradtak, de a lengyel paraszt, a bakon meg se fordult utánuk — egykedvüen csettingetett tovább a lovaknak.

— Hé! Ki ne forduljunk!

— Ne félj, bátyuska.

Didergő kábulatán át — láza is volt, ugy látszik, a kétnapos vágtatásból — az utas fülét mégis megütötte ez a szokatlan megszólitás. Kedélyének sötét borjujából pillanatnyi enyhülést olvasztott ki a furcsa szó — majdnem elmosolyodott. Lám, a bozontos medve azt se tudja, kit visz... A gárdisták talán szándékosan nem szóltak neki... Azt se tudja, kit visz... Nézne, ha tudná... Hogy kit...

Hogy kit? ... Hát kit?!...

A szán nagyot zökkent, megint összeszoritotta szivét a rettenetes szégyen és fájdalom. Ugyan hát kit?... Hát ki ő?... És ha tudná?!...

Olyan váratlan volt a roham, majdnem elbőgte magát. Csunyán káromkodott, hogy visszatartsa a könnyeit; de a bánat és szégyen kőkemény kérge már felolvadt, nem állt össze megint; csurogni, áradni, ömleni akart, — közlekedni, akárhová, elönteni akárkit.

— Nem fázol, öreg?

— Nem én, bátyuska. Hát te?

Az utas mosolygott...

— Nem kérdeznél öreg, ha tudnád, ki vagyok.

— Tudom én, bátyuska.

— Ugyan!... No, ki vele!

— A francia császár, bátyuska.

A császár meghökkent. No lám... akkor talán... ez a jóindulatu elfogulatlanság... ez talán már ennek az uj valakinek — szól... akit mindketten először ismertek meg benne... a legyőzöttnek... akinek nevére nem mered el a szem, nem esik le a száj... akinek nevét ugy ki lehet ejteni, közönnyel, mint akárkiét, mindenkiét, ama milliókét, akiknek neve annyi csak, mint egy szám: megjelölésre szolgál, hogy össze ne tévesszék a többi egyformával.

Hideg veriték ütötte ki a homlokát, a lába ólmosáan elnehezedett... megint azt érezte, amit akkor, Egyiptomban... meghalni! meghalni!... de akkor megfordult minden... megfordulhat-e még?

Megfordulhat-e?

Az ágoskodó dac most egész erejével a lengyel paraszt ellen fordult... A neve, hagyján... de a rangja... ez talán mégse közönséges megjelölése valami foglalkozásnak... mint szabó, vagy böllér... és eszébe jutott az üzenet, amit tegnap inditott utnak: »A nagy ármádia elveszett, de a császár egészséges«.

Szinte felvillanyozódott. Ostoba medve valami eldugott faluból — mit tudja ez, mi történt? De lehetne benne annyi becsület...

Már ne mgondolkodott, már beszélt. Igy mégis közelebb volt ahhoz az állapothoz, amiben eddig biztonságban érezte magát: a cselekedethez.

— Aztán tudod-e, mi az, hogy császár?

A paraszt bólint.

— Hát. Főbiró. Katonapásztor.

Katonapásztor? Egy pillanatra elhallgatott annyira meglepte a szó. Most már a paraszt folytatta, nagyokat csittingtatva ostorával.

— Tudom én. Nem kocsisember vagyok bátyuska, magam se. Birkapásztor.

Eh, hisz ez hülye! Mit akar azzal a pásztorsággal? Lehet vagy száz szó a fejében, ugylátszik, — kevés a sok dologhoz, ami van a világon: Tizféle fogalomra használ egyet. Atyáskodó érzés fogta el, mint mostanában már gyakran (igen, akkor is, Moszkva előtt, mikor a világbékéről beszélt!) — mesélhetnékje támadt, mint mikor az ember gyereknek mond el világraszóló valóságot, hozzá idomulva, népmese nyelvre forditva le, hogy megértse.

— Tudod-e mi az, hogy légió? Százezer fegyveres, csupa szép szál legény. Kilenc légió... gondold el... akora vonalon szétosztva, mint az ország határ... szétteregetve... Igy vonulnak a hómező felé...

A paraszt bólogatott.

— Hát. Tudom én. Az egész falu birkájával nekem volt számadásom. Hogy jó legelőt találjak, két kutyával. Ősszel karámba terelni.

A császár már nem figyelt. Türelmetlenül várta, hogy folytathassa.

— Az oroszok sehol se mutatkoznak. Nem mernek megütközni. Átadom a szárnyakat a két főparancsnoknak, magam maradok a középen. Ilyen még nem volt — akkora vonalon nyomulni előre — ezt még nem próbálták. A tüzérség hátvéd — ez is ujitás. Lemángoroljuk, ami utunkba akad. Borodinó felől ellenállást jeleznek...

— Az a. Sertéscsordát kellett áthajtani. Őrködni éjjel-nappal, ezt tessék elgondolni. A szomszéd faluból át ne lopakodjanak a marhatolvajok — az én számadásom! Nem is volt abba hiba! Tudom én.

— Ellenállás?!... lemángoroljuk... Két oldalt begörbitem a vonalat — átkarolni!... A hidon megtorpan a derékhad... nagy kavarodás... Győzelem!... De hát ki bir a hideggel?!... Ekkora ország... Gondold el: három héten át semmi utánpótlás... a sátrak lemaradtak... nem vertek meg sehol, gyáván visszahuzódtak mindenütt... delhát a scorbut... az éhség.. az égő városok...

— Ugy, ugy. Elszámoltam én az istennek és — egy sem hiányzott, elevenből! Ott fekszenek a dögök — tessék megszámolni! Annyi, mint elevenből — tán bizony én csináltam a dögvészt?!... Bár pusztultam volna velük — dehát ember nem kapja meg, csak a marha... mégis elcsapnak, tiszta sor.

A hadvezér megbukik — mit szól ehhez a császár? Ez kérlek, politika... tulajdonképpen semmi közöm hozzá... végre mégis csak két különböző dolog, ugy-e... államfő és hadvezér... vagyok annyi államfőnek is, mint hadvezérnek... Ha a hadvezér megbukik... megmarad az államfő... A hadvezér az államfőé... Mondhatom saját magamnak... csak én csaphatom el magamat... és a hatalom... a hatalom az enyém...

— Az a. Izentem is a faluba: már most ne rajtam keressék. Buta vagyok a tanácsban — jövőre mi lesz, ha engem elcsapnak? Igy van ez, tudom én... nem másképp...

A két pásztor már régen nem figyelt egymásra.

Magyar terv Szerbia és Bosznia egyesitésére

Mijatovics Csedomir volt szerb külügyminiszter találkozása 1869-ben id. Andrássy Gyula gróf magyar miniszterelnökkel

A jugoszláv sajtóban az elmult hónapokban nagyon érdekes történelmi vita folyt le. A vita tárgya az a titkos konvenció volt, amelyet Szerbia kötött 1880-ban az osztrák-magyar monarchiával. A jugoszláv sajtó nagy vehemenciával támadta az akkori szerződés aláiróit és szégyenteljesnek mondotta, hogy szerb államférfi ilyen szerződést megköthetett, amellyel csak akadályozta a délszlávok politikai álmainak a megvalósulását. A nagy vitába most beleszólt a régi időknek még élő tanuja, *Mijatovics* Csedomir, volt szerb külügyminiszter, aki kijelentette, hogy *vállalja az 1880-as esztendő konvencióját az osztrák-magyar monarchiával*, de nem vállalja azokat az inszinuációkat, amelyeket a szerződés szövegének nem pontos közlése folytán neki imputálnak a jugoszláv publicisták.

Mijatovics Csedomir az elmult napokban cikket irt a beogradi Politikában, ahol ismerteti a titkos szerződés lényegét, amelyet, valamint magyar szimpátiáit egy nagyon édekes reminiszcenciával erősit meg. Elmondja a 83 éves vak államférfi, hogy gróf Andrássy Gyulával volt az 1869-es esztendőben a budai miniszterelnökségi palotában találkozása, amelyen Andrássy Gyula *hajlandónak mutatkozott arra, hogy Bosniának Szerbiával való egyesülését nem fogja megakadályozni, sőt igéretet is tett arra, hogy ezt minden erővel előmozditani fogja.*

Mijatovics Csedomir a titkos konvenciót a napredak, a haladó kormány nevében, mint külügyminiszter irta alá. Aláirta azt a szerződést *Pirocsanin* akkori miniszterelnök is, de megerősitette aláirásával ezt az okmányt Milán fejedelem is. A szerződés megkötéséről tudott *Garasanin*, a hires szerb államférfi is, akikről — mint Mijatovics mondja — nem tételezhető fel, hogy hazájukat megszégyenitő helyzetbe akarták volna hozni, sőt, hogy direkt Szerbia érdekei ellen kötöttek volna szerződést. Ennek a sokat vitatott konvenciónak a következő volt a lényege:

»Szerbia ha más államokkal szerződést köt, arról köteles a monarchiát is értesiteni.«

A jugoszláv publicisztika támadása pedig arra volt beállitva, hogy a fenti ponton kivül a konvenció azt is magába foglalta volna, hogy *más államokkal szerződések csakis a monarchia engedélyével köthetők.* Ennek a pontnak a létezését Mijatovics Csedomir a legélesebben tagadja, ilyet ő nem irt alá s még kevésbbé irta azt alá Pirocsanin, akinek erkölcsi felfogását minden kritikán felülállónak mondja, s aki ilyent szerinte soha alá nem irt volna. Nem tagadja azonban azt, hogy bizonyos szimpátiákkal viseltetett a magyar nemzet iránt, amelynek ő többször kifejezést s adott és *mindent elkövetett arra vonatkozólag, hogy a két nemzet megértse egymást.*

Mijatovics elmondja ezután, hogy történelmi kutatásokkal is foglalkozott és kutatásai során *látta a két nemzet közös sorsát*, azt a sok szenvedést és gyötrelmet, amelyet a török hódoltság következtében kellett a szerbeknek és a magyaroknak elviselniök. Tudta azt, hogy a magyaroknak és a szerbeknek közös nemzeti hőseik is vannak, mint Hunyadi János, Szibinyáni Jankó, akiket nemcsak a történelem, hanem az egyszerü nép a dalaiban is megörökitett. De nagy szimpátiát érzett Kállay Benjámin iránt is, akinek édesanyja szerb leány volt, s aki a szerb néppel szemben mindig szépen viselkedett. Kállay ismerte a szerb nép szenvedéseit s igyekezett azon segiteni is. Ezeknek az előrebocsátása után kijelenti Mijatovics Csedomir, hogy ő nem volt osztrák-magyar barát, vagy éppen talán osztrák barát, hanem *kizárólag a magyarokat szerette*, amely érzését még jobban megerősitette az a találkozás, amelyben az 1896. esztendőben volt része a budai várban, amikor Andrássy Gyulával ismertette meg a délszláv kérdésben vallott álláspontját.

1869-ben Risztics Jován szerb miniszterelnök és Blazvana szerb generális Mijatovicsot diplomáciai misszióval Budapestre küldötték. Mijatovics akkor osztályfőnök volt még a pénzügyminiszteriumban és rábizták egy rendkivül fontos kérdésnek az elintézését. Mijatovicsnak meg kellett akadályoznia annak a tervnek a végrehajtását, amelylyel a magas porta Szerbiát ki akarta zárni az európai vasuti forgalomból és Hirsch báró konstantinápolyi osztrák követtel meg is egyeztek abban, hogy a Konstantinápolyba vivő vasutvonal nem Szerbián, hanem Bosznián és Szalonikin keresztül haladjon a török fővárosba. Mijatovics id. Andrássy Gyulával elintézte, hogy *ezt a tervet Bécsben elejtették* és ezzel *Andrássy Gyula segitett Szerbián és az ő munkájának köszönhető, hogy Szerbiát bekapcsolták az európai vérkeringésbe.* Ebben az időben ő többször tárgyalt Andrássy Gyulával, aki egy alkalommal a következőket mondotta:

»Látom, hogy ön olyan ember, aki karriérjének még az elején áll és tudom azt is, hogy ön történelemtudományokkal foglalkozik. Önt bizonyára nagyon érdekelni fogja az, amit most elmondok. Látja, itt az asztalomon fekszik Mihály fejedelem arcképe. Mihály fejedelmet én nagyon tisztelem, ő nekem jó barátom volt. Egy alkalommal, amikor a fejedelem magyarországi birtokán, Ivánkán tartózkodott, meghivott engem magához, akivel én a következő beszélgetést folytattam:

— Nagyon szeretném. — mondotta Mihály fejedelem, — hogy az a tárgyalás, amelyet a bosnyák bégek és a szerb nép vezérei folytatnak, sikerrel végződnének. A tárgyalások Boszniának Szrbiával való egyesüléséről folynak. Megkérdem önt, mint magyar miniszterelnököt, hogy mi erről a tárgyalásról a véleménye.

Erre én a következő kijelentést tettem:

— Mi helyeseljük az önök álláspontját, mi is és a Ballplatz is, sokat foglalkozunk a bosnyák problémával és segiteni akarjuk önöket. *Véleményem szerint önök szabadon foglalhatnák el Bosznia legnagyobb részét*, azonban a stratégiai pontoknak a mi birtokunkban kell, hogy maradjanak.

Sokat tárgyaltunk még Mihály feje-

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZIVA

Az elökelö és müvelt világ csak és kizárólag

Eau de Cologne Original Farina Gegenüber

gyártmányt használ

KAPHATÓ EREDETI GYÁRI ÁRON MINDEN ELŐKELŐBB ÜZLETBEN

VÉDJEGY: VÖRÖS LÓTUSZVIRÁG AZ ETIKETTRE RAGASZTVA

delemmel erről a kérdésről és én hiszem, hogyha Mihály fejedelmet nem ölik meg, akkor az egyesülés megtörtént volna.

Mijatovics Csedomir amikor visszatért Szerbiába, azonnal jelentést tett ezekről a kijelentésekről *Risztics* Jován miniszterelnöknek, sőt akkor már és most is azt a következtetést vonja le, hogy meg lehetett volna egyezni a bosnyák kérdésben, ha Mihály fejedelem nem esik gyilkosok áldozatául.

Ettől az időtől fogva Mijatovicsnak főtörekvése lett a magyar barátságot kimélyiteni, amelyet a sajtóban, a politikai életben egyformán hangoztatott s nem rajta mulott, hogy nem valósult meg.

A történelmi erők azután Andrássy Gyula álláspontját megváltoztatták, a berlini konferencia Boszniát a monarchiának itélte. A külpolitika misztikus erői mást akartak, a Balkánon olyan megoldást teremtettek, amelyek a világháborura vezettek.

A bécsi titkos levéltár okmányai adnak felvilágositást arra, hogy osztrák rövidlátás s Ausztria államférfiainak irigysége a más nemzetek szabadsága iránt, akadályozta meg Szerbia és Bosznia egyesülését. *G. D.*

Megbukott az angol revü, éljen a francia

London, szeptember végén

Tegnap elmentem London legfrissebb ujdonságának, a »London Revue«-nek premierjére. Láttam ezt is, mint ahogy megnéztem London összes revüit és ne tessék meglepődni, ha azt mondom, hogy az angol revü a »real english« elvesztette népszerüségét, beszéljünk magyarán: megbukott. Hiába mondják, hogy ja de a Punch Bowle, amelyet nemrég vettek le a müsorról, ötszáz előadást ért meg, hogy az One with the Dance cimü táncos revünek milyen sikere van. Ezek a revük is csak azt bizonyitják, hogy az igazi, az eredeti, már elvesztette népszerüségét. Megunták őket a türelmes angolok.

A revü-láz, a showgiri imádat akkor érte el Londonban a tetőfokát, amikor a Hoffman-girlek, ezek a csudaszép akrobaták, a Winter gardenben játszottak. A pompás kaliforniai hölgyek nemsokára azonban áthajóztak a csatornán, a párisi Moulin Rouge-ban kezdték meg vendégszereplésüket és Londonban most már az angol girlek élvezték a Hoffman-lányok népszerüségét. Nem mutattak semmi ujat. Minden revüben ugyanazt produkálták. Hatvanhetven lány nagyszerü kosztümben, a jazz-el rokon muzsika hangjára táncolt, görlösen lóbálták kezüket, szaladgáltak fel-alá. Lassankint már annyira kiismerték a londoniak ezeket a görl-trükköket, hogy a muzsika hangjaira a nézők néha előbb hajlongtak, mint a lányok.

A Londoni Revue-ben már alig van szerepük a showgirl-eknek. Pearl White-t és Jack Hylton nagyszerü bandáját hirdetik a plakátok. Jack Hylton bandája szenzációs, de Pearl White bizony nem érdemli meg a hatszázfontos heti, közel egymilliárdos havi fizetést. Nagyon ügyetlenül mozog szegényke a szinpadon, a néző mindig ugy érzi: oda parancsolta a rendező, tehát ott van. A rivalda vakitó fényében látni, hogy nem mai gyerek már White kisasszony. Az utcán sportkosztümben sokkal jobban fest, mint estélyi ruhában a szinpadon. Egypár film-trükkjét mutatja be és a közönség bizony egyhanguan azt mondja, kár volt a filmtől a revühöz pártolni.

Az angolok halálra itélték a londoni revüt, de lelkesednek a párisiért. A csatornán tul még nem unták meg a revüt, mert állandóan uj szenzációkkal lepik meg a közönséget. Nézzük a Folies Bergére uj revüjét. A nagyszerü néger szinész, Benglia játéka sokáig felejthetetlen marad a nézőknek. A meztelen női test csodás revüjétől elszédül a nézők szeme. Londonban Alice Delysia, a gyengén éneklő, rosszul táncoló színésznő a legnagyobb sláger. A párizsi revü primadonnája, Chrysis csudaszép, nagyszerüen táncoló, a szinpadon állandóan félmeztelenül mutatkozó fiatal hölgy. A londoni revüben csak hajladoznak, mint a nád a viharban, a kedves angol lányok, Párisban a kórus is félmeztelen és kosztümjük fényben, pompában, izlésben össze sem hasonlitható a londonival. Páris nem unja a revüt. Nemcsak a franciáknak, de az idegeneknek is első vágyuk és óhajuk revüt látni Párisban. Lehet, hogy Londonban ujra feltámad majd a revü, de ez már nem lesz angol. Florenz Ziegfeld, a világhirü amerikai revükirály akarja télen visszahóditani Londont, a táncos revü hazáját az eredeti, a »real english« revünek. Áthajózik majd beauteuaoval és egész biztos, hogy Amerika legszebb lányai meghóditják Londont.

Korda Tibor

Becsületsértés-e a trotli?

Érdekes misztikus alakja volt mindig a régi Torontálnak Harnoncourt Félix grófi Eskán. Vakmerő oroszlánvadász, aki az emberekkel is szeretett volna olyan biztonsággal elbánni, mint a sivatag vadjaival. Csakhogy ez egy kissé nehezebben ment, amiként azt éppen harminc évvel ezelőtt tapasztalhatta.

Nagyjából érintettem már egyszer a históriáját, most elmondom bővebben.

Eskai *Lázár* Zsgmond császári és királyi tábornok aki szintén bevándorolt örmény családból származott és 26.000 hold ura volt, 1868-ban kelt végrendeletében ugy intézkedett, hogy amennyiben nejével, gyoroki *Edelspacher* Viktorinnal való házasságából fiugyermekek is születnek, minden vagyona elsőszülött fiáé. Ha ez meghalna, akkor másodszülötteé. Csak ennek halála esetén Marianne leányáé. Viszont ha Mariannenak nem lennének leszármazói, minden ingója és ingatlanja visszaszáll a feleségére.

Mikor Lázár generális 1870 május 10-én meghalt, csak Marianne nevü leánya maradt, szemmelláthatólag kitünő parthie. Nemsokára el is vette Harnoncourt grófi, habár nem szivesen adták hozzá. Az a fő azonban, hogy a házasságból gyermekek származtak.

Harnoncourtné aztán 1887-ben olyan szerződést kötött édesanyjával, aki időközben férjhez ment Thurn-Taxis Egon herceghez, hogy az anyja félmillió forint lefizetése ellenében átadja neki az egész hagyatékot, amelynek eddig haszonélvezetében volt. Ez meg is történt, még pedig oly módon, hogy az eziránt létrejött szerződésben édesapja végrendeletét, mely őt hitbizományi helyettesités létesitésével, a hagyaték iránti végrendelkezéstől, leszármazók létében, eltiltotta, — magára nézve teljes tartalmával kötelezőnek ismerte el.

Ennek a végrendeletnek alapján, tehát az elismerése mellett, vette át Harnoncourtné az apai hagyatékot, 1892-ben mégis ugy végrendelkezett, hogy a vagyont felerészben az ura örökli, másik felét három gyermeke. Ezzel ellene cselekedett Lázár generális azon akaratának, amely leányát, ha leszármazói volnának, eltiltja a végrendelkezéstől.

Hogy nem a saját ötlete volt, azt tisztán érezte mindenki. Egy év mulva meg is halt a sokat szenvedett, boldogtalan asszony. Torontálvármegye árvaszéke azonban visszapörölte a kiskoruak részére a vagyont, kizárólagos örökösöknek jelentve ki őket.

Ez a pör és főleg a vele együttjáró sok mendemonda, természetesen nem segitette elő Harnocourt népszerüségét. Alig barátkozott vele valaki a vármegyében, — annál jobban belekapaszkodott a régi katonatársába, *Ferenc Ferdinándba,* akit több izben hivott meg vadászatra.

Másik barátja *Bourbon Jaime* királyi herceg volt aki szintén töltött nála hosszabb időket, a harmadik pedig *Wahrmann* Ernő, a hires Wahrmann Mór egzotikus életü fia. Amint látnivaló, társaságát meglehetősen rapszodikusan állitotta össze. Ez a Wahrmann Ernő egyébként anglomániájáról volt hires, sokat járt Angliában, igen jó társaságokban fordult meg s kulturára nézve volt legalább is olyan előkelő, mint Harnoncourt.

Egyszer — 1902 nyarán — épp egyszerre vendégeskedett Eskán a Bourbon herceggel. Kicsiny román falu ez, a világon semmi szórakozást nem nyujt, mit chettek volna mást, mint hogy kártyáztak.

Berendelték a szerb meg a katholikus papot, továbbá *Messinger* dr. körorvost s megszervezte velük Wahrmann a tarokk-pártit.

Egy-egy játszma után, amint az már szokás, megvitatták, hogyan kellett volna játszani, ki hivott rosszul. A megbeszélésből vita lett, aztán ingerültség, erős kifejezések röpködtek, már kiabáltak.

A lármára bejött a szobába Harnoncourttal a hereeg, hogy mi történik itt? De Wahrmann nem türtőztette magát s tovább trotlizta Messingert.

— Kikérem magamnak, méltatlankodott a doktor, nyomban bement Becskerekre s *Szekesán* János megyei számvevő és *Tasnády* Endre árvaszéki ülnök — ismert vivóbajnokok — utján provokáltatta a félnadrág Wahrmannt.

Az angolimádót erre ellepte a flegma.

— Tizennyolc párbajom volt eddig, senki sem foghatja rám, hogy gyáva vagyok. Ragaszkodom az angol szokásokhoz, amelyek szerint a sértett a bíróságtól kér elégtételt. Egyébként a kifejezéseimet, amiket egy gentleman sértőnek vehet, visszavonom, kivéve a trotlit. Ez nem becsületsértés. Ha mégis ugy érzi, hogy igen, — azért még nem verekszem. Itéljen a biró.

A két szekundáns erről levélben értesitette a felét, a lovagias ügy megakadt, de folytatást kapott másfele.

Bourban herceg és Harnoncourt ugy találták, hogy Wahrmann meghátrált a doktor előtt s nem késtek erre vonatkozó megjegyzéseiket a barátjuk szemébe vágni. A hercegnek külön alkalom volt az arra, hogy elmondja véleményét a zsidókról, — habár később azzal mosakodott, hogy Messingerre értette amit mondott. Fel se tételezte volna, hogy Wahrmann is zsidó származásu.

A vita annyira fajult, hogy Wahrmann végül kitört.

— Nem törődöm vele mit irtak a segédek, a dolog ugy áll, ahogy én mondom, aki pedig ebben kételkedik, az gazember.

Harnoncourt felemelt öklöl rohant, az azonban rászegezte a revolverét.

Orditás, lárma, összefut az egész ház, Wahrmann elmegy a kastélyból, a gróf pedig kihozatja Becskerekről Dániel Ferenc főszolgabirót.

— Tartóztassa le ezt a zsidót!

Dániel nem tartozott a lángelmék közé, annyit mégis tudott, hogy nyomban elcsapják, be is zárják, ha ilyen bolond kivánságot teljesit. Hát beállt inkább békitőnek, de hiába.

Wahrmann aztán levelezésbe fogott. Sértő sorokat irt a hercegnek, a grófnak, Szekesánnak, Tasnádynak. A két utóbbival nyomban megverekedett, megsebesült, aztán visszament Pestre.

Ott tárgyalták le a másik két lovagias ügyet. Wahrmann segédei Melczer István dr. és Andreánszky Jenő dr., az elmult évtizedek egyik legnevezetesebb krakélerjei voltak, a hercegé és a grófé Dellimenics Lajos akkori alispán és Pap Géza, a miniszter-képviselő.

A herceg kijelentette, hogy nem akarta Wahrmannt megbántani és sajnálja, hogy ilyen tendenciát tulajdonitanak neki. Wahrmann erre a Bourbon herceghez irott sértő levelet egész terjedelmében visszavonta, sajnálatát fejezve ki, hogy megirta.

Komplikáltabb volt a második ügy, amelyet hosszas tárgyalások után párbajjal intéztek el. Harnoncourt segédei 25 lépésről, kétszeri golyóváltással kivánták szembeállitani a feleket, Wahrman segédei háromszori golyóváltást proponáltak husz lépésről.

Dellimanicsék erre kijelentették:

— Mind a két urat ismerjük közelről s tudjuk, hogy heves vérmérsékletü, ideges emberek. Ismerjük a közöttük fennforgó viszonyokat is. következőleg mi vagyunk hivatottabbak az ügy elbirálására. Ezért elég a kétszeri golyóváltás.

Végül is szavaztak és Dellimanicsék a maguk részére nyerték meg Melczert. A párbaj az üllői-uti honvédlovassági laktanya lovardájában történt meg, a felek sokáig céloztak, a golyók — ahogy mondani szokás — a fülük mellett süvitettek el. A párbaj külsőségei is ennek a régi időnek feleltek meg, a leghiresebb két orvos volt azon jelen: Farkas László és Kosztka Emil.

A felek nem békültek ki, nem is találkoztak soha többé. Wahrmann aztán tragikus körülmények között fejezte be életét, de a Messinger testvérrel való dolgát sosem intézte el.

Öreg riporter.

Divatlevél

Páris, 1925 szeptember végén

Az első őszi lóversenyekre teljes pompájában vonult föl a téli divat, megmutatva a női öltözködés minden raffinériáját. A divatrevük összes káprázata, a világ női divatjait irányitó nagy cégek hónapokon keresztül nagy gonddal készitett és féltve őrzött modelljei versenyeznek az elsőségért és a párisi nő, ez a csupa chic teremtés a saját ötletével, egy csekélységgel, mint pl. a kabát ujjában hordott kis kutyával egészíti ki ezt teljes egésszé.

Az idei téli divat a szinek tarkaságát hozta, a meleg halvány vörösbe hajló árnyalat a borvörösig, a beige (pezsgőszin) a barnáig, a bleu pervenete, ez a finom kék, a pastell és buzakék közötti árnyalat, a komoly elegáns fekete, arany, ezüst dominálnak a sötétkék, rezedazöld és lila mellett.

Formára az ősz lényeges változást nem hozott. A mindenkinek előnyös cső, vagyis egyenes vonal és a harang megmaradt. Egyes nagy cégek, különösen Lucien Lelong és Philippe et Gaston próbálkoztak egy uj, az ugynevezett hordóforma behozásával, de a párisi nő csak ugy egyezik bele az ujitásba, ha az előnyös. A legfőbb ujitása a téli divatnak, hogy eltérően a mult év divatjától, nem elől, hanem minden garniturát hátul alkalmaznak és valamivel rövidebb a derék.

*

Az elegáns női öltözködés apróságai a toilette kiegészitő részei épp oly fontosak, mint maga a ruha, szólok ezekről elsősorban, részletesen.

Fehérnemü anyaga az egész finom batiszt, vagy crep de chine ècru szinü csipke brallitásokkal, szine a ruha szinével meggyező. Harisnya mindenkor selyem, testszinü, vagy estélyi toilettekhez szivárványszinü, arany ezüst, strassgyönggyel, tollal diszitett harisnyákat is visel az elegáns párisi nő.

Frizura leginkább pubi vagy Eton, vagy estélyi ruhákhoz annak szinével megegyező müselyem paróka. Arcszine sárgás, mintha valamennyinek kezdődő sárgasága volna, ebből elővillan az élénk piros száj és a mély feketére, sötétkékre vagy zöldre festett szem.

*

A cipődivat épp ugy, mint a ruhák a szinek tarkaságát mutatja. Uccára, délutáni theára főleg chevreaux bőr, beige és barna szinben, de szines cipők kék, piros, zöld stb. még mindig láthatók, sőt itt-ott lakk cipővel is találkozunk. Forma kerek orr.

Bruck Imre

A versenyautó halottja

Regény. Irta: F. X. Kappus

Biró Mihály rajza.

46. folytatás

Flóra hátrahuzódott az élettelen nőtől

Az eddigi részek tartalma: Horváth Elemér báró mont karlói veszteségei miatt tervezett öngyilkossága előtt nőül veszi Subotican Rendulics Flóra novisadi gépirókisasszonyt, aki azért kéri őt meg erre, hogy előkelő hangzásu nevét viselhesse. A báró beleszeret feleségébe, aki Bécsben szeretője lesz egy gazdag gyárosnak. Egyezséget köt feleségével, hogy ha ujból nagy vagyont szerez, akkor visszatér hozzá. Lepkowski lovag, aki Montekarlóban ezer frankot kapott Horváthtól, milliárdokat nyer számára ezzel a pénzzel. Horváth mint gazdag ember megjelenik Flóránál és jogait követeli. Az asszony, aki Risch Guidóba szerelmes, hogy megszabaduljon tőle, autóversenyre induló férje teájába mérget kever . . .

— Ne félj, — rázta a fejét Mirjam — nem akarom őt bántani. Csak látni akarom azt a nőt, csak a szemébe akarok nézni, hadd halljam, mit mondd, ő: a pók, a tolvaj, a gyilkos, aki bennünket mindakettőnket a szerencsétlenségbe sodor. Tőlem ellopott téged, neked pedig kiszivja a véredet...

Hangosan, kiabálva beszélt.

Csoportosulás támadt körülöttük, egy rendőr közelgett.

A verseny-ellenőr hátulról meglökte Elemér vállát és figyelmeztette a rendőrre.

A báró lenyomta a pedált és a gép odébbgördült.

A versenygépek felsorakoztak a startheiyre és várták a zászlójelet, amely az indulást jelzi.

A tömeg még mindig körülfogta Mirjamot.

— A vőlegényem, — magyarázkodott a lány.

Az emberek nevettek; otromba viccek hangzottak el.

Egy modortalan fickó széles oldalszakállal fennhangon elmélkedni kezdett:

— Jóképü legény. Az ilyen után csak ugy kapkodnak a nők, lányok, asszonyok egyformán. Szeretnék a helyében lenni...

Kacsintott a szemével Mirjamra.

— Hagyjon kérem, — szólt rá a lány.

Félrelökte a legközelebbi embert és szaladni kezdett, amerre látott. A diadalkapunál lassitotta csak meg lépteit, jobbra befordult a mellékuccába és a Tiroler Hof-szállónál állt meg. A hallban belerogyott egy szalmafonatu karosszékbe.

Negyedóráig ült, szinte eszméletlenül. Aztán felkelt helyéről és felment Flóra szobájába.

Kopogtatás nélkül lépett be.

— Bocsánat ...

Flóra felugrott az ottománról.

— Kissé szokatlan igy betörni egy lakásba, — mondta élesen — ön talán téved, kisasszony...

Mirjam állt az ajtóban, mintha a földbe gyökerezett volna a lába.

— Nem tévedek. Maga az!

Sápadt arcát lassan elöntötte a vér. Szemügyre vette a másik nőt.

— Mit akar tőlem? — kérdezte Flóra, pillanatra megdöbbenve.

Azután felvonta vállát:

— Egyáltalán nem ismerem magát.

— Engem nem, de — őt igen.

— Kit?

— Horváth bárót.

Nagyot lélegzett és kiáltva tette hozzá:

— A maga áldozatát.

Flóra balkezével megragadta az asztalteritőt:

— Maga őrült. Ugylátszik, elment az esze...

Pillantása csaknem keresztül szurta Mirjamot.

— Talán tagadni akarja? — kérdezte a lány.

— Mit beszél maga: áldozatom?

A kérdés gunyolódás akart lenni, azonban rosszul sikerült. Mirjamot nem zavarta meg, a lány beszélt feltartóztathatatlanul:

— Azt hiszi, nem tudok mindent? Azt is, hogy a maga ura. A maga ura hosszu hónapok óta, azóta, hogy Jugoszláviában azon a bizonyos napon...

— Az én uram? Hát még mi nem?

De Mirjam megismételte előbbi kijelentését:

— És az áldozata.

Körülhordozta pillantását a szobában.

— A maga áldozata. Mert az életét egyszer ugyan megmentette, de ezt... ezt...

— Édesem, maga rejtvényekben beszél.

— Itt... ebben a szobában...

Flóra felhasználta a pillanatnyi szünetet, amit Mirjam beszédében tartott, mig körülnézett. Megpróbált felülkerekedni:

— Ne mondja! Itt? És ebben a szobában? Valóban, ez egészen különleges és rendkivüli szoba. Hogy előbb észre nem vettem. Magának igaza van, ez a szoba látványosság. Majd beprotezsáltatom valamelyik muzeumba.

Egész brutálisan ráförmedt Mirjamra.

— De most már elég! Mars ki!

A szó szoros értelmében az ajtó felé lökdöste. Mirjam nem tanusitott ellentállást, csak megjegyezte:

— Örüljön, hogy itt bent beszélek. Nem hiszem, ogy szeretné, ha...

— Fenyeget?

— Nem nagy öröme telne benne, ha kivülről hallatszana be...

Flóra elengedte Mirjamot.

Mirjam diadalmas pillantást vetett rá, azután felkémlelt a menyezetre.

— Itt, ebben a szobában...

Levegő után kezdett kapkodni.

— Különös szag, — mormogta — mint valami halottas szobában.

Orrcimpái remegtek.

Flóra az ablakhoz hátrált.

— Ijesztő, hogy ez a bolond...

Mirjam utána nyomult:

— Te boszorkány!

Arcába sziszegte ezt a másik nőnek, ellenségének, azután végigzuhant a padlón.

Flóra hátrahuzódott az élettelen nőtől.

Csak messziről merte megnézni.

Mirjam halálsápadtan feküdt, szemei nyitva voltak, félkezével a függönybe kapaszkodott.

— Talán meghalt, — gondolta Flóra és letérdelt mellé.

Megkereste a padlón fekvő nő ütőerét. Kétszer, háromszor is végigtapogatta csuklóját, amig megtalálta. Az érverés elállt.

— Halott.

Flóra lassan felállt.

Igy állt pillanatokig, a szájpadlása kiszáradt.

És — most?

Az ablakhoz kuszott félelmében. Kisértetéket látott a falakon táncolni, a butorok grimaszokat vágtak rá és a földön heverő, élettelen nő néma vádjaival ijesztgette.

Kimenekült a folyosóra.

Egy öreg ur jött fel a lépcsőn, aki a szomséd szobában lakott. Amikor a feldult külsejü nőt meglátta, önkéntelenül kitért az utjából.

Flóra azonban megragadta a kezét.

— Ott bent, — mondta — ott bent a szobában fekszik egy...

A katasztrófa

Guido Risch várt.

A versenyzők most érkeztek meg. Az emberek odaözönlöttek a hotel halljához. A várost egészen felkavarta a nagy szenzáció.

Risch csak nehezen tudta leküzdeni azt a vágyát, hogy felkeresse Flórát a szobájában.

Itt találkozzon Flórával, amikor egy pillanatig sem lehet vele egyedül?

Vajjon mit fog mondani a raffinált teremtés? Bizonyitékot akart arra, hogy a nő szereti, mert egyre jobban urrá lett lelkében a kétség, hogy minden hazugság és csalás.

Felnevetett.

— Bizonyára sokáig alszik ezután az éjszaka után, — gondolta.

És megint látta sápadt arcát az ablaknál, mint tegnap este, amikor a szemközti utcasarokról leste. És ujra eszébe jutott a nap hőse és csodálkozása még mindig nem mult el.

Ki ez a báró Horváth?

Soha azelőtt nem beszélt senki erről az emberről, azt se tudták róla, hogy él és egyszerre itt termett, az előtérbe került. Fleischler biztosan tud róla bővebbet... ő azonban nem kérdezhette meg. A többiek pedig nem tudtak semmit a báróról.

Tiz órára járt már az idő, amikor végre mégis elszánta magát arra, hogy felmegy a bárónőhöz.

Nekivágott a lépcsőnek.

Az ajtót kinyitotta és beszólt:

— Jól aludt, szivecském?

Flóra levegő után kapkodott.

— Te vagy?

— Nem birtam ki tovább. Mindent otthagytam Turinban...

— Te... — és nevetett.

Nevetése nagyon bizonytalanul hangzott. Fáradtan intett Rischnek.

— Gyerünk innen. A táviratodat egyébként megkaptam. Egészen oda voltam az örömtől.

Lent, az uccán megkérdezte a fiutól:

— Mióta vagy itt?

— Reggel érkeztem. — hazudta Risch.

— És azóta lent ültél a hallban? Nyugodtan feljöhettél volna.

— Feljöhettem volna?

— Nagyon jól tudod, hogy' szeretlek... hogy' epedek érted... hogy' vágyódom utánad... az életem fel tudnám érted áldozni. Még mindig nem tudod... vagy kételkedsz talán bennem?

Risch másról kezdett beszélni:

— Szép város ez az Innsbruck. Egy kirándulás ide... a levegőváltozás... csak jót tehet egy vérszegény nagyvárosi dámának.

Flórának észre kellett vennie, hogy Risch minden szavának éle van. És Guido egyre élesebb hangnemben folytatta:

— Persze, a legokosabb nem kérdezősködni. Az, hogy én hogy jövök ide Innsbruckba, miért? — a kutyát sem érdekli.

— Igazán nem kivánhatod, — szólt gyorsan Flóra — hogy itt az uccán felvilágositásokat adjak, összefüggéseket világositsak meg...

— Igazad van. Mi közöm van nekem mindehhez. Mi közöm van például Horváth bárónőhöz?

Flóra állva maradt.

— A helyetesem... — folytatta Risch gunyolódva — mindig rá kell gondolnom. Nagyszerü tempóban megy a fickó... és kétségkivül tartani is fogja magát. Fleischler meg lehte elégedve a helyettesemmel... és meg lehet elégedve a helyettesemmel a bárónő is.

Gunyos grimaszt vágott Flóra felé.

A bárónő megállt és magához intett egy bérkocsit.

— Nem megyek tovább.

— Hová tetszik? — kérdezte a kocsis.

— A Tiroler Hof-szállóba.

Risch beszállt vele a kocsiba. Egész uton nem szóltak egymáshoz.

A szálló halljában Flóra odafordult Rischez:

— Bocsánat, egy pillanatra.

A hoteldirektor odalépett hozzá és valamit mondott neki halkan. A nő bólintott minden szónál és azután megkérdezte:

— Egészen magához tért már? Felkelhet?

— Telegrafáltunk az apjának. Amig megjön, addig a kórházban marad. Semmi komolyabb baj sincs... egyszerü idegroham...

— Jó kérem, — mondta Flóra.

Risch fütyörészve várakozott.

Amikor a nő közeledett hozzá, gunyosan igy szólt:

— Az elátkozott kastély. Titkok lépten-nyomon... igazi mozidráma.

Az olvasó szoba teljesen üres volt.

Flóra összefont karokkal állt meg a fal mellett. Guido odatolt mellé egy börfotelt, rágyujtott egy cigarettára és leült a karosszékbe. Egyik lábát keresztülvetette a másikon.

A nő fel-alá sétált.

— Ez már őrület, — szólalt meg hirtelen.

Jobb kezével leszakitotta fejéről a kalapot és ledobta a szoba közepén álló asztalkára.

— Ezt én nem tartom ki.

— Az ember mindent kibir. — vélte Risch pokoli nyugalommal.

— Ha te engem valaha is szerettél... ha fogalmad van róla, mi az, feldult lelkiállapotban élni hetek óta, hónapok óta ...talán hallottál már ilyesmiről, vagy olvastál regényekben...

— Regényekben, na ja... — bólintott Risch.

— ... akkor nem taszithatsz el engem magadtól. Akkor meg kell értened, hogy te vagy az utolsó... az első szerelmem és feláldozom magam érted...

— Sose áldozd fel. Az nem áll jól az arcodhoz, — gunyolódott a fiu.

(Folyt. köv.)

A holdvilág ruhái

Móra Ferenc meséiből

Sohse tudtam elgondolni, mi keresnivalója van a holdvilágnak minden éjszaka a patakban. Ha kel, ha nyugszik, mindig bele-belebámul, mintha egyéb dolga se volna neki. Észre se veszi, hogy a felhőbárányokat azalatt szanaszét kergeti a szél az égi mezőkön.

A madarak közt Uhu-buhu a legtudósabb teremtés, a fülesbagoly. Ő akkor is virraszt, amikor minden jóravaló állat lefogja már a szempilláját. Ő tőle tudakoltam meg, hogy mit keres a holdvilág a patakban?

— Huhuhu! — kacagott a tudós madár — erre engem se tanitottak meg az iskolában. Hanem majd megkérdezem a vizparti füzfától: mit keres a holdvilág a patakban?

Biz azt a füzfa se tudta, hanem ő meg-megkérdezte a locsogó haboktól. Habok elocsogták a füzfának, füzfa elsusogta a bagolynak. Bagoly elhuhukolta nekem, én meg elmondom nektek: mit keres a holdvilág a patakban?

Mikor, mikor se, de hajnalon innen volt, éjfélen tul, hogy a kaszás-csillag megszólította a holdvilágot:

— Hallod-e, te holdvilág, hogy nem szégyenled te magad, mennyei pásztor létedre ilyen ágrul szakadtan járni? Mit ér, hogy csupa ezüstből van a szüröd, ha akkora lyukak feketéllenek rajta, mint a tenyerem?

— Oka-foka van annak, mint a csanyi baltának, — mondja a holdvilág. — Szél fujja, vihar tépi, csillagtüske hasigatja az én szürömet.

— Varrathatnál már helyette ujat, — tanácsolja neki a kaszás-csillag.

— Hej, haj, nagy a baj, — sóhajtja nekikeseredve a holdvilág, — nem teremtett még az Isten olyan szabót, aki nekem gunyát tudna szabni.

— Javaslok én neked egyet, — felelte a csillag. — Odalent lakik a patakban. Rák szabónak hivják. Mondhatom, ügyes mesterember, öröm nála dolgoztatni.

Kapott a szón a holdvilág s még azon este meglátogatta a patakban a rákot. Rák mester nagy ollócsattogtatással köszöntötte.

— Miben lehetek szolgálatodra, csillagok pásztora?

— Tudnál-e nekem uj szürt szabni ehelyett a viselt helyett, amelyiken már több a folt, mint a posztó?

— Akár kettőt is, — készségeskedett Rák szabó s mindjárt lecsattantott az ollójával egy nádlevelet, hogy mértéket vegyen vele a holdvilágról. Bizony alig érte körül gömbölyü termetét a mérték.

— Mához két hétre a nyakadba akaszthatod az uj szürt. Ezüst lesz a posztója, arany a cifrája.

Két hét mulva be is állitott a holdvilág a Rák szabó mühelyébe. Ott volt már a fogason az uj szür, majd kiverte a szemét a ragyogásával. Hanem az volt a baj, hogy a Rák szabó nem akart ráismerni a holdvilágra.

— Mi járatban van az ur?

— Jöttem a szürömért. Én vagyok a holdvilág.

— Hiszi a pici, — csattogtatta Rák szabó az ollóját, — hát hova lett azóta a gömbölyüséged?

Szegény holdvilág csakugyan ugy lesoványodott az alatt a két hét alatt, akár egy vajas kifli.

— Hej, az ollóját neki! — mérgeskedett a Rák szabó, — most már ujra kell szabnom a szürt! No, gyere, holdvilág, hadd veszek most már uj mértéket rólad.

Leszakitott egy füzfalevelet, biz az majd kétszer körülérte a lefogyott holdvilág derekát.

— Szétfejtem a szürt: egy hét. Ujra szabom: másik hét. Összevarrom: harmadik hét. Mához három hétre uj szürben legeltetheted a nyájadat.

Három hét mulva megint jött a holdvilág, de ugy ki van ám gömbölyödve, akár egy hordó. Be se fért a keskeny mühelyajtón, csak a küszöbről kérte az uj szürt, amelyikre éppen akkor varrta rá Rák szabó az utolsó tulipántot. Ahogy fölpillantott és meglátta, hogy mennyire meghizott a holdvilág, mérgesen összecsattantotta az orra előtt az ollót.

— Keress magadnak más bolondot, kedves holdvilág. Ha bőre szabom a gunyád, lesoványodol, ha szükre veszem, megkövéredel. Én ugyan szóba nem állok veled többet!

Rák szabó azzal ugy kiszaladt a hátulsó ajtón, hogy azóta se jött vissza. De még a patakból is kibujdosott haragjában s azóta nincsen rák a patakban. A holdvilág azonban amaz napig is keresi az uj szürét, de mig meg nem találja, abban jár, amit még a jó Isten adott neki. Aki nem hiszi, nézzen föl az égre, higyjen a maga szemének. Akkora fekete foltok vannak a holdvilág ezüst szürén, mint az öklöm.

GRAFOLÓGIA

Ebben a rovatban grafologusunk minden olvasónak készséggel áll rendelkezésére. Grafologiai analizis céljára lehetőleg tintával irott néhány sor irást kell küldeni. Tanácsos az aláirást is beküldeni, s a kérdező életkorát és nemét is közölni.

A grafologiai analizis dija 20 dinár, ami az elemezendő kézirattal együtt küldendő. Aki külön levélben kiván analizist 30 dinárt küldjön.

Kivánesi. 1. Hogy miből állapitom meg a jellembeli tulajdonságokat — nehéz erre röviden válaszolni. Legutóbb megjelent cikkemben kifejtettem, hogy két egyforma irás nem létezik. Az irásokat nagyitóval vizsgálom és a betük fekvése, egymásközti kapcsolódása, egyes betük egyéni karaktere az, amiből a következtetéseket levonom. Minden betünek külön élete van és magában hordja különböző tulajdonságok stigmáját. A betünek hétezer formája van, elképzelhető, hogy minociozus pontossággal lehet a jellembeli tulajdonságokra következtetni. De ne higyje, hogy jó grafologus az, aki csak a stigmák után megy. Hosszu évek tapasztalata és gyakorlata után a grafologus grafopsichikussá lesz. Ha egy irás fekszik előttem, *mediális* képességemnél fogva, magam előtt látom az irója t, minden rejtett és tudatos erényeivel, fogyatékosságaival. Elismerem, hogy tévedni szoktam, de nagyon ritkán, amint a jó orvosnál is előfordul, hogy tévesen diagnosztizál. Az általam adott analyzisek azért nem egyforma terjedelmüek, mert a beküldők nagy része nem vesz magának annyi fáradtságot, hogy a szokványos három sor és aláirás on kivül önmagáról, céljairól, szenvedélyeiről, vágyairól őszintén irjon. A grafologiát legtöbben még nem tekintik másnak, mint a planéta ujabb formájának. Higyje el, hogy a grafologiának sokkal komolyabb rendeltetése van. Sok ember gondol hálásan tudásomra, mert az életben adott visszás helyzetekből kivezettem. A hanyagságát abból állapitottam meg, hogy az a betüje a többi betükkel ellentétben, szélesen huzódik, erősen nyitott, sokszor az i betüre emlékeztet. A zenei készsége a j betü alsó hurkolásának kerekded, lágy violin kulcs szerü hurkolásában mutatkozik. Az erős anyagiassága a betük felső karakterének hegyességében nyilvánul. A l' art pour l' art hazudozási szenvedélye élesen szembe tünik, ha megnézi a d betüt, amelynek ovális részében kettős, csavarós ismétlés vagy a h betüt, melynek alsó kapuzata kitörik, elkülönbözik a felső részétől. Az *i* betüjének alsó része, a korrekt embernél egyvonalba a geniális embernél »nyolcas« alakba, a müvész léleknél forditott, nyitott szárnyu t alakba, önnél pedig párhuzamosan egymás mellett haladva fut a következő betübe; hallatlan ravaszságot jelent. Azért részleteztem, mert rossz tulajdonságainak őszinte kritikáját volt bátorsága elismerni, velem tudatni és megköszönni, ami jól esett nekem és igazolja ama feltevésemet, hogy ön megváltozhat, ha szigoru önfegyelemmel ellenőrzi magát és cselekedeteit.

Lelki élet, Novisad. A beküldött női irást, valamint az ön irását alapos vizsgálat alá vettem. Nyugodt lélekkel ajánlom, hogy feleségül vegye, mert azok a rossz tulajdonságok, amelyek önbe vannak, nincsen meg a menyasszonya irásában. Zsarnoki hajlamait nagyszerüen ellensulyozza majd menyasszonya szelid, türni és megbocsájtani tudó természete. Rapszodikus, nem mindig őszinte, fellengzős, fantáziájában élő, könnyelmüsködő természetével ellentétben; menyasszonya őszinte, korrekt, nyilt, logikus lélek. Bocsásson meg, de határozottan értékesebb egyéniség a menyasszonya, aki ha önről kérne analizist, a cél érdekében nem lennék őszinte.

Mementó, Beograd. Három évvel ezelőtt huszonkét éves lány voltam — irja — nyár volt, nem tudom, hogy történt, rettenetes ha rágondolok — az öngyilkosság jut az eszembe, félek a férfiaktól és rettegek attól a gondolattól, hogy akit igazán szeretek mindent meg fog tudni — és vége lesz mindennek. Kérem önt irja meg, hogy mi lesz velem?

Régen nem volt ily zaklatott irás a kezemben. Szivesebben válaszolnék levélbe, de sajnos csak jeligét közölt. Nem ön az egyedüli aki egy nyári este — ugy érzi mindent elvesztett. Amit most itt magának leirok ezzel nem akarom vigasztalni, ugy irom, amint tényleg érzem, amint van és lesz. A multról nem beszélek. Szaggatott mondatajból mindent megértettem. Az a fizikai affektus ami magánál történt, ahhoz semmi köze az életének. Tudom a férfiak másként gondolkoznak. Ősi ösztönük, nemi egoizmusuk megköveteli az egész nőt a maga érintetlenségében. Rengeteg fájdalmat okozott már a mult a férfi lelkében, különösen a férfiak ama fajtájánál akikben masochista tulajdonságok vannak. Ha viszont egy férfi tul a testiségen szeret egy nőt, fájdalmas megértéssel bár, de megbocsájtja azt, amiért tulajdonképen nem járna megbocsájtás mert nem volt bün. A bünt tudatosan követjük el, lelkünkben fogamzik az elhatározása, amint más elbirálás alá esik a törvény paragrafusaiban a gondatlanságból okozott emberölés a szándékostól. Irásából határozottan látom, hogy gyenge energiája, passzivitásra hajló természete voltak okozói a történésnek, amelyeknél minimális és szunnyadó erotikája sem játszott szerepet. Ne gondoljon és ne emlékezzen vissza. Nem ajánlom az őszinteséget, mert a férfiak átlaga ugy sem hinné el és saját multjukból vett tapasztalataik alapján sokkal többet magyaráznának bele, mint a valóság. A november elejére kitüzött esküvőhöz gratulálok, nyugodtan emelt fővel álljon az oltár elé, megfogja látni boldog lesz. A vallomással, ami mint irja, ott ég a torkán, — várjon még. Saját magától jön el annak az ideje, de ha nem jönne el, akkor sem hazudott, csak kidobott életéből egy olyan momentumot, amihez lelkének semmi közössége nincs, amire soha nem kell gondolnia, mert csak zavarná az eljövendő igazi boldogságában.

Pesszimista 24. Nagyon helyesen itélte meg hangulatváltozásainak okát. Erotikájában félszeg, ideálisan gondolkodó egyén, akinél minden baj és elkeseredés a visszás sexualis életében kuminál. Sok femin tulajdonság van benne, passzivitás, fantáziájában való külön élése a valóságtól. Önnél feltétlen nagy szerepet játszana a nő, aki ambiconálná és vezetné egy bizonyos fokig. Egyelőre még korainak tartom a nősülést, mert határozatlan és forrongó természetével — nem bizom abban, hogy életsorsát helyesen választaná meg. Várjon még egy-két évig — addig járjon társaságba — sportoljon és legyen aktivabb.

A. A., Senta. Müvészi készséget keveset látok irásaiban, annál több technikai tudást. Bár egyéni invenció nincs önben — ajánlom, hogy folytassa tanulmányait, mert akademikus képzettséggel kitünő korrepetitorrá fejlődhetne és mint ilyen az előirt formák és szabályok szerint kitünően interpretálna. Ezzel néha többre lehet vinni, mint a müvészi készséggel.

Mirjam. Intelligens, mély lelki életet élő, éles megfigyelő képességgel rendelkező, logikus, analytikus természet. A környezetével elégedetlenkedő, (nem indokolatlanul), aki nem éli azt az életet, amit egyéniségénél fogva megérdemelne. Körülbelül hét-nyolc évvel ezelőtt igen nagy lelki válság érhette. Azóta életvitelében külső körülmények miatt sokféle formában változott és alakult az élete. Szeretném ha hosszabb levelet irna hozzám és abban igazolná fenti adataim helyességét, hogy azután érdekes irását mélyebben a mult és jövő szempontjából analizálhassam.

József, Wien. Nagy kaliberü, nagy eszü, kitünően beszélő, erősen ösztönös természet. Sok közömbösség, flegmaság van benne. Kitünő adminisztrativ tehetség, kár, hogy szunnyadó értékeit lustasága és felületessége miatt nem fejleszti. Nagy jövőt látok benne.

Apolló. Szeszélyes, türelmetlenkedő, kapkodó, sokszor határozatlan, közömbösségre hajló, néha végleteket kereső ellentétes természet. Nagyon jó szivü, nemes gondolkodásu, aki tud önzetlen és önfeladózó is lenni. Hiu, nagyon izléses, hangulatok hatása alatt álló. Alaptermészetében passzivitásra hajló, intelligens, van benne kézügyesség, zenei készség. Mint nő hibáival és erényeivel az erős energikus férfi ideális kiegészitője.

34 éves férfi. Zárkózott, egyenes, őszinte, aki életét és érzéseit befelé éli. Erős energiáju, erőszakosságra hajló, aki azonban tud végtelenül gyengéd lenni. Munkabirása fáradhatatlan, érzéseiben mindig egyenes és nemesen gondolkodó, értékes, kiforrott férfi.

Kivánesi, Stari-Becsej. Rendszerető, finom lelkü, minden szép iránt rajongó, harmonikus életet kedvelő, szimpatikus, kedves asszony irása, aki szereti a formaságokat, külsőségeket, de tud helyesen értékelni. Sokszor elégedetlen sorsával és elvágyik valahová. Különben rendszerető, anyagi dolgokban kicsinyes, pedáns, gyenge gyomru. Van akaratereje, munkabirása.

Egy játékos, aki nyerni szeretne. Ingerlékeny, kicsinyes, rosszindulatu, szivós, egoista. Sorsával, környezetével elégedetlen, nem mindig őszinte, hipokonder, folyton töprengő, aki a fent leirt tulajdonságokat gyülöli másban és tagadja önmagában. Értékei: rendszerető, gyakorlati eszü, éles logikáju, talán néha önzetlen is.

Lendület. Felületes, még kiforratlan, minimális kitartásu, aki önmagával sincs tisztában. Őszinte, sokszor indulatos, elégedetlenkedő, akiben van durvaság. Egész életében még sok rendszertelenséget látok. Ha kiforrja magát évek mulásával, produktiv, jól kereső ember lesz belőle. Erotikája igen intenziv.

Rózsika. Sziveskedjék a grafológiáért járó 20 dinárt beküldeni.

Inda 30. Kérjük az analizisért járó 20 dinárt nekünk beküldeni.

Diogénes 41, Beograd. Nagyon eredeti, határozott egyéniség irása. Nagy lelki erő, hallatlan intelligencia, müvészi készség, következetesség, egoizmus jellemzik. Rendkivül intenziv, raffinált erotikáju, éles logikáju, nagy lendületü, kitünő beszélő képességgel, szép organummal rendelkező. Nagy karriert mutató irás, aki ha szerelmeségein uralkodni tud, sokra viszi az életben.

E. P., Subotica. Kedves, közvetlen, gyengédségre hajló, befolyásolható. Intelligens, müveltsége felületes, őszinte, de tud elhallgatni. Sok romanticizmus van benne. Érzékenykedő, hangulatokat kedvelő, amikor e sorokat irta, nagyon szerelmes volt.

SAKK

135. számu játszma.

Rinck Henriktől

Sötét: K b4, gy: a2, d6, e5 (4).

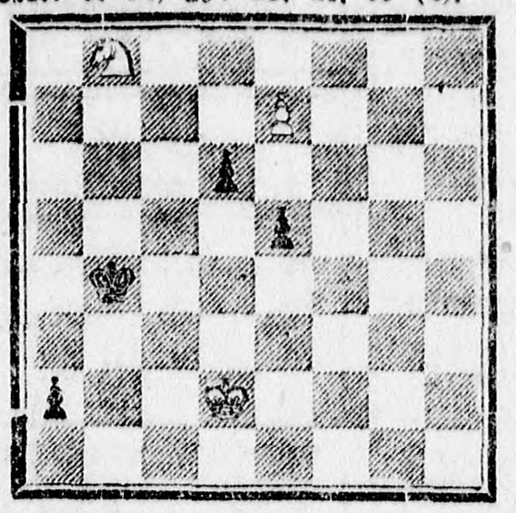

Világos: Kd2, Hb8, gye7 (3).
Világos indul és nyer.

136. számu játszma.

Játszották a csehszlovák sakk-szövetség mesterversenyén Bratislaván, 1925. augusztusban.

Világos: Réti.	*Sötét:* Walter.
1. c2—c4	c7—c5
2. Hg1—f3	Hg8—f6
3. Hb1—c3	Hb8—c3
4. d2—d4	c5×d4
5. Hf3×d4	g7—g6
6. e2—e4	

A sötét két középgyaloga dacára világos gyalóg állása kedvezőbb, mert a d5 pontot világos tartja megszállva és a sötét d gyalog vagy lenyomott marad, vagy pedig a mozdulatlan e gyalog akadályozza sötét játékát.

6.	d7—d6
7. Ff1—e2	Ff8—g7
8. Hd4—c2	Hf6—d7

A játszma megegyezik a baden-badeni verseny Tartakower—Roselli játszmával, azonban ott Roselli nagyon helyesen nem cserélte le királyfutóját világos vezérhuszárjáért.

9. Fc1—e3	Fg7×c3+?
10. b2—c3	Hd7—c5

Világosnak izoláit kettős gyalogja van, ezt azonban ellensulyozza a két futó és sötét védtelen királyszárnya elleni támadási lehetőségek.

11. f2—f3	b7—b6
12. 0—0	Hc6—a5
13. Fe3—h6!	Fc8—c8
14. Hc2—e3	Ba8—c8

Helyesebb lett volna Vd7 és utána 0—0—0, azonban Walter lekicsinyli világos előnyeit.

15. f3—f4!	Bh8—g8

Hc5×e4 lépésre következett volna Vd1—d4.

16. Vd1—c2	f7—f6
17. e4—e5!	d6×e5
18. f4×e5	f7—f5
19. He3×f5!	

Csinos, bár kézenfekvő, mert g6×f5 után Bd1 és V×f5 nyerésre vezet.

19. ...	Hc5—e6
20. Hf5—e3	Fa6×c4
21. He3×c4	Ha5×c4
22. Ba1—d1	Vd8—c7
23. Vc2—d4×	Vc7—c6

Végállás.

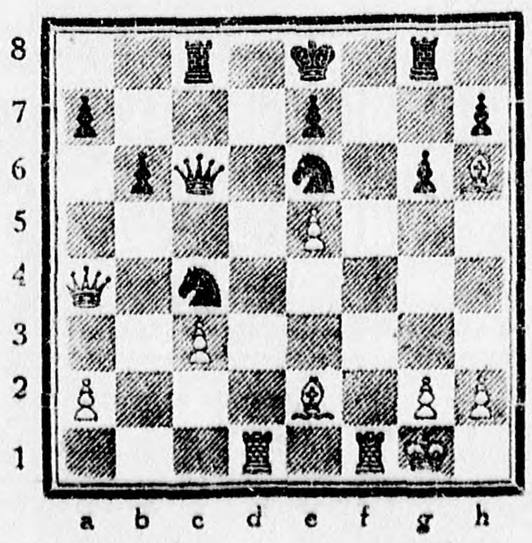

24. Fe2×c4	Vc6×a4
25. Fc4×e6	sötét feladja.

136. számu játszma.

Aljechin védelme.

Világos: Bogoljubov. *Sötét:* dr. Tarrasch.

1. e2—e4	Hg8—f6
2. e4—e5	Hf6—d5
3. Hg1—f3	d7—d6
4. d2—d4	Fc8—f5

Alkalmat ad világosnak a futó előnyös lecserélésére, valószinüleg Fg4 a helyes huzás.

5. Ff1—d3	Ff5—g6?
6. c2—c4!	Hd5—b6
7. Fd3×g6	h7×g6
8. e5—e6!	f7—f6
9. Vd1—d3	Vd8—c8
10. Vd3×g6+	Ke8—d8
11. Vg6—f7	Hb6—c4
12. Hb1—d2	Hc4×d2
13. Fc1×d2	g7—g5

Hh4 lépés elleni védekezés.

14. d4—d5	c7—c5
15. Fd2—c3!	g5—g4
16. Hf3—h4	Bh8×h4
17. Vf7—f8+	Kd8—c7
18. Vf8×e7+	Kc7—b6
19. Ve7×d6+	Kb6—b5
20. a2—a4+	Kb5—c4
21. Vd6×f4—	Kc4×d5

22. 0—0—0 és a következő lépésben matt.

*

HIREK

A **csehszlovák sakk-szövetség** mester-versenyén első dijat nyert Réti 9 ponttal, második Engel 6½, III—V. Pokorny, Schulz és Teller 5½ ponttal, utánuk Haida és Walter következnek.

Subotica—Novisad városok közötti bajnoki mérkőzést október 11-re Szuboticára sorsolták ki. Tornavezetőnek a jugoszláv sakk-szövetség Vartus mérnököt Szentáról jelölte ki. A győztes október 25-én játszik Beogradban az ottani klub ellen. Tornavezető: Levin mester. Az utóbbi verseny győztese fogja a zagrebiek ellen a döntőt november 8-án játszani.

A debreceni fötornán mesteri cimet nyert Réti mérkőzésre hivta ki Budapesten Balla mestert.

A szubotical sakk-kör háziversenyén a III.A) csoportban az első dijat Klein József, a másodikat Ötvös Antal, a III. B) csoportban az első dijat Ujházi Miklós, a másodiktól az ötödik dijig Deutsch Mihály, Fischer László, Szabó Márton és Ujházi László nyerték el. — Október 2-án kezdődött a II. csoport versenye 16 résztvevővel, akik között a III. csoport győztesei is indulnak.

*

ÜZENETEK

Herbatin Kálmán, Mali-Idjoš. A beküldött eredeti feladványok még átdolgozásra szorulnak. Az első számunál figyelmébe ajánljuk a következő mellékmegoldást: 1. Bd3—c3 f2—f1. 2. Bh1× f1 tetszés szerint. 3. Ha3—c4. A másodiknál az alapgondolat szép, bár sokszor felhasználták. Itt, valamint a harmadik feladványnál is sok a felesleges bábu, az f5 és g6 gyalogoknak nincs semmi szerepük. Ugyancsak felesleges az elsőnél Ha8, a harmadiknál pl. az f7 gyalog. A beküldött játszmák főleg az ellenfelek gyenge védekezése miatt nem közölhetők.

FILM

A giccs müvészete — A „Száguldó kerék Szuboticán"

Most, hogy már lezajlottak a szenzációsnak reklámozott filmkolosszus szuboticai előadásai, megirhatjuk őszintén a véleményünket, anélkül, hogy ez az őszinteség bárkinek is a rovására menne. A Száguldó kerék nem az a film, amelyen kifogásolni valót találhat az ember; nem, a legszőrszálhasogatóbb mozilátogató sem akadhat meg egyes részletein, hogy »ejnye, be kár a második felvonásbeli szerelmi jelenetért«, vagy: »ez a robbanás kicsit nevetséges volt.« Oh, ilyesmit nem lehet ráfogni, mert *ez a film olyan egyöntetüen rossz volt,* annyira összhangban volt minden izében, hogy a legfigyelmesebb szemlélő sem tudta megállapitani: *melyik jelenet volt a legunalmasabb? legostobább?* Sok silány filmet láttunk már Szuboticán, messze földről hozott vacakokat, mert az amerikai tucatdarabok lényegesen olcsóbbak a belföldi és európai müsoroknál, de az az irtózatos, szinte lenyügöző unalom, ami a Száguldó kerékből árad, noch nich da gewesen! Igazán nem győzünk csodálkozni: honnan ez a bődületes gondossággal összeválogatott, hazug, logikátlan és lélektelen történet? Kinek támadt ez a pokoli ötlete: megcsinálni egy filmet, amelyben nincs esemény, nincs élet, a mozdonyokon, városokon és a nagy havas hegyeken kivül, amelyeket se Severin Mars, se a rendező a legjobb akarat mellett sem tudtak elrontani, mert itt már az égi rendező: a jó isten avatkozott be a dologba. Ez az egyetlen szépséghibája ennek a filmnek: a szép természeti fölvételek. De Abel Gance, a világhirü rendező, igyekezett menteni, amit még lehetett. Az első részben teljes gőzzel holt vágányra futott egy mozdony. Minden pályaudvari jegyszedő tudja, hogy ha egy mozdony neki megy valaminek teljes gőzzel, hát az akkor ugy felrobban, mint a pinty. Igen ám, de akkor mi lenne Severin Marssal, aki halálos kórral a szivében, még a második részből is oroszlánrészt akar? Tehát a mozdony csak füstölög az összeütközés után és szemmel láthatóan meg van sértve, amiért nem engedték felrobbanni. Severin Mars pedig leül a gép lábához és mély töprengésbe merül. Ez érthető is, hisz még hátra van a fekete leves, a második rész. És kaján grimaszt vág a nagy müvész, ami a jámbor nézőnek szól, aki szent naivitásában igy mentegeti a rossz giccset: Na, ha ez nem is sikerült majd a második részben minden jóra fordul!«

Én végignéztem a második részt is, amelyben mindenkinek, aki Severin Marsnál jobban mer játszani, meg kell halni. Isten bizony, végig gürcöltem. És tiszta szivből mondom: *ez is müvészet. Az értelmetlenség müvészete.* Mert butának lenni, *ilyen* butának, az már kunszt. Rekord. És Severin Mars vezet. Nem tudok dönteni, hogy kit illet meg jobban a pálma, a rendezőt-e, avagy a müvészt. Talán inkább Severin Marsot. Nem, mégis, Abel Ganceé a dicsőség. De mégse, eh, felezzék meg szépen azt a kis zöldséget. De igazságosan!

(—)

*

MIN NEVET A MOZIKÖZÖNSÉG? Erről a kérdésről nyilatkozik egy amerikai filmszaklapban Mack Sanett, a tréfás moziképek egyik legismertebb amerikai szereplője. Mack Sanett szerint erre a kérdésre *nem* elgondolás vagy pszichológiai elgondolás, hanem kizárólag kisérleti alapon lehet megfelelni. Ezen az alapon a következőket állapitja meg:

Csaknem minden tréfát meg lehet engedni egy vénkisasszonnyal, ha nagyon sovány.

A legerősebb tréfák engedhetők meg egy kövér asszonnyal, ha nem derül ki a képből, hogy az anyja valakinek, nem derül ki a képből, hogy az anyja valakinek, nem tulszerény és nem visel nagyon csinos ruhát. Ha esetleg társadalmi *ambiciói* vannak, a tréfacsinálásnak nincs semmi határa.

Nem szabad tréfát üzni azzal a lánynyal, aki fehér ruhát visel. A csinos lányt egyáltalában nem szabad kiviccelni, kivéve, ha nagyon magasan hordja az orrát.

A felkapaszkodott emberek a tréfacsinálás leghálásabb alanyai. Mindenki örül, ha lerántják ezeket.

A rendőrök inzultálása és megtréfálása mindig a nevetés orkánját váltja ki és pedig azért, mert titokban mindenki fél a rendőrtől, tiltakozik ez ellen a félelem ellen és a felszabadulás érzésével nevet a rendőr kalamitásain.

A KIFÜTYÜLT FILM. E napokban esett meg Berlinben, hogy egy filmet a közönség kifütyült. A Márványteremben bemutatták a »Nem kell kétségbeesni« cimü Douglas Mac Lean-filmet, amely olyan általános visszatetszést keltett, hogy a publikum fütyülni kezdett. A Főbusz-társaság, amely a filmet finanszirozta, a tüntetés hatása alatt levétette a képet a müsorról. Nálunk még nem olyan öntudatos a közönség, hogy nemtetszésének ilyen erélyes módon adna kifejezést. Pedig akárhány filmet van alkalmunk látni, amit le kellene fütyülni a müsorról.

*

AZ ÖRÖK VÁROS cimü olasz film a szezón egyik érdekes ujdonsága. A darab romantikus történetet ábrázol egy olasz hadnagyról, akit a háboru elsodort szerelmesétől és aki tüzön, véren, öldöklő harcokon keresztül végül is egybekelhet választottjával. A szentimentális cselekménynél sokkal többet érnek a hangulatos természeti felvételek, a drámai lüktetésü háborus jelenetek és mozgalmas tömegfelvonulások, amelyekben az olasz király, Mussolini és a hirhedt feketeinges fasiszták is szerepelnek. »Az örök város« nem annyira tartalmánál, mint inkább aktuális képeinél fogva számithat a közönség érdeklődésére.

Szerkesztői üzenetek

T. J., Bajsa. Az adókivetés vagy az elmult három esztendő jövedelmének átlaga alapján történik, vagy pedig uj üzleteknél a hasonló jövedelmü üzletekkel való összehasonlitás alapján. Az, hogy egész évre állapitották meg az adóját, helyes, azonban az adót csak arra az időre kell fizetni, amióta az üzlet fennáll.

Hü olvasó. A Magyarországra optáltak az itt tartózkodás határidejének lejárta után kötelesek elhagyni az országot.

Cz. A., Kula. A hadmentességi adót, amely évente csak néhány dinárt tesz ki, a védkötelezettség időtartama alatt kell fizetni.

M. J., Bocsár. A megjelölt számok már nem kaphatók.

R. V. Az Első Jugoszláviai Szülészeti Segélyegyesület a napokban kezdi meg müködését Szuboticán. Az egyesület vidéki tagokat is felvesz. Jelentkezéskor 20 dinárt kell fizetni, a tagsági könyv átvételekor 100 dinárt és az egyes tagok szülése esetén 15 dinárt. A szülési segély 6000 dinár.

D. P., Doroszlovó. Szövőszékgyár nincs az SHS királyságban. Magyarországon szövővőszéket gyárt a Dunaharaszti Faipar r.-t.

G. M., Pancsevo. Sorsjegye nem nyert.

P. L., Apatin. Péter király, Alexander király apja 1903-ban lépett trónra.

R. I., Sarajevo. Zarándnádas községben görög katholikus plébánia van. Borosjenőn van a római katholikus plébánia.

Szept. 30. Ügyének utána nézünk Becskereken és az eredményről értesiteni fogjuk.

E. I., Lakovo. A nyugdijas elveszti nyugdijjogosultságát, ha külföldre költözik, kivéve, ha erre minisztertanácsi engedélye van.

K. I., Mali-Idjos. Mindazoknak a hadköteleseknek, akiket huszonötéves korukig katonai szolgálatra alkalmasnak találtak, be kell vonulniok.

2760. Az alsójátékban az ugynevezett sibolás abban áll, hogy a felvevő az adu-hetessel nemcsak a felvetett adut cserélheti ki, hanem a talon legutolsó, szintén felvetett lapját is, ha az adu vagy ász. Ez utóbbi csere után a talon következő lapját vetik föl és az ugyancsak kicserélhető, ha adu vagy ász. Ilyenképpen megesik, hogy a felvevő az egész talont sibolja. Kilátszás előtt ugyanannyi lapot letesz a magáéból, ahányat sibolt. Játsszák ugyis a sibolást, hogy nemcsak alulról, hanem felülről is lehet sibolni.

N. M., Vrsac. Minthogy jogosultságát igazolta, felvettük a Bácsmegyei Napló autósorsolásában résztvevők jegyzékébe. A sorsolás október 11-én lesz királyi közjegyző jelenlétében.

KERESZTSOROS REJTVÉNY

Mementó mori . . .

Az ábrán fekete kocka nincs. A szavak kezdete, illetve végződése a vastag vonalaktól számitódik.

Szerkesztette: Jeszenszky Ernö, Parabuć

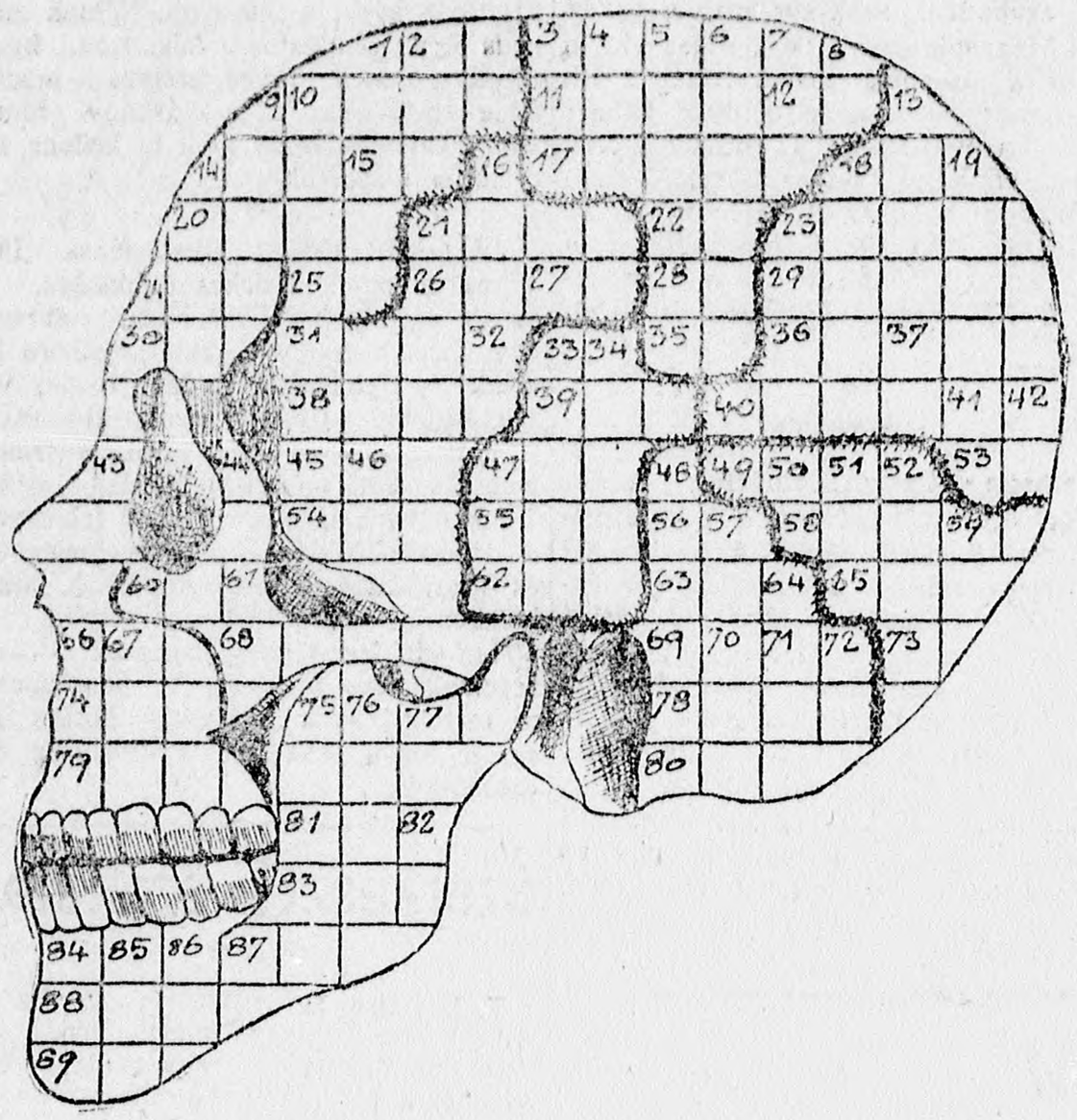

Vizszintes:

1. Erdélyi folyó
3. Európa legöregebb miniszterelnöke
9. Német ipari város
11. Görög isten
14. Nyáron látunk sokat
17. Fenstk Svájcban, ahol a tüdöbetegek találnak gyógyulást
18. Sark — idegen nyelven
20. Nagyközség Bácskában
21. A temető lakója
22. Igekötő
23. Szőnyeg fajta
24. Folyó Tirolban
25. Baj, ha emelkedik
26. Török ürmérték
28. Indulatszó
29. Itt szórakozott a római nép
30. Névelő idegen nyelven
31. Idegen pénznem
33. Magyar igeképző
36. Sokszor cseberbül esünk ebbe
38. A gyászfátyol anyaga
39. Női név
40. A háboru után sokat irtak ilyet
41. Cipész szerszám
45. Folyó Németországban
47. Ebben a keresztreitvényben is sok van
49. Az ostoba sinonimája
53. Francia névelő
54. Idegen hangzásu férfinév
55. Számjegy idegen nyelven
56. Személy névmás idegen nyelven
58. A kényelmes idegen nyelven
60. Isten nem... bottal
62. Elhanyagolt kertben van
63. Ide utazott az egyszeri zsidó
65. Elhunyt hires magyar épitész fonetikusan
66. Ige, amelynek két jelentése van
68. E nélkül nincs ház
69. Női név
73. Latin költöszó
74. Csont idegen nyelven
75. Amundsen keresi ezt a sarkot — idegen nyelven
78. Téli üdülőhely a Garda-tó partján
79. Egy-egy kor müvészetének jellege
80. Selyem idegen nyelven (fonet.)
81. A paradicsomban lakott
83. Zenei kifejezés
84. Egyptomi isten
88. Római császár
89. Egy betegség nevének rövidítése

Függőleges:

1. A vallásos ember leborul előtte
2. Sok pápát hivtak igy
3. A biróság előtt nem esik jól ülni rajta
4. Vajdasági nagyközség
5. A kövér ellenkezője
6. Szubotícai futballista
7. Zenei hang
8. Két egyforma mássalhangzó
9. A kofa szalonnyelven
10. Orvosságos üvegeken látható
11. Ige
12. Kötőszó
13. Spanyol város
14. Irat nemzetközi neve
15. A Toldi trilogia egyik szereplője
16. Angol kártyajáték
18. Valaminek a széle
19. Vonalzás idegen nyelven
21. Csillagászati táblázat, amiből jövendőt mondanak
23. Óvakodj! latinul (fonet.)
24. Igekötő
28. Inyhang
29. Katholikus ima első szava
32. Mint 56. vizszintes
33. Női név
34. Női név
37. Latinul ige, szerbül prepozició
41. Nem igazi
42. Latin főnév ablativusa
43. Ahol a folyadék megmarad hőmérsékleti állapotában
44. Kereskedelmi kifejezés
46. Nem holnap
47. Bug igének ikerszava
48. Diplomáciai lépés
50. Névmás többesszámban
51. Király — idegen nyelven
52. Természetrajzilag állat, de megsértődik, ha annak mondják
57. Drót nélkül működik
59. Ige, de folyónév is
63. Nem tudni, laknak-e raita emberek
64. Erdélyi város
66. Kéz kezet...
67. Sötét van akkor
70. Kemény héju gyümölcs
71. Mint 81. vizszintes
72. Mint 30. vizszintes
75. »Aranyember« nő alakja
76. Betegek reménysége
77. Van ilyen iskola
82. Megyei főtisztviselő nevének első része
83. Névmás
84. Ige
85. Gyógyitani kell
86. Egy betüt elébe téve, hires apátság székhelyét kapiuk
87. Magyar ige, görög betü

Vas- és fémöntvényeket
gyárt, nikkelez és galvanizál:
KRAUSZ
VELIKI-BECSKEREK,
a törvényszéki palota mellett.
TELEFON 329 700

Nyilas és Csajkás
órás, ékszerész és vésnök
Subotica, 8851
Strossmajerova ul. 7. Huspiac
Aranyat, ezüstöt és drágaköveket veszünk és eladunk.

Hengerfurásokat
vállal bárhol helyszinen a legmodernebb és legprecizebb hengerfurógépekkel
Krausz Gyula
vas- és fémöntődéje V.-Becskerek Gundulićeva ul. 7. Telefon 329.
5776

NEVELŐI
titkári, vagy társalgói állást keres universálisan képzett magyarul és németül beszélő egyén, aki ily minőségben elsőrangu helyeken volt már. Ajánlatok FAUST hirdető irodába NOVISAD Kr. Alexandra 12. küldendők
8078

Cserc földek
aki magyarországi szerb optáltakkal földet hajlandó cserélni, *az fordaljon*
Wachtler Mihályhoz
Sava Tekelije put 21. volt Halasi ut.
2112

MICHLER és GLAS
uri- és divatszabók
Subotica, Skotus Viator 5.
Ajánlják a legujabb őszi és
téli angol szövet
uj ujdonságaikat, amelyek nagy választékban állnak **raktáron.**
3470

TÜKÖR-
BORITÓ MUHELY
Toilett, szekrény, kézi, egyszerü és
CSISZOLT
tükröket készit, rongált és vakult tükrök
JAVITÁSÁT és ÜVEGCSISZOLÓ
munkát vállal mérsékelt áron
DROBAC SZIMA
VEL.-BECSKEREK
(a szerb templom mellett)
4209

Prima szemüvegek ingaórák, valamint ebédlő álló óra, tokhoz modern ütésre berendezett szerkezetek kaphatók
Markovics Ferenc
ékszerésznél, Sombor,
Kralj Petra ul. 6.
127

Gyenge férfiak-
nak 10 dinár beküldése esetén bérmentve küldöm szabadalmazott szenzációs találmányomat ismertető könyvemet. — Cim
„Patent 608"
Cluj (Kolozsvár) 9022
Első számu postafiókbérlet.

Hölgyek figyelmébe!
Uj női fodrászüzlet
Fejmosás, szép ondolálás, fésülés, manikür, szépségápolás, speciális bubi-hajvágás minden alakban, higienikus hajápolás, Henna-hajfestés, hajmunka, paróka-készités.
Abonnement napi áron!
LAGNER JÁNOS
uri- és női fodrász
Subotica
Paštićeva ul. 6. (Edénypiac)

HELMER MIHÁLY
villanyerőre berendezett
reszelővágómühelye
Vel.-Becskerek
Geteova (Német) ulica 40
Vállalja ócska reszelők és ráspolyok ujra felvágását.
Szerszámot készit
kőfaragóknak
5965

Nagy Varjas A. Rókus
asztalosmester
VI., Vukovićeva ulica 38
(Csirkepiacnál)

Készit: épület-, portál-, bolti-, irodai berendezést modern, izléses, gazdaságos kivitelben.
Ajánlja saját készitésü kész butorait.
Kisebb épitkezéshez szükséges ajtók és ablakok mindenkor raktárról kaphatók.
Mérsékelt áraimról tessék meggyőződni!
2896

Saját készitmény!
Állandó nagy raktár!
Legujabb divatu modern
cipőkben
Márkó Pressburger
vezet
Külön mértékosztály! Szakszerü orthopäd munkák!
Aleksandrova ulica 5
Bárány-szálloda mellett
3314

Komoly társat keres
modernül berendezett és jól bevezetett beográdi
mechanikai és galvanizáló mühely
irásbeli ajánlatokat kér:
DJOKA POPARA
BEOGRAD
Hotel Srpska Kruna
8500

Cukrászsegédet
elsőrendü szakembert, aki az ipar minden ágában jártassággal bir s mint munkavezető tejesen önállóan dolgozik, azonnali belépésre keresek. Ajánlatok a gyakorlati idő és az eddigi munkahelyek megjelölésével Dornstädter cukrászda, Novisad cimre küldendők. 8487

39 dinár
apritott bükkfa
házhoz szállitva
Milorad Rajić-nál
Párhuzamos ut. Karasi-telep 6.
7963

BANGÓ
JOGI SZEMINÁRIUM
Bpest. IX. Ráday u. 14.
Sikeresen készit elő vidékieket is!
5226

ELADÓ
házhelyek az uj Sand pálya közvetlen közelében. Érdeklődnilehet.
ENGLER MÁTYÁSNÁL
VIII. Paja Dobanovačka ul. 7.
(Corda Bódog u.)
413

Pálinkafőző üstök
befalazott és kocsira felszerelt cilinder vagy kigyócső formában, rézüstök, festő festék stb. üstök bármely nagyságban vagy rajz szerint, rézedények, rudak
M. KOLTER-nél
Subotica, VI., Ciril Metod trg 9
Jó munka! Szolid árak!
Javitások elfogadtatnak!

6754
ÉKSZEREK
ARANYLANCOK, ÓRÁK
REPOVICS-nál
Aleksandrova ul. 15. Ruff mellett
Ékszerfoglalások megvárhatók.

Köszörült nyaku befőttes üvegek és kölcsönedények
Berkes József
üveg- és porcellán kereskedése
SUBOTICA
Zrinjski trg 9. István utca sarok nagy gyümölcspiac.
Üveg és porcellán áruk nagy választékban
Versenyképes árak
Épület üvegezés és képkeretezés 2625

Supr.
FARKAS ANDRÁS
KÁRPITOS - DISZITŐ
tapétázási vállalat
SUBOTICA
Cara Dušana ulica 5. szám
Vass Ádám mellett
6029

Becskereken
festék, lakk, ecset, kátrány, fedőlemez, és minden festékszakmába vágó áru legolcsóbb
Weiterschan Jánosnál
1543

Mészáros és hentesáru
üzletemet
Novisad legforgalmasabb helyén leltárral vagy anélkül igen jutányos áron eladom. Bővebbet „Progres" hirdetőirodában Novisad, Trg Oslobodjenja 6.
8497

STEINER cukrászdában kiváló finom tea-sütemény kg-ként 90 dinár

Fiat — Torino

a világ márka

Vojvodina részére a legkedveltebb és legpraktikusabb kocsik. 4 és 6 üléses legujabb typusok állandóan raktáron és megtekintésre kiállitva.

„AUTOMOBILIA"

Fiat garageban, Subotica, Skadarska ul. 7. Vojvodina képviseletnél.

Telefon: 151.

Az összes Fiat alkatrészek nagy raktára. A legujabb autófelszerelési cikkek mélyen leszállitott áron.

Modern javitómühely!

8235

Wohanka és Társa Utóda R.T.

malomépitő és motorgyár Budapest

Teljes malomberendezések

Egyes malmi gépek
Dijtalan mérnöki látogatás
Költségvetés

Legujabb és legjobb rendszerü szivógáz- és nyersolajmotorok 5-200 HP-ig

Vezérképviselő az SHS királyság részére

FÖLDVÁRI LAJOS SOMBOR 6269

Kraljevica Marija trg. br. I.
Telefon 316.

CERTUS HIDEGENYVIPAR

Berlin-Hamburg-Drezda

Vajdasági vezérképviselője:

PRANDELL RUDOLF ÉS FIA

Veliki-Bečkerek, Aleksandrova (Fő) ucca

Certus hideg enyvpor a jelenkor legjobb enyve, minden tekintetben felülmulja a táblaenyvet.

Certus kötőereje a legnagyobb és abszolut vizálló.

Certus nem szárad idő előtt, nagy felületeket csak ezzel lehet jól enyvezni.

Certus hideg vizben oldható, a fát sem kell enyvezéshez melegiteni. **Fütőanyagot takarit meg.**

Certus minden kulturállamban **kiszoritja a táblaenyvet,** mert előnyeit a modern ipar felismerte.

Certus asztalos-, esztergályos-, butorüzemekben, vagongyárakban nélkülözhetetlen.

Certus az egyetlen enyv, melyet repülőgépek, folyami és tengeri hajók épitésénél használnak.

Certus mint erős és vizálló enyv a **legjobb minden épület és butorasztalos enyvezésnél is.**

Certus használata a leggazdaságosabb, — **1 kg porból 3 kg enyvmasszal** Fütőanyag nem kell.

Saját érdekében próbálja meg és mindig CERTUS-t fog használni.

8530

WEITZENFELD és TÁRSA

Alapitva: 1902. **Subotica** Telefon: 190 sz.

Táviratcim: Kenderipar. Iroda: Városi bürpalota.
Telep: Sentai put.

Mindenféle zsák, zsinegáru, tömlő és hevederek

PONYVA UJ ÉS HASZNÁLT PONYVAKÖLCSÖN

Butorszövetek szőnyegek és az összes kárpitos cikkek gyári áron beszerezhetők.

Rejtvény.

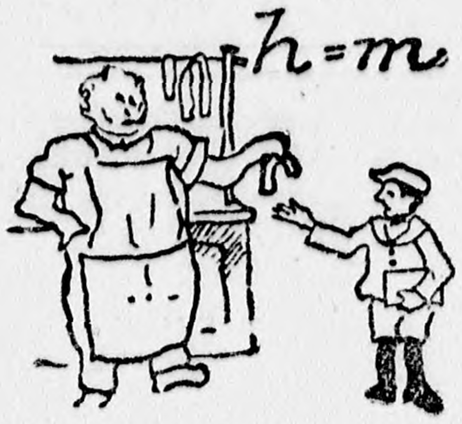

A mult vasárnapi számban közölt rejtvény helyes megfejtése:

„Covercot"

Helyesen megfejtették 181-en. Könyvjutalmat nyertek: 1. Weisz Gizi, Bora Sombor Kaluđerska ul. 11. 2. Nagy Antal Sombor Magyar u. 17. 3. Drag. Temunović Beograd Stiška 28. 4. Berger Éva Novisad Mattacska ul. 76. 5. Nik. Prodanovič főszolgabiró Čakovec, Međumurje.

Keresztsoros-rejtvény

A mult vasárnapi számban közölt keresztsoros rejtvény helyes megfejtése:

Vizszintes: 1. Rózsa, 6. T. C., 8. Hajnalka, 11. Tik, 13. Nek, 14. Övé, 16. Nem, 18. Ór, 19. Ar, 20. Zenta, 22. Isa, 23. R. T., 24. Ig, 25. KR, 26. Nz (néz), 29. Sz. E., 30. DI, 31. Kova, 33. Tőke, 34. Te, 35. Ark, 37. Lila, 40. Hóvirág, 42. Ól, 43. Ako, 46. Ró, 47. Eke, 49. Er, 50. Mi, 51. Veni, 53. Oval, 54. Ott, 55. Mű, 57. I, 58. Gách, 60. N. M. (Németh Mária), 61. Uhu, 63. Reményi Ede, 64. Kar, 67. El, 69. Ámor, 70. Odin, 71. R. J. 72. Óz, 74. Ges, 75. As, 77. Adria, 79. Sion, 81. Amaz, 83. Aero, 84. Trapéz, 86. B. T., 87. Ski, 89. Lh, 90. Sam, 92. Zi, 93. Ofir, 95. Re, 97. Rossz, 98. R. T.

Függőleges: 1. Rak, 2. Ój, 3. Zn (zene), 4. Sa, 5. Al, 6. TT, 7. Cinege, 8. Hera, 9. Kő, 10. Avar, 12. Ken, 13. Nőszirom, 15. Ért, 17. M. T. K., 20. Zizeg, 21. Ar, 22. Inda, 29. Start, 32. Al, 33. Ta, 36. Klima, 38. Ir, 39. Ló, 41. Retur, 44. Kelemen, 45. Ón, 47. Év, 48. Kandida, 52. Igér, 53. Ohió, 54. Óhaj, 56. Üde, 59. Án, 64. Mos, 65. Eda, 66. Krao, 68. Ló, 73. Zs., 75. Amalfi, 76. Saphir 78. Irt, 80. Ir, 81. Az, 82. Zé, 84. Ti, 85. Zs. 88. Kir, 91. Ars, 93. Ot, 94. Ró.

Vers elsősora: Aki a virágot szereti, rossz ember nem lehet.

Könyvjutalmat nyertek: Bröder Emil Senta Sokolska ul. 4., Dr. Brenner Józsefné Mokrin, Fodor Irma Odžaci, Tolnai Oszkárné Batina.

Rejtettkép.

Hol a vándor?

A mult vasárnapi számban közölt képen a kofát megtalálták 202-en.

Az első dijat, a nagyitott fényképet Göbel Lajos Temerin nyerte meg, aki küldjön be egy fényképet a kiadóba.

A második dijat, egy monogramot 10 különböző faconban Leopold Sámuel sentai üzletéből Vida Mirčova opšt. čin. Konak Banat nyerte meg, aki sziveskedjék velünk közölni, hogy milyen névre óhajtja a monogramot.

A harmadik dijat, az egy doboz valódi Astra körömlakkot Nagy Bertalan suboticai gyógyszertárából Székely Erzsike Ada nyerte meg, aki küldjön be 10 dinár portóköltséget a kiadóba.

Költözködik a „NADA" drogéria. Megnyilik a „NADA" drogéria.

Értesitjük a nb. vevőinket, hogy a főtéren levő „NADA" drogériánkat költözködés miatt **október hó 3-án zárva tartjuk** és már **október 5-én** teljesen ujonnan átalakitva **ujból megnyitjuk. (Dr. Popović házban) Vukovics Gerő mellett a huspiacon, Strosmajerova ul. 3.**

Kérjük a nb. vevőinket, hogy bennünket az uj helyiségben továbbra is támogatni sziveskedjenek.

Kiváló tisztelettel **Kollár és Gábrics** droguisták.

8291

GŐZÖS

személyszállitásra és kisebb egységek remorkirozásra, gőzüzemre, 10 HP compoundgéppel, 1914-ben épült Regensburgban, befogadóképesség 30 személy, teljes berendezéssel együtt

OLCSÓN ELADÓ. 8340

Eladó továbbá 2 komplett szivógázmotor

Ganz & Comp. gyártmány, teljes felszereléssel 16, illetőleg 20 HP, kevéssé használt állapotban.

Felvilágositásokkal szolgál

Brodarsko i Bagersko A. D.

Beograd-Senjak Postfach 163. Tel. 23-46.

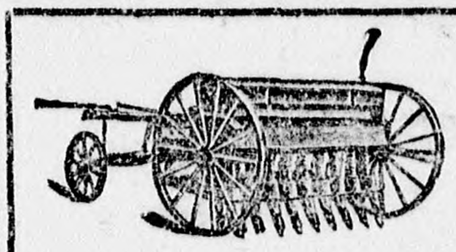

Gazdák figyelmébe!

Unicum Drill vetőgépek
Kombinált Imperator vetőgépek
Westfáliai rendszerü mütrágyaszórók
Uj rendszerü mütrágyaszórók
Egyes és kettős acélekék
Kukorica-morzsolók
Csöves tengeri-darálók
Répavágók
Szecskavágók
Egy- és többtagu acélboronák
Automatikus acél szénagyüjtők
Trieurök
és ezekhez járó bárminemü alkatrész

Tizedes mérlegek és sulyok jutányos áron kaphatók

Rudolf Bächer—Franz Melichar mezőgazdasági gépgyár és Baltic tejseparatorok egyedüli sombori képviselete:

SZLÁVY OSZKÁR

VASKERESKEDÉS — SOMBOR

Telefon 15

6957

A nagyérdemü közönség figyelmébe!

Naponta friss ujdonságokat, zöldség árut és gyümölcsöt legolcsóbban csak

SAGI ÉS MARIJÁNOVICSNÁL

Huspiac szerezhet be Városi zenede épület

Stari-Bečej centrumában, a katonai parancsnokság és gimnáziummal szemben egy jóforgalmu

füszer- és csemegeüzlet

teljes berendezéssel 8366

azonnal kiadó, esetleg eladó.

BRAĆA PETLJANSKI, STARI-BEČEJ

ZSÁK! PONYVA! ZSINEG!
SZALAY ÉS TÁRSA
Subotica, Ciril-Metod tér 20 (Lifka mozi mellett). — Ajánl: komlós zsákokat, kárpitos cikket és az összes len és juta árut NAGYBAN előnyös áron. KICSINYBEN

Tüzifa és faszén

Ajánlunk azonnali és későbbi szállitásra
I. oszt. göcsmentes, egészséges, szép **bükk- és gyertyánhasábfát,** ugymint **2 éves száraz vegyeshasábfát,** fürészelt **dorongfát** legolcsóbb napiárak mellett, vasuton esetleg hajón is szállitható
ROSTÁLT SZÁRAZ FASZENET
szivógázmotor üzemhez alkalmas, legolcsóbb árak mellett.
DANICA FAIPAR, OSIJEK
Desačina ulica 27. — Telefon 404.

Győződjék meg róla, hogy
olcsóbban
kap I-a keményfa hálószobát bármilyen festettnél is.
ERDÉLYI ANTAL
lakásberendezési vállalatánál Subotica
IV., Sudarevićeva ul. 4 sz.

LÁNG L. GÉPGYÁR R. T.
BUDAPEST 56.
Ajánlja elsőrendü, jónevü, ismert gyártmányait:
DIESELMOTOROK LÉGSÜRITŐVEL
DIESELMOTOROK LÉGSÜRITŐ NÉLKÜL
STABILGŐZGÉPEK
FÉLSTABILGŐZGÉPEK
GŐZKAZÁNOK 676
Mérsékelt árak. Kedvező fizetési feltételek. Rövid szállitási határidő. Dijtalan mérnöklátogatás.
Azonnali részletes felvilágositással szolgál
SOMOGYI LÁSZLÓ okl. gépészmérnök
Subotica, Kralja Aleksandra ulica 15

A Starakanjižai Csodakut Ártézi Fürdő RT.
minden héten vasárnap, hétfőn és kedden délután
NYITVA VAN
852

Kiváló minőségü
lager- és transport hordók
cirka 1000 hektóliterig. Literenként 1—1·50 dinárért.
Kiváló minőségü, körülbelül 500 hektóliter, homokos talajon termett **rizling, kövidinka és saszla stb. must** vevő hordójába szürve. Lit.-ként 5 dinárért.
Két vagon 10—11 maligándos
zamatos óbor
literenként 7 dinárért.
Cirka százezer drb prima fanyelü
CIROKSEPRŐ
legjutányosabb áron
Cirka ezer mátermázsa ideiterméső
elsőrendü cirokszakál
eladó
HIRSCH L. OSZKÁR
Potiskisvetinikola
(Senta mellett)

A
CASE TRACTOR
NYERSOLAJJAL DOLGOZIK
FELÜLMULHATATLANUL TAKARÉKOS ÜZEM ÉS NAGY ERŐTARTALÉK
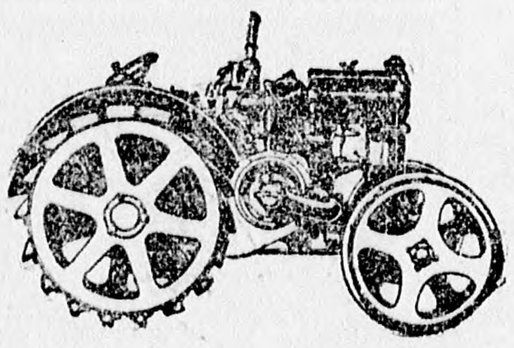
Case traktorok 3 és 4 vasu ekékkel és 48", 54" és 60" MÁV cséplőgépekkel raktárról szállithatók
RECORD IPARI ÉS KERESKEDELMI R. T.
Novisad Temerinska 8. **Osijek** Beogradska 2. **Vel.-Bečkerek** Wilson trg 3.
8488

Ajánlunk
kavicsot (sottert) a Szávából bármely tiszai, Bega, Kralja-Petra csatornai állomásra szállitva, igen olcsón kisebbmennyiségben.
KARLO VÉCSEI I DRUG
STARI-BEČEJ

Villatelek Budapesten
(Uj Mátyásföld) 250 □-öl, villamosvasut mentén körüskörül kiépitve, elkötözés végett jutányosan
ELADÓ
Cim „MACHER" Zagreb, Berislavićeva ul. 4
1217

Nagyságos asszony okvetlenül győződjék meg róla, hogy:
HÖLGYEK ÖRÖME „JELENA" DIVATTEREM
meglepő olcsón: féláron, garantált elsőrendü kivitelben készit
ritkabő választéku divatlap és mérték után kiváló angol férfiszabász, külön francia nőiszabász kézimunkájával termelt, izlésben és kivitelben bármely fővárosi divatterem munkájával vetekedő **angol, francia, női és gyermek kosztümöt, kabátot és ruha különlegességet.** Házi varrásnál és kész boltiárnál sokkal olcsóbb, kiválóbb és kényelmesebb.
Készitményei a női szabóipar remekei!
Subotica, Aleksandrova ulica 11. (Korzó) Kizárólag hátul az udvarban földszint!
Tessék próbat tenni! Vigyazat a cimre!

„GROSSLEY" világhirü motorgyár Manchester (Anglia)
Modern, kompresszornélküli
DIESEL-MOTOROK, SZIVÓGÁZ-MOTOROK
faszén-, lignit-, szén-, barnaszén- és falhulladék tüzelésre. **Teljes biztonság az üzemben. Felülmulhatatlan gazdaságosság. — Mérsékelt árak! — Legtökéletesebb kidolgozás. Kedvező fizetési feltételek**
Képviselő: **BOŽIDAR D. GJORGJEVIĆ BEOGRAD, Knez Mihajla venac 36**
Levelezés szerb és német nyelven. 1624 Telefon: 3592.

Uj és használt **ZSÁKOK, PONYVÁK** továbbá ZSINEGEK legolcsóbban kaphatók
SCHOSSBERGER & HERED, NOVISAD, ŽELEZNIČKA ULICA 12. Táviratcim: Hesslan. Telefon: 531. — 6075

Olcsó árak! **Szenzációs őszi divatujdonságok megérkeztek!** Tekintse meg kirakatunkat! **Réti i Drug Subotica** Jelašićeva ulica br. 3 (Kiskápolna mellett)

Olvassa el!

Kombinált előfizetés

egy napilap és egy hetilap **havonként 125 dinár**

Válogasson ezekből az ujságokból:

Reggeli lap:

851

UJSÁG

Főszerkesztő: Dr. Ágai Béla. Főmunkatárs: Kóbor Tamás.
Számonként 4 dinár, vasárnap 5 dinár.

Esti lap:

ESTI KURIR

Főszerkesztő: Rassay Károly.
4 dinár, kedden 5 dinár. Előfizetési ára havonként 80 dinár.

Heti lapok:

SZINHÁZI ÉLET, TOLNAI VILÁGLAPJA
ALLER KÉPES CSALÁDI LAPJA

Számonként 12 dinár. Negyedévre 130 dinár.

AKÁCFA KOMLÓRUDAKAT

7 és 8 métereseket minden vastagságban franco vagon Indjija és franco erdő, Indjijánál eladnak

8491

Holzindustrie Ges. és Wolf Samu(s Fia cégek Novisad

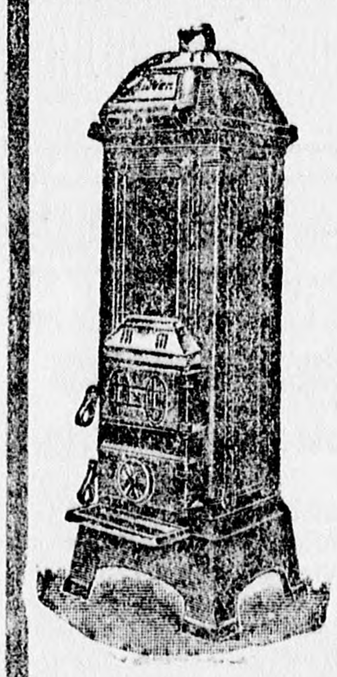

Ha folytonégő kályhára van szüksége lakása részére, vagy kályhákra nagyobb termek és iskolák fűtéséhez, mindenféle kivitelben és mindenféle nagyságban (fekete, zöld, kék és fehér szinekben) ugy tekintse meg gazdagon szortirozott

„ORANIER"-kályha raktárunkat

Oehler-Blattmann, lerakat
Novisad

Tulajdonos: A. MEIER, Starndut.

8215

Soványitószer

A párisi

„Sapun Amiral"

megszünteti a kövérséget.

Lemosások ezzel a szappannal eltüntetik a zsirt és hájat az illető testrészről. A használat egyszerü, **teljesen ártalmatlan az egészségre** és az **eredmény** a legrövidebb idő alatt **biztos.**

Eladási ára: Egy eredeti doboz, amely egy kurára alkalmas, használati utasitással együtt **160 dinár.**

Kérje minden gyógyszertárban és drogeriában.

S. H. S. Vezérképviselet:

„SAVON AMIRAL"

Novisad, Kr. Petra ulica 7.

Fő- és kizárólagos lerakat egész SZERBIÁRA:

BEOGRAD

Kolarčeva 7/II. step.

4572

SZENTI és VIRÁG SUBOTICA

ÉPÜLET és MÜBUTOR ASZTALOSÁRU GYÁR

KÉSZITENEK: Mübutorokat, épület, portál, parkett, üzletberendezéseket, stb. — Árajánlatot dijmentesen küldünk az ország bármely részébe.

TELEFONSZÁM: 383. 185

SPIRA HERMAN VELIKI-BECSKEREK.

ALEKSANDROVA (FŐ) ULICA. SAROKÜZLET.

A legnagyobb és legrégibb varrógéplerakat. Elad engros és detail, részletfizetésre is

„Uranla" és „Perkeo" irógépek, kerékpárok és kerékpár alkatrészek. Ugyanezen üzletben **valódi svájci zsebórák,** arany ezüst és nikkelben, Schaffhauseni órák, ékszerek, arany- és ezüstáruk brilliánsok és egyéb drágakövek, alpacca-áruk. Mélyen leszállitott árak.

V.-BECSKEREKI MALOMÉPITŐ R. T.

(A. D. ZA PODIZANJE MLINOVA)

Alapitva 1921-ben Telefon 261 Táviratcim: Mühlenbau

Első és egyedüli jugoszláv malomgépgyár

Teljes malomberendezések

Állandó raktár malomgépekből és kellékekből

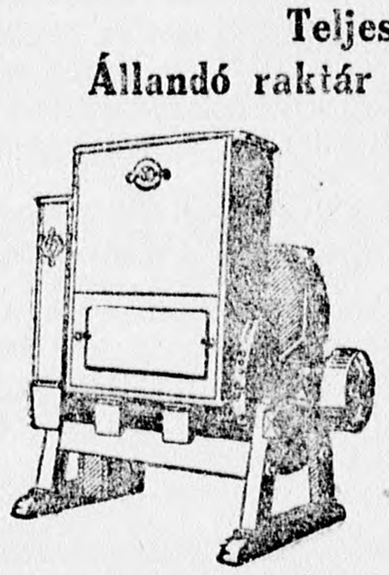

Vezérképviselő Novisadon:

Gruber Ferenc mérnök-igazgató

Novisad, Kralja Aleksandra 16. Telefon 260

Táviratcim: **Gruber Menratpalota Novisad**

Raktáramon levő összes férfi **divatszöveteket** áron alul kiárusitom. A közelgő télre rendkivül alkalom mindenkinek, hogy szükségletét

eddig még nem tapasztalt olcsó áron

elsőrendü minőségü szövetekből fedezze. — Vételkényszer nélkül győződjön meg mindenki, hogy áraim feltünően mélyen le vannak szállitva.

Férfiruha kellékek nagyban és kicsinyben.

7729

Pressburger Sándor nagybani posztóáruháza **Subotica.** Városi zenede alatt.

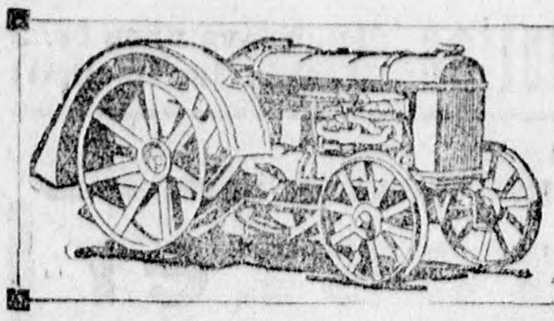

Fordson Traktorok Oliver ekével, Fordautók

mindenféle alkatrészek raktárról azonnali szállitásra kaphatók

Telefon 83 **Földvári Bélánál St.-Bečej** Telefon 83

740

Az egyetlen tökéletes

olcsó

sokszorositó

S. H. S. vezérképviselet:

Wilhelm S. és Fia Subotica

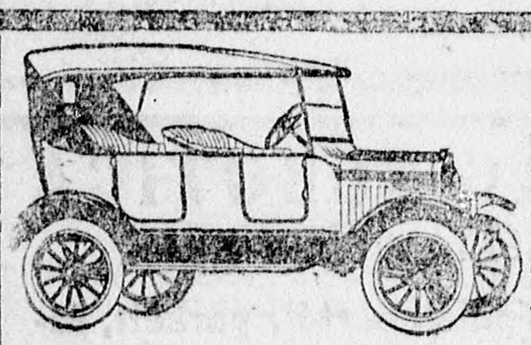

MIHÁLY SZKALA

autó- és kocsifényező, nyerges

SUBOTICA

Oslobodjenje ul. 23. — (Senćanski put)

volt Sebestyén és Szenes mérleggyár

Vállalja autók, valamint kocsik fényezését

és a kárpitozásnál előforduló összes munkákat.

Előnyös árak! 5837 Pontos és szakszerü munka!

AUTOMOBIL DINAMORAT, AUTOMOBILOKAT

SZAKSZERÜEN JAVIT (GENERALREPARATURA)

VLADISLAV REITER

ELEKTROMOTOR, DINAMO, TRANSFORMÁTORGYÁRA SUBOTICA

TELEFON 286. SZÁM.

8515

Tel. 815. Tel. 815

KERÉKPÁROK

között legjobb a PUCH, IPPAG

KERÉKPÁR

mely legolcsóbban nálam kapható. — Mindennemü

KERÉKPÁR

alkatrészek, gumik stb. elismerten a legocsóbb beszerzési helye Suboticán. Okvetlenül győződjék meg áraimról.

Nagy javitómühely

S. AD. ENGL

ANGRO DETAIL

Petrogradska ul. 3.

Jelašićeva ulica 2.

1103

A

Subotička Električna Željeznica i Osvetlenje D.D.

VÁROSI ÜZLETE

KOSTINA ULICA 1 SZÁM

az utban levő árui elhelyezése céljából a raktáron levő

luszteréket, vasalókat és ernyőket

eredeti gyári áron bocsátja eladásra

Az árufogyasztó közönség saját érdekében cselekszik, ha a mostani kedvező alkalmat felhasználja

MALOM-BERENDEZÉSEKET

Hoffherr-Schrantz-Clayton-Shuttleworth Rt. gyártmányát

Német és osztrák gyártmányu Diesel és gyujtó golyós

NYERSOLAJ-MOTOROKAT

Asztalos és bognár

SZERSZÁMGÉPEKET

MOTOROS EKÉKET

Trstenik—Dubljei gyártmányu

MALOMKÖVEKET

szállit a legjobb minőségben versenyképes árban és kedvező feltételek mellett a képviselet

KOSTA BÜRGER

Veliki-Bečkerek.

6042

Mérleggyár

J. SEBESTYÉN

Subotica, Palički put 154.

gyártmányai legtökéletesebbek, versenyképesek!

Vállal vasszerkezeti és épületlakatos munkát.

FIGYELEM! A bécsi Messén sikerült készpénzbevásárlásaink révén **kiválóan előnyös árban** többezer darab legujabb divatu **női- és leánykabátokat, selyem és szövet utcai és estélyi toiletteket,** mindennemü **női szörmebundákat, sportkabátokat beszerezni, melyeket**

kiárusitásszerü árakon

bocsájtunk eladásra. — Ezen előnyös vásárunk révén **mindennemü szőrmeáruk en-gros** árakon kerülnek **detailban** is eladásra. — Ajánljuk ezenkivül **férfi-, fiu- és gyermekruhákat, télikabátokat, raglánokat, városi bundákat rendkivül jutányos árakon**

Róth Manó és Fiai, Novisad

PATKÁNIN

(törv. v.)

Patkányirtószer

Reitter Oszkár vel.-becskereknyug. főkapitány nagyszerü találmánya.

Doboza 15 diná

Fő-elárusitója:

Patkáningyár (Torontáli Agrárbank RT.) Vel.-Bečkerek

Viszonteladók Suboticán

Herzl drogeria és Kurteš Miloš vegyeskereskedés

Jótállás a biztos eredményért!

33 MOTOR ÜZEMBEN

a legjobb referencia, hogy az általunk képviselt Motorenwerke Mannheim A. G. vorm. Benz & Cie, Mannheim

által gyártott eredeti MWM Benz kompresszornélküli Diesel-motorok a legüzembiztosabb és leggazdaságosabb erőgépek

BÁRDOS ÉS BRACHFELD R.-T. NOVISZAD ŽELJEZNIČKA 105/7

7003